

Sises Ekareei Isaan Nʉmenuka'pʉ Ekamanin

Sises Ekareei Isaan Nʉmenuka'pʉ e'menukasa' ennin nan uya apurito' pe, Sises esi ekamasa' rʉ'pʉ pika'tinín wanní pe, Papa Mumu, apuri tʉuya'nokon winí tʉuko'manto' kon epoto' pe to' uya (20:31).

Ekama tʉpo siyaro' pe rí Papa Maimu pe Sises e'to', iye'sara'tito' winí wakʉ itekare uya ekama tu'kan ní eke, Papa tʉrawasooi e'ku'sa' rʉ'pʉ, Sises esi ekamasa' rʉ'pʉ pika'tinín wanní, Papa Mumu pe iyesi tukai' enpoikanin pe. Mirí pikiri si i'rí enpoikanin pe eke, Papa tʉrawasooi e'ku'sa' tawon. Seri airí kareta uya ekama ka'pon amʉ' uya Sises apuri'pʉ, miripan kon ena'pʉ ipikiron kon pe, tʉron kon uya rí ewa'noma koro'tau, anapuripai pʉra rí niri. 13 awonsi'ki, 17 pʉ'kʉ pona isekamato' airí ita'sisa' kusan pe rí a'ko pe a'samʉtʉ pe tʉpoitorʉ ton pokon pe iyesi'pʉ ta'si ewarupii tau, imaimu to' koneka pe to' pori'mapitʉ pe isauroka'pʉ rʉ'pʉ kurusu' pona tʉpokapi'to' rawiron ko'mamiri yau. Iu'matʉ winikʉi'no isekama to' airí iyesi Sises a'si'pʉ rʉ'pʉ i'tupitʉ'pʉ, kurusu' pona ipokapitʉ'pʉ mirí awonsi'ki iye'mʉ'sa'ka'pʉ teriku'pʉ apai, mirí tʉpo isenpoikapitʉ'pʉ tʉpoitorʉ ton piya'.

Isaan uya kuru ekama tiwí rí uko'man nító' epoto' Sises Kʉrai poro, epoto' epiya'ti seri pe

rī kamo Sises pi' ewai' tawon nā'san, ite'ma pe, i'napairon pe mīri awonsi'kī uko'man nito' pe iyesi pi', piya' iyepū. Isaan uya enpoikato' iwinī tensen ton wāi kaisa rī yai a'kwarū eseru ton ekamato' iya yai esi'pū, tuna, pāreti, iweyu, karimeru amū' pa'simanin mīri awonsi'kī itikan non, mīri awonsi'kī kāre' e' mīri awonsi'kī iteperu ton.

Iyawon Ekamanin

Isara'tinin (1:1-18)

Isaan Pa'tes mīri awonsi'kī wapiyaro' kon Sises poitorū ton (1:19-57)

Annau Sises e'tārawasoma'pū (2:1—12:50)

Iweyu u'matū ton Surusiran po mīri awonsi'kī ipiyau (13:1—19:42)

Itepuru e'mā'sa'kasa' mīripan usenpoikapitū'pū (20:1-31)

I'ma'kanin: Tāron ni kanan isenpoika'pū Ki-yarari po (21:1-25)

Main Ni Ena'pū Ka'pon Pe

¹ Iyepiya'ti yau Main esi'pū, Papa piyau Main esi'pū, Papa pe rī Main esi'pū.

² Mīri rī esi'pū iyepiya'ti pe Papa piyau.

³ Tanporon ni ekoneka'pū iporo; i'rī rī ekonekasa' pura iyesi ipura iye'tane.

⁴ Uko'man nito' esi iyau,* uko'man nito' esi ka'pon amū' weyu pe.

⁵ Mīri iweyu e'wei'ti'pū ewarupi yau, e'tane ewarupi uya ito'ka'nāku'pū pen.†

* ^{1:4} Uko'man nito' esi iyau; mīri pe pura, Iri ri ekonekasa'pūra iyesi ipura iye'tane, apnē pura uko'man nito' esi pi' iyau † ^{1:5} ewarupi uya ito'ka'nāku'pū pen; mīri pe pura, ewarupi esi'pū pen intentai.

6 Moro ka'pon esi'pu Papa nennoko'pu, Isaan itese'.

7 Kuri ri uyee'pu iweyu enpoikai' tanporon kon uya apurito' pe tuporo.

8 Iweyu pe iyesi'pu pen, e'tane iweyu ekamanin pe enno'sa' pe iyesi'pu.

9 Miri esi'pu i'napairon iweyu, tanporon kon ka'pon amu' non pon kon wei'tinin pe iyepu esi'pu.

10 Non po iyesi'pu, non ni ekonekasa' e'tane iporo, e'tane non pon kon uya i'tu pura iyesi'pu.

11 Tutonpa ton piya' iyee'pu, e'tane itonpa ton uya isanoma'pu pen.

12 E'tane kamoro tusanomanin nu'san, tapurinin nu'san repasa' iya merunti ke, Papa munki pe to' enato' pe.

13 Mure amu', entu eseru yau iyentusa' kon pen, ipun eseru awiri pen, warawo' eseru awiri pen ni niri, e'tane Papa iwano' pe kuru.

14 Miri Main enasa' esi'pu ka'pon pe, miripan uko'mama'pu ina piyau. Ina uya a'kwa ene'pu, tикин nan nu'kwi kuru ri imu a'kwarii, Ik*u*ipanu wini iye'sa', eke pe ri waku nonkasa' miri awonsi'ki i'napairon esa' pe.

15 Isaan uya ekama'pu eke pe tuuki'pi'nunse, "Puse ri si kuri ri unekama'pu, 'Kuri ri si uye'ma'pu tau tuuye'ton esi miri eke uyentaino, penaro' uwapiyaro' ru'pu ri,' " ta'pu iya.

16 Eke pe waku nonkasa' esa' pe e'ni wini waku ke upuremasa' iya 'nokon eporo ise'ma'pu tau'ne ri.‡

1:6 Ma'siu 3:1; Ma' 1:4; Uru' 3:1-2 ‡ **1:16** *eposa'nokon si'kiri ri waku ton eporo ise'ma'pu tau'ne ri; miri pe pura, eposa'nokon waku ton turon ni ton ensimapitu iya ke isipata'pu ya'ne waku ton ke.*

17 Main e'tura'p^u Mosi' poro, e'tane wak^u nonkasa' miri awonsi'ki i'napairon uyee'p^u Sises K^urai poro.

18 In^u' uya Papa ensa' p^ura iyesi; tикин nan kuru ri Papa Mumu, t^ukuip^un^u enau te'sen k^uri ri uya riken enpoikasa' i'tuto' pe.

Isaan Pa'tes Uya K^urai Pen Uri Ta'p^u
(Ma'siu 3:1-12; Ma' 1:1-8; Uru' 3:1-18)

19 Seri esi Isaan maimu r^u'p^u, Esuwer^u am^u epuru ton Surusiran pon kon uya Esuwer^u am^u use'mato' t^urawasomanin nan miri awonsi'ki R^upai am^u' enno'sa' Isaan ekama'pose'na a'taino, in^u' pe iwesi tukai'.

20 Iye'wapu'ti'p^u pen, e'tane isekama'p^u, "K^urai§ pen urⁱ," tukai'.

21 To' uya ekama'po'p^u, "In^u' pe ken iwesi? Iraisa pe?" ta'p^u to' uya.

"Kane," ta'p^u iya.

"Pu'kena' katⁱ??"* ta'p^u to' uya.

"Kane," ta'p^u iya.

22 Miripan kon uya ta'p^u ipi', "In^u' pe ken iwesi, ina enno'nin n^u'san pi' ina uya ekamato' pe. In^u' pe iwesi ta auya ken?" ta'p^u to' uya.

23 Isaan uya eik^u'p^u pu'kena' Aisaya maimu yai, "Uri k^uri ri rimono' tau ka'pon uki'pi'n^unpit^u, 'To'sa ri Itepuru e'ma ikonekatⁱ',[†] tawon," ta'p^u iya.

§ **1:20** *K^urai* (Kiri' maimu), miri pe p^ura *Me'saya* (Ipuru maimu), *Papa Nan^um^u*'p^u ta e'kwa pe; v. 25, 41 yau niri. **1:21** Mara'kai 4:5 **1:21** Isu'taronomi 18:15-18; Saira' 48:10-11 * **1:21** *Pu'kena'*—T^uuye'ton, t^uuye'sen *Me'saya* ekare'tise tasa' r^u'p^u ipi'.
† **1:23** Aisaya 40:3 (LXX)

24 Kamoro esi'pu t_utonpa kon enno'sa' Pari'si amu' uya pe.

25 To' uya ekama'po'pu, "I'ri pe ken iyesi pi' imiri uya to' pa'taisima, Kurai pe pura ri, Iraisa pe pura ri, pu'kena' pe pura ri iwe'tane?" ta'pu to' uya.

26 Isaan uya to' eiku'pu, "Uri uya to' pa'taisima tuna ke. E'tane moro man i'koro'tau'nokon, ini'tunu kon pen.

27 Kuri ri esi tauye'sen uye'ma'pu pe, isapatooi euka uya pokena' pen ni," ta'pu iya.

28 Seri ton e'kupu'pu Pe'tani pata yau, Isotan tuna ratoi po, Isaan uya ka'pon amu' pa'taisimato' airi.

Sises, Papa Iwano' Karimeru Mure

29 Miri ema'sa' yau, Isaan uya Sises uyepu tekare pi' ene'pu, miripan uya ta'pu, "Puse ri si Papa iwano' karimeru mure, non makooi mo'kanin!

30 Puse ri si kuri ri unekama'pu, 'Uye'ma'pu tau ka'pon uyepu eke kuru uyentaino, penaro' uwapi-yaro' ru'pu ri, 'ukataine'.

31 Uri uya ri kuri ri i'tusa' pura iyesi, inu' pe iyesi tukai', e'tane uye'sa' na'ne' esi pa'taisiman nise'na tuna ke Esuweru amu' ena' enpoika pe," ta'pu iya.

32 Miri a'tai Isaan uya se ekama'pu: "Iya'kwaru u'ti ene'pu uya Epun poi wako'wa kasa, miripan uta'si'pu ipona.

33 I'tu uya pura ri mari iyesi'pu. E'tane uyenco'nin nu'pu pa'taisimanin pe tuna ke uya uyauro'kasa' esi'pu, 'Inu' ri pona Iya'kwaru uyepu ene auya a'tai, uta'si ri niri ipo te'ton pe, kuri ri si kuri ri Waku A'kwaru ke pa'taisimanin,' ta'pu iya.

³⁴ Unene'pu si ekama uya, puse ri si esi Papa Mumu pe," ta'pu Isaan uya.

Wapiyaro' Kon Sises Poitoru Ton

³⁵ Miri ema'sa' yau, miri yau ri mari Isaan esi'pu, asa'ron kon tupoitoru ton pokon pe.

³⁶ Sises usari uya tentaka kon ensa' tuuya a'tai, "Puse ri si Papa iwano' karimeru mure!" ta'pu iya.

³⁷ Asa'ron kon ipoitoru ton uya isauroku etasa' a'tai, to' uya Sises e'ma'puka'pu.

³⁸ Miri a'tai, Sises era'tisa' uya te'ma'puka to' uya ene'pu. "I'ri warinpa auya'nokon?" ta'pu iya to' pi'.

"Rapai (Ti'sa ta e'kwa pe), nai airi apata'se' esi?" ta'pu to' uya.

³⁹ "Entanu'ti'," ta'pu iya to' pi'. To' uti'pu ipata'se' ense'na. Ipiyau to' uko'mamu'pu miri wui a'tai, apune pura pata uko'mansa' esi'pu (4 a'kura' e'to' airi pata esi'pu).

⁴⁰ Isakon, Isaan usauroku etanin nu'pu, Sises e'ma'pukanin nu'pu esi'pu Anturu, Saiman Pi'ta akon.

⁴¹ Wapiya kuru turui Saiman warinpai' iti'pu, miripan uya ta'pu ipi', "Ina uya Me'saya eposa' man, Kurai tato' ipi'," ta'pu iya.

⁴² Miripan uya Sises piya' inee'pu. Sises uya ene'pu, miripan uya ta'pu ipi', "Imiri kuri ri Saiman, Isaan mu, Ke'pas[‡] pe iyesa'to' oton (Ti' ta e'kwa pe)," ta'pu iya.

Sises Uya Piri' Miri Awonsi'ki Na'taniyeru Ki'ma'pu

[‡] **1:42 Ke'pas** (Arami' maimu yau), miri pe pura Pi'ta (Kiri' maimu yau), asa'ri ri mari esi ti' ta e'kwa pe.

43 Miri ema'sa' yau, Sises ekoneka'p^u Kiyarari pona t^uutito' pe. Piri' eporo'p^u iya, ta'p^u iya ipi', "Upikiri isi'ki."

44 Piri' esi'p^u Pe'saita winon, Anturu miri awonsi'ki Pi'ta pata'se' winon pe.

45 Piri' uya Na'taniyer^u eporo'p^u, ta'p^u iya ipi', "Mosi' n^umenuka'p^u Main yau, pu'kena' ton ni niri n^umenuka'p^u ipi', Sises, Nasare' winon, Isose' mumu eposa' ina uya man," ta'p^u iya.

46 Na'taniyer^u uya ta'p^u ipi', "Wak^u pe' epa'ka mi Nasare' poi?" ta'p^u iya.

"Apune entanu'ki," ta'p^u Piri' uya ipi'.

47 Sises uya Na'taniyer^u uyep^u tekare pi' ensa' a'tai, ta'p^u iya ipi', "Apune enki, Esuwer^u kuru ri, enku'tinin pen ni," ta'p^u iya.

48 Na'taniyer^u uya ta'p^u ipi', "F'ri kasa ui'tu auya?" ta'p^u iya.

Sises uya imaimu eiku'p^u, "Piri' uya iki'ma wapiya, pi' e' o'no iwesi a'tai, iyene'p^u uya," ta'p^u iya.

49 Na'taniyer^u uya ta'p^u ipi', "Rapai, § imiri esi Papa Mumu pe, imiri esi Esuwer^u amu' Kin pe!" ta'p^u iya.

50 Sises uya imaimu eiku'p^u, "Pi' e' o'no iyene'p^u uya tasa' uya ipi' pi' ri pe' uyapuri auya? Miri entaino kuru ento' auya oton miri.

51 I'napairon ekama uya ipi'nokon, seri tupo Ep^un uta'koka ento' auya'nokon oton, Papa inser^uui ton u'tipitu miri awonsi'ki enu'pit^u Ka'pon, Papa winon pona," ta'p^u Sises uya.

2

Temari'masan Kena Po

¹ Asa'ri wai tupo moro temari'masan esi'pu Kena po, Kiyarari airi. Miri yau, Sises san esi'pu.

² Sises miri awonsi'ki ipoitoru ton ki'masa' to' uya esi'pu miri pona.

³ To' yuku, waain u'ma'sa' a'tai, isan uya, "To' yuku, waain u'matuh man," ta'pu ipi'.

⁴ Sises uya eiku'pu, "Miri iku'ki kukai upi', ma'non. Uweyu e'seposa' para ri mari man," tukai'.

⁵ Isan uya nin si ta'pu miri to' poitoru ton pi', "Miri iku'ti' ta iya maku'tui," ta'pu iya.

⁶ Esuweru amu' eseru esi'pu ekorukan tawon, miri to' nin si 6 kaisaron tuna yen ton ti' ka'pi'sa' wai amu' esi'pu miri, eke ton kuru ri, 20, 30 kiyaran e'to' airi tuna a'sinin.

⁷ Sises uya nin si, "Se ton wai amu' ipe'tipi'ti' tuna ke," ta'pu miri to' poitoru ton pi', miripan pe'tipitu'pu to' uya ite'pi ton tepopi'se.

⁸ Miri awonsi'ki nin si, "Imati' si, ari kon pa uta're'tin epuru piya'," ta'pu iya to' pi', miripan kon uya ari'pu itena'.

⁹ Miripan uya onpa'pu, tuna si enasa' waain pe. Itu iya para iyesi'pu nai wini iye'seposa' tukai' (e'tane to' poitoru ton uya riken i'tu'pu). Miripan uya warawo', temari'masen ki'ma'pu,

¹⁰ miripan uya, "Tanporon kon ni sa'ne wapiya wakuh kuru waain ekannin nan ko, tanporo iki'masa' kon uya nin si; ensika'sa' a'tai te'sen nu'kwi ri nin si ekamu' to' uya miri. E'tane wakuh kuru ri enkurunpasa' auya man ko seri pu'ku pona!" ta'pu iya.

11 Seri si miri ti'tuto' ipikiri ku'pita təuya sara'ti'pa Sises uya Kena po, Kiyarari airi. Miri si təmeruntira enpoika'pa iya, miripan apuri'pa ipoitora ton uya.

12 Seri pata'pa pe, iu'ti'pa Ka'paneyan pona, təsan, takon non miri awonsi'ki təpoitora ton pokon pe. Miri yau to' uko'mama'pa aka'ne' pe ri.

*Sises Ut'i'pa Esuwera Ama' Use'mato', Iparemato'
Iwa' Ta'*

(Ma'siu 21:12-13; Ma' 11:15-17; Uru' 19:45-46)

13 Esuwera ama' uya Itepoi Iti'pa Weyu Ru'pa ku'to' weyu e'seporo esi'pa, miri pi' Sises uti'pa Surusiran pona.

14 Miripan uya, Esuwera ama' use'mato', iparemato' iwa' pa'ka tau, ka'pon ama' uya paka ama', karimeru ama', wako'wa ama' kərəpo'poma eporo'pa, pərata ensimapi'nin nan ni ereutapi'sa' esi'pa tətepərhai kon piyau'ne.

15 Si'na' ama' təkonekai' to' ari'po'pi'to' təuya ike pe, paka ama', karimeru ama' enpa'kanaka'pa iya; pərata ensimanin nan tepərhai rawoipita'pa iya, to' pərataai təru'pita'pa iya.

16 Miri awonsi'ki ka'pon ama' wako'wa ama' kərəpo'pomanin nan pi', "To' akana'ti' seri tapai, uk*ə*ripəna iwa' ka'ku'təu kərəpo'po pi' e'ni iwa' pe," ta'pa iya.

17 Ipoitora ton enu ya' iyee'pa iye'menuksa' itekare, "Papa, i*i*wa' kuru wenai uta'kwaraka ukiri'naka pi' man,"* tawon.

¹⁸ Esuweru amu' epuru ton uye'e'pu ekama'poi', "I'ri ii'tuto' ipikiri kupu auya, seri ku'to' auya eka-manin pe?" ta'pu to' uya.

¹⁹ Sises uya to' eiku'pu, "Se Papa ena' use'man nito', ipureman nito' iwu' a'morukati', amito' pe uya osorawau wai yau," ta'pu iya.

²⁰ "Osorawau wai yau si seri ami auya kanan?" tukai' to' uya ekama'po'pu. "46 kaisa ri sa'ne wai'piya amisa'ru'pu seri ko," ta'pu to' uya.

²¹ E'tane use'man nito', ipureman nito' iwu' Sises nusauro'ai'ne' ipi' esi'pu miri tumiri pun pi' ri nin.

²² Miripan nin si e'mu'sa'kasa' a'tai teriku' tupo, ipoitoru ton enu ya' iyee'pu miri, seri ta'pu iya ru'pu, miripan kon uya pena iye'menukasa' ru'pu itekare apuri'pu, miri awonsi'ki Sises maimu ru'pu.

²³ Sises esi koro'tau Surusiran po, To' Epoi Iti'pu Weyu Ru'pu kupu to' uya a'tai, tu'kan kon uya ri apuri'pu, eke Papa turawasooi ti'tuto' ipikiri kupu iya ene tuuya'nokon pi'.

²⁴ E'tane Sises uya to' apuri'pu pen, apu'ne pura miri waraino kon tukai' to' i'tu tuuya wenai.

²⁵ Inu uya ri ipana'tito' pura iyesi ka'pon amu' pi', apu'ne pura to' ewan ni i'tu iya wenai.

3

Sises Uya Nekutimas Enupa

¹ Moro ka'pon esi'pu Nekutimas itese', Esuweru amu' epuru, Pari'si amu' tonpa pe te'sen.

² Iti'pu ewarupi nau Sises piya', miripan uya ta'pu ipi', "Ina uya ii'tu, Rapai,* Papa nennoko'pu

^{2:19} Ma'siu 26:61; 27:40; Ma' 14:58; 15:29 * ^{3:2} Rapai, Ti'sa ta e'kwa pe; v. 26 yau niri

pe. Inh' uya ri i'tuto' ipikiri kupa pura ri iyesi miri maku'ai'ne', Papa pura iye'tane tapiyau," ta'pu iya.

³ Entakanoma pe Sises uya ekama'pu, "Inapairon ekama uya ipi', inh' uya ri Papa e'to' esa' wanni pe ene pura ri iyesi iyakon ite'kwa pe iyentuka'sa' pura te'tane,"[†] ta'pu iya.

⁴ "Nai kasa si isemo'kaka'sa' ri ka'pon entukapu kanan iyakon ite'kwa pe?" tukai' Sises ekama'po'pu iya. "Iyewonkapu poken pura ri sa'ne iyesi tusan ewan ya' tentuka'to' pe iyakon ite'kwa pe," ta'pu iya.

⁵ Sises uya eiku'pu, "Inapairon ekama uya ipi', inh' ri epa'ka Papa e'to' esa' wanni pe ya' pura iyesi miri tentusa' a'tai riken, tuna miri awonsi'ki iya'kwaru ke iyepa'ka.

⁶ Ka'pon entusa' miri tapun ke tusanon wini, e'tane iyentuka'sa' kanan iya'kwaru yau esi miri iya'kwaru winon pe ri.

⁷ Kisewansiukai, 'Tanporo iyentukapu kon kanan miri,' ta uya pi' ipi'.

⁸ A;setun uti miri i'se te'to' awiri ri. Imaimu eta auya, e'tane miri wini iyepu, miyari iti tukai' i'tu auya pura ri iyesi. Miri kasa tanporon kon esi miri iyentusa' kon iya'kwaru wini," ta'pu iya.

⁹ "Nai kasa si seri esi?" ta'pu Nekutimas uya miri pi'.

¹⁰ Sises uya eiku'pu, "Eke sa'ne Esuweru amu' ti'saai imiri ko, miri pe' e'tane seri i'tu auya pura iyesi?

[†] 3:3 iyakon ite'kwa pe iyentuka'sa' pura te'tane; miri pe pura, ka' winipai iyentusa' pe niri. Apune, v. 7 kanan enki.

11 I'napairon ekama uya ipi', ina usaurok^u seri ina ni'tunu pi', t^unene'p^u kon ekama ina uya, e'tane ina maimu anan^unpai p^ura in^u ri esi.

12 Uyapuri auya p^ura iyesi seri non pon pi' ayauro'ka tane uya, nai kasa ken si uyapuri auya Epan pon pi' ayauro'ka uya yau?

13 "Miripan, in^u ri kanan enu'sa' p^ura iyesi Epan pona, Ka'pon, Papa winon niken Epan winon.

14 Mosi' uya karukuri ka'sa' ik^ui pe i'mu'sa'ka'p^u y^ui pi' r^umono' tau kasa ri mari, Ka'pon, Papa winon i'mu'sa'kato' pe iyesi,

15 tanporon kon si apurinin nan uya tiwiri riuko'man nito' epoto' pe.

16 "Ipan pe seri non pon kon i'n^unka t^uuya wenai, Papa uya t^ukin nan kuru t^umu t^ur^u'p^u tanporo apurinin nan pe te'san uma'ta namai', e'tane tiwiri riuko'man nito' epoto' pe to' uya.

17 Papa uya t^umu enno'sa' p^ura iyesi seri non pon kon eseru aimenkanin pe, e'tane to' epika'tito' pe iporo.

18 In^u ri imu apurinin eseru aimenka pen, apurinin pen eseru aimenkaka'sa' ri nin miri, ap^une p^ura t^ukin nan kuru ri Papa Mumu apurisa' iya kasa p^ura.

19 "Seri kasa si Papa uya eseru aimenka miri: Iweyu uye'sa' non pon, e'tane ka'pon am^u uya ewarupi i'n^unka iweyu entai, iri pe teseru kon esi ke,

20 Tanporon kon iri kup^u pi' te'san uya iweyu ewaruma'ti. Iweyu winik^ui' to' uyep^u p^ura iyesi, teseru kon usenpoika namai'.

21 E'tane k_uri r_i i'napairon ku'nin uyep_u iweyu ya', wak_u teseru usento' pe Papa eseru awiri," ta'_pu Sises uya.[‡]

Isaan Pa'tes Usaurok_u Sises Pi'

22 Seri ton t_upo, t_upoitor_u ton pokon pe Sises uti'_pu Isutiya pona. Miri yau iko'mam_u'p_u epa'taisiman nito' kup_u pi'.

23 Isaan niri esi'_pu pa'taisiman pi' Inon yau, Sarin piyau, ap_une para eke pe tuna esi pi' miri yau. Ka'pon am_u' utipita'_pu ipiya' inke ri epa'taisimai'.

24 (Seri esi'_pu miri Isaan t_uru rawiri pariki'si ta').

25 Miri a'tai, e'sei'pi'nito' esi'_pu Isaan poitor_u ton miri awonsi'ki Esuwer_u§ pokon pe ekorukan nito' pi'.

26 To' uyee'_pu Isaan piya', ta'_pu to' uya ipi', "Rapai, k_uri r_i ipiyau ne'taine' Isotan ratoi po meka-mataine', k_uri r_i si man epa'taisiman nito' kup_u pi', tanporon kon ka'pon am_u' uyep_u ipiya'," ta'_pu to' uya.

27 Isaan uya to' maimu eik_u'p_u, "I'ri r_i eporo ka'pon uya p_ura iyesi, Ep_un wini riken t_urepasa'a'tai eporo iya pe iyesi.

28 Imiri'nokon uya eta'_pu, 'K_urai*' pen uri; iwapiya enno'sa' pe esi, 'ta'_pu uya.

29 "Temari'masen uri'san esi miri temari'masen warawo' iwano' pe ri. E'tane si ti, temari'masen warawo' tonpa esi ipiyau imaimu eta pi', miripan

[‡] **3:21** Imaimu ru'_pu u'mat_u v. 15 airon ite'ma airi. **3:24** Ma'siu 14:3; Ma' 6:17; Uru' 3:19-20 § **3:25** Esuwer_u; miri pe p_ura, Esuwer_u am_u'.

* **3:28** K_urai (Kiri' maimu), miri pe p_ura Me'saya (Ipuru maimu), Papa Nan_umu'_pu ta e'kwa pe. **3:28** Isaan 1:20

esi pori' pe imaimu eta təuya a'tai. Miri kasa si pori' pe e'to' e'seposa' seri, mararon pe pura.

³⁰ Eke pe iyena, aiko pe ena tane.

³¹ "Kuri ri ka'tapai təuye'sen esi miri tanporon kon entai ri; kuri ri non winon esi miri non pon pe ri, miri awonsi'ki non pi' niri isauroka. Kuri ri ka'tapai təuye'sen esi tanporon kon entai.

³² Tunene'p, miri awonsi'ki tuneta'p ekama iya, e'tane inu' uya ri imaimu apuri pura iyesi.

³³ Inu' ri i'napai ri imaimu anum p'i' na'ne', i'napai ri Papa esi tukai' ekama iya miri.

³⁴ Kuri ri Papa nennoko'p usaurok Papa maimu pi', Papa uya eke pe ta'kwaru turu ipona tpu'ku ke pura.

³⁵ Ikhipan uya tmu i'nanka, tanporon ni niri tusa' iya itena'.

³⁶ Kuri imu apurito' esa' pe na'ne' uya tiwiri ri uko'man nito' eporo, e'tane imu apurin pen uya uko'man nito' ento' oton pen, apue pura Papa uya kota'man nito' uko'mam ipo,"[†] ta'p iya.

4

Sises Uya Sameriya Pon Uri'san Auro'ka

¹ Pari'si amu' uya eta'p Sises uya tu'ke kuru tpoitoru ton eporo miri awonsi'ki to'pa'taisimapitu iya Isaan entai kuru tawon.

² Sises uya kuru inu' ri pa'taisimasa' pura ri iye'tane, ipoitoru ton uya riken ni nin ti.

³ Sises uya miri tawon etasa' a'tai, iyenna'po'p Isutiya poi Kiyarari pona.

^{3:35} Ma'siu 11:27; Urus 10:22 [†] ^{3:36} Imaimu ru'p u'ma'to' pe nesii 30 airon ite'ma airi.

4 Sameriya poro itito' e'ma esi'pu.

5 Iyee'pu pata pona Sameriya pon Si'karu itese', innon kuru pen ni non Seko' nuturu'pu tumu Isose' ena' piyapai.

6 Miri yau, Seko' tuna'kwaai yen esi'pu, Sises nin si useta'kasa' tuuti ke ri, ereuta'pu miri tuna yen piyau. 12 a'kura' pata esi'pu.

7 Sameriya pon uri'san uyee'pu tuna kan, miripan pi', "Uyuku tuna intuki," ta'pu Sises uya.

8 (Ipoitoru ton uti'pu esi'pu pata pona kiyari ennai'.)

9 Miripan eiku'pu iya, "Esuweru pon sa'ne imiri ko; uri esi Sameriya pon pe. Nai kasa mairi uyekama'po auya iku pi?" ta'pu iya ipi'. (Esuweru amu' esi'pu isipusawu pokon kon pe pura.*)

10 Sises uya eiku'pu, "Itunin pe iwesi yau Papa e'repato' ike miri awonsi'ki inu' uya iyekama'po tukai', mekama'poi'no, miripan uya iwo'pa'pu ne-sii'no to'panu'nin tuna ke," ta'pu iya.

11 "Itepuru, ipo'ki'tii pura iyesi; i'nau ya'mu tuna yen esi. Nai yawon to'panu'nin tuna eporo auya?

12 Utamokori kon Seko' uya repan nu'pu ike seri tuna yen, kuri ri, imunki amu' miri awonsi'ki itikun non ni uya tuna ensipita'pu iyapai. Kuri ri entai kuru ri kat*i* eke pe iwesi?" ta'pu iya.

13 Sises uya eiku'pu, "Inu' ri seri tuna ensinin nu'pu e'tuna'kiripakapu kanan miri,

14 e'tane inu' ri tuwo'pa'pu uya ensinin nu'pu e'tuna'kiripa pen ni nin miri. Tuna iwo'pa'pu uya

4:5 Iseneses 33:19; Isa'suwa 24:32 **4:9** Esura 4:1-6; Ne'imaya

4:1-2 * **4:9** isipusawu pokon kon pe pura; miri pe pura, isitonpa pe pura to'usi'tupi'pitu'pu.

ike ena i'napaino ri i'tuna'kwaai pe ri, miripan uya to'pan^unin tuna ke irepa, iko'manto' ike ke tiwiri ri," ta'p^u iya.

¹⁵ "Itepuru, uwo'paka'ki ken si miri tuna ke, tuna'kiri' ke esi namai', miri enta' tuna kan ni uyep^u namai'," ta'p^u iya.

¹⁶ "Ataan'p^u iki'mata iuye'kap^u pa kanan seri ya," ta'p^u Sises uya.

¹⁷ "T^utaaan'p^u kenan pen uri," ta'p^u uri'san uya ipi'.

Sises uya eik^u'p^u, "Ipoken ni ausaurok^u, T^utaaan'p^u kenan pen uri," ta auya a'tai.

¹⁸ 5 kaisaron kon ya' iyemari'mapi'sa'[†] man, k^uri ri kanan si ipiyau me'ai'ne' ataan'p^u kuru pen ni kanan. I'napairi ri iusekamasa' miri," ta'p^u Sises uya.

¹⁹ "Itepuru, pu'kena' pe kinyi'tuyai'.

²⁰ Utamokori kon ip^uremapita'p^u seri w^u' po, e'tane si seri pe imiri'nokon Esuwer^u am^u' uya Surusiran kuru miri Papa pi' ip^ureman pata ta auya'nokon," ta'p^u iya.

²¹ Sises uya ta'p^u ipi', "Uyapuriki uri'san, iweyu uye'ni pi' man ik^uip^un^u pi' ka'pon am^u' ip^uremato' oton pen seri w^u' po miri pe p^ura Surusiran po ri.

²² Emiri'nokon Sameriya pon kon uya i'tu p^ura ri iyesi iwip^uremato' kon ipi'; e'tane ina ip^urema t^uni'tun^u kon pi', ap^une p^ura epika'tin nito' uyep^u Esuwer^u am^u' wini.

²³ E'tane iweyu uyep^u, iye'ka'sa' ri, i'napai ri t^uwip^uremasan ip^uremato' oton ik^uip^un^u pi', a'kwar^u yau miri awonsi'ki i'napairon yau.

† **4:18** *iyemari'mapi'sa'*; miri pe p^ura, *iywipi'sa'*

Pusamoro waraino kon t̄api' t̄wip̄remasan warinpa ikuip̄an̄ uya miri.

24 Papa esi a'kwaru pe; kamoro ipi' t̄wip̄remasan ip̄remato' pe iyesi a'kwaru yau miri awonsi'ki i'napairon yau," ta'p̄u iya.

25 Uri'san uya ta'p̄u ipi', "Si'tuyai', Me'saya" (Kurai[‡] tato') "uye'to' oton. Iye'sa' a'tai, tanporon ni ekamato' iya oton miri upi'nokon," ta'p̄u iya.

26 Sises uya eiku'p̄u, "Kuri ri ri uri, kuri ri ri usauro'ni pi' na'ne' ipokon pe," ta'p̄u iya.

27 Miri a'tai ri, Sises poitoru ton enna'posa' uyee'p̄u, miripan kon usewansiuka'p̄u ipan pe ri, uri'san pokon pe isaurok̄u tepose. E'tane inu' uya ri, "Iri i'se iwesi pi' auro'ka auya?" ta'p̄u pen ni ipi', miri pe p̄ura, "Irito' pe ipokon pe ausaurok̄u?" ta'p̄u to' uya pen ni Sises pi'.

28 Miripan uri'san uya t̄tuna'kwaai yen nim'i'p̄u, iyenna'po'p̄u pata pona, miripan uya ka'pon amu' pi' ta'p̄u miri yau,

29 "Ka'pon entanu'ti' tanporon ni unku'pitu'p̄u ekamasa' iya upi'. Kurai pe pe' si p̄use ri esi seri?" ta'p̄u iya.

30 Miripan kon uti'p̄u pata apai Sises piya'.

31 Miri koro'tau, ipoitoru ton uya Sises pi', "Rapai, § enta'naki," ta'p̄u.

32 E'tane to' eiku'p̄u iya, "Ui'kiyari esi miri moro ini'tunu kon pen ni," ta'p̄u iya.

33 Miripan pi' ipoitoru ton usekama'popitu'p̄u, "Inu' uya ri pe' iti'kiyari nee'p̄u pe iyesi?" tukai'.

[‡] **4:25** *Kurai* (Kiri' maimu yau), miri pe p̄ura *Me'saya* (Ipuru maimu yau), asa'ri ri mari iyesi, *Papa Nanumun* ta e'kwa pe; v. 29 kanan.

§ **4:31** *Rapai*, *Ti'sa* ta e'kwa pe

34 “Ui'kiyari esi, uyenco'nin na'p^u maimu awiri e'to' pe iyesi, miri awonsi'ki it^urawasooi i'ma'kato' uya pe iyesi int^uru'p^u iku'to' pe uya.

35 Tato' sa'ne ko, ‘Asakiri'ne riken kapui e'ku'ka'sa' kiyari ak^u'p^u rawiri.’ Ta uya ipi'nokon, ap^une waku pe umi am^u' enpi'ti'. Kiyari ak^u'p^uka'sa', tan^unSEN pe iyenaka'sa'.

36 Ka'pon, an^um^u pi' te'sen e'ma miri, miripan uya kiyari am^uran^uka tiwiri ri uko'man nito' ya'. Miripan nin si, kuri ri ipinnin na'p^u miri awonsi'ki an^unnin na'p^u epori'mato' pe isi'kaisa ri.

37 I'napairi ri main esi miri, ‘Tikin nan uya ipimi; t^uron ni uya an^um^u,’ tawon.

38 Iyenno'sa' uya 'nokon kiyari ak^u'p^usa' an^unse'na, umi iye't^urawasoma'p^u kon pen ni yawon ya'. T^uron kon e't^urawasoma'p^u miri yau, miripan kon t^urawasooi otori'pi' nin si eporo auya'nokon,” ta'p^u Sises uya.

Tu'kan Kon Sameriya Pon Kon Uya Apuri

39 Tu'kan kon ni Sameriya pon kon miri pata yawon kon uya Sises apuri'p^u, ap^une p^ura uri'san uya, “Tanporon ni unku'pit^u'p^u ekamasa' iya upi’,” tasa' pi'.

40 Miripan nin si, Sameriya pon kon uye'sa' a'tai nin si ipiya', to' uya ekama'po'p^u ipan pe t^upiyau'nokon iko'manto' pe; miri yau, Sises uko'mamu'p^u asa'r^u w^ui to' piyau.

41 Tu'kan kon uya ri nin si apuri'p^u miri imaimu etasa' t^uuya'nokon pi'.

42 Miripan kon uya ta'p^u uri'san pi', “Ina si napuriyan, tasa' auya pi' riken pen, e'tane tiwano' kon pe ri etasa' t^uuya'nokon pi', ina uya si i'tu

i'napai ri kuru ri pata pika'tinin pe iyesi," ta'p^u to' uya.

Sises Uya Kin Poitor^u Pe Te'sen Mu Epi'ti

⁴³ Asa'ri wai ennoko tupo miri yau, miri tuninse Sises uti'p^u Kiyarari pona.

⁴⁴ (Sises uya ri, "Pu'kena' namanin pun ni ipata'se' yau," tasa' esi'p^u.)

⁴⁵ Kiyarari pona itisa' a'tai, miri yawon kon ka'pon amu' uya wak^u pe kuru ereutanuk^up^u, apune pura itisa' kon nu'san pe to' esi'p^u To' Epoi Iti'p^u Weyu Ru'p^u pi' Surusiran pona, miripan kon uya tanporon ni inkup^un^u ensa' esi'p^u miri a'tai.

⁴⁶ Seri riken pe Sises uya Kena, Kiyarari airon ka'k^uranpa'p^u, tuna koneka'p^u t^uuya yau waain pe. Miri yau, ka'pon, kin poitor^u pe te'sen esi'p^u, takuru'kenan imu Ka'paneyan po.

⁴⁷ P^use ri ka'pon uya Sises uye'sa' Isutiya poi Kiyarari pona ta etasa' a'tai, iti'p^u ipiya' ekama'poi' iti'pe Ka'paneyan pona t^umu epi'tii', teri'ka'sen ni.

⁴⁸ Sises uya, "Inu' uya apuri pura ri iyesi eke Papa turawasooi i'tuto' ipikiri miri awonsi'ki a'kwarupi'nin ni'ken e'kup^u a'tai apuri auya'nokon," ta'p^u.

⁴⁹ Kin poitor^u uya, "Itepuru, uya'kiri utinpai umare erik^u rawiri," ta'p^u ipi'.

⁵⁰ Sises uya, "Enta, imu ri uto'pam^u miri," ta'p^u ipi'.

Sises maimu tapuri'i iti'p^u.

⁵¹ Ite'matai t^uuye'se, itekare ke ipoitor^u ton uya eporo'p^u. "Imu uto'pan ni pi' ri man!" ta'p^u to' uya.

52 To' ekama'po'pu iya, i'ri a'kura' kuru tamu uto'pamu'pu tukai', miripan kon uya, "Ko'mamiyau, 1 a'kura' ko'mamu pe iye'kii'mato' ereuta'pu," ta'pu to' uya ipi'.

53 Iku'pan uya i'tu'pu miri a'kura' kuru ri Sises uya, "Imu ri uto'pamu miri," ta'pu ru'pu. Miri pi' kuri ri miri awonsi'ki tanporo itonpa ton ena'pu apurin nan pe.

54 Seri seri iyakon ite'kwa pe eke Papa tarawasooi ti'tuto' ipikiri kupu'pu Sises uya tuyepu tapo Isutiya poi Kiyarari pona.

5

Epi'tin Iku'pi Mare'pu Kau

1 Miri tapo, Esuweru amu' enta'nato' weyu pi' Sises uti'pu Surusiran pona.

2 Moro iyesi Surusiran po karimeru mara'ta airi, iku'pi mare'pu 5 kaisaron enkurun nito' itau ton esa'; Ipuru amu' maimu yau Pe'sata tato' ipi'.

3 Anpisin ton kuru ri takuru'kena' nan ipirinpi'sa' esi'pu miri tau'ne, tenku'na' nan, sekentei'pa' nan ipu'tika'sa' kon ni. (Tuna e'tukui'tukui'ma enupikiri to' enuriku,

4 apune pura isipikiri Papa inseruhi u'ti iku'pi mare'pu ka', miripan uya tuna sokousokouma. Takuru'kenan si wapiya tutisen iku'pi mare'pu ka' iyesokousokouma'pu tapo usepi'tipitu'pu ti'tui' pura ri teparan kon pe te'sen apai.)*

5 Miri yau si ka'pon esi'pu miri takuru'ke iko'mansa' 38 kaisa ri wapiya.

* **5:4** Turon ni ton esi 3b miri awonsi'ki 4 airon ite'ma ton pura.

6 Sises uya iyipirinkasa' ene'p_u miri yau, i'tu'p_u iya inke r_i takuru'ke iko'mansa', m_{iri}pan uya, "Isepi'tipai pe' me'an?" ta'p_u ipi'.

7 Takuru'kenan uya eiku'p_u, "Itepuru, inu' p_ura r_i iyesi seri yau utunin iku'pi ka' tuna e'sokousokouma a'tai, iti i'se ru'kw_i e'tane ika', t_{uron} ni utikap_u uwapiya," ta'p_u iya.

8 Sises uya, "E'mu'sa'ka', ayapon tanunse enta!" ta'p_u ipi'.

9 Miri a'tai r_i isepi'ti'p_u; tapon tanunse iti'p_u. Seri e'kup_u'p_u miri Sapa' a'tai.

10 Miri pi' Esuweru amu' epuru ton uya, "Sapa' seri; waku pe p_ura iyesi Main, Mosi' winon pona ayapon ar_i pi' me'ai'ne'," ta'p_u to' uya ipi'.

11 To' eiku'p_u iya, "Kuri uyepi'tinin nu'p_u uya, 'Ayapon tanunse enta,' tasa' upi'," ta'p_u iya to' pi'.

12 To' uya ekama'po'p_u, "Inu' pe si kuri ri esi, 'Ayapon tanunse enta,' tawon ipi'?" ta'p_u to' uya ipi'.

13 E'tane kuri ri isepi'tisa' ru'p_u uya i'tu p_ura iyesi'p_u inu' pe iyesi tukai', apune p_ura anpisin pe miri yau to' esi'p_u, m_{iri}pan kon koro'tawiri Sises uti'p_u esi'p_u.

14 Miri pata'p_u pe, Sises uya eporo'p_u use'man nito', ipareman nito' iwu' tau, m_{iri}pan uya ta'p_u ipi', "Apune enki, waku pe si iyenasa' miri. Amakooi inonkaki, isi kuru r_i e'kup_u namai' ipi' inonka auya p_ura iyesi yau," ta'p_u iya ipi'.

15 Miripan uti'p_u Esuweru amu' epuru ton pana'tii' Sises uya kenu' tepi'tisa' ka'se'na.

16 Seri wenai, Sises ewa'noma pi' to' e'sara'ti'pu, apune pura usepi'tin ku'sa' iya pi' Sapa' a'tai.

17 Sises uya to' eiku'pu, "Ukuipanu esi te'turawasomasen inke ri; uri niri e'turawasomato' pe iyesi," ta'pu iya.

18 Seri tawon uya ri Esuweru amu' epuru ton kupu'pu miyari ri inwipai; Main niken Sapa' pi' enupanin i'kw*i*'sa' iya pen, e'tane Papa esi tukuipanu pe kuru tasa' iya pi', seri wini si Papa kaisari ri iye'ku'sa' pi'.

Imu Meruntiru

19 Miri pi' Sises uya to' eiku'pu, "Inapairon ekama uya ipi'nokon: tiwano' pe i'ri ri kupu imu uya pen, tukuipanu nukupanu riken ensa' tuya kupu iya, apune pura i'ri ri kupu ikuipanu uya a'tai, imu uya ri niri ikupu.

20 Ikuipanu uya imu i'nuntka, miripan uya tanporon ni tankupanu enpoika itena'. Seri entaino kuru ri enpoika iya miri iku'to' pe iya, miri uya iyewansiukato' oton kon.

21 Ikuipanu iyeri'sa' kon i'mu'sa'kayai'ne' nurine to'ku'ai'ne' kasa ri mari, imu uya nurine ri to' e'to' pe to' kupu, i'se te'to' ton ni kupu iya nurine.

22 Miri riken pe pura, inu' ri eseru aimenka ikuipanu uya pen. Tu'mu ena' eseru aimenkato' ike nonkasa' iya,

23 tanporon kon uya tu'mu namato' pe ikuipanu nama tuya'nokon kasa ri mari. Inu' uya ri imu nama pura iyesi yau, ikuipanu nama iya pura ri mari iyesi miri enno'nin na'pu.

24 “Inapairon ekama uya ipi'nokon: Ina' uya ri umaimu eta a'tai, miri awonsi'ki uyенно'nin nu'pu apuri a'tai, kari ri uya tiwiri uko'man nito' eposa' miri. Iteseru aimenkato' oton pen ni, iye'kwiri'ka'sa' pe ri iyesi uma'tan nito' apai uko'man nito' ya'.

25 “Inapairon ekama uya ipi'nokon: Iweyu uye'ni pi' man, iye'ka'sa' ri, iyeri'sa' kon uya Papa Mumu maimu eta weyu, kamoro nin si etanin nan uko'manto' oton.

26 Ikkipan esi na'ne' kasa uko'man nito' esa' pe, miri kasa ri mari tamu konekasa' iya uko'man nito' esa' pe.

27 Miri awonsi'ki tamu repasa' iya eseru aimenka meruntiru ke, apune pura Ka'pon, Papa winon pe iyesi pi'.

28 “Seri pi' kisewansiukatuu; iweyu uye'ni pi' man tanporon kon iyeri'sa' kon uruwai' yawon kon uya imaimu eta weyu,

29 miripan kon epa'kato' oton tauruwasi kon apai: kamoro waku ku'nin nu'san e'mu'sa'kato' oton tuko'manto' kon pe, miri awonsi'ki kamoro iri ku'nin nu'san e'mu'sa'kato' oton teno'mato' kon ya'.

Sises Eseru Ekama

30 “Uiwano' pe i'ri ri kupu uya pura iyesi. Ka'pon eseru aimenka uya Papa uya uyauro'kasa' awiri. Miri wenai iye'to' awiri ka'pon eseru aimenka uya, apune pura i'se e'to' kupu uya kasa pura, e'tane kari uyенно'nin nu'pu e'to' i'se riken.

31 “Uri pe ri uyeseru ekama uya a'tai, unekamanu esi tapurisen pe pura ri.

³² Miri yau, taron ni esi uyekamanin i'napai ri uyekama iya tukai' i'tu uya.

³³ Isaan piya' amaimu kon esanon ennoko'p_u auya'nokon, miripan uya i'napairon enpoika'p_u.

³⁴ Ka'pon uya uyekama i'se e'tane p_ura ri, e'tane seri ta uya ipi'nokon iyepika'tisa' pe iwesi kon pa.

³⁵ Isaan esi'p_u raan'pu tepo'tisen pata weyu pe kasa, miripan weyu yau e'pai iwesi'p_u kon aka'ne' pe ri.

³⁶ "E'tane upiyau uiwano' pe ri usekamato' esi Isaan uya ekama'p_u na'ne' entaino. T_hrawaso unkup_un_u i'ma'kato' pe uya ukup_un_u n_ut_hr_u'p_u, miri ton uya ri ekama ikup_un_u uya uyенно'sa' tukai'.

³⁷ Ikup_un_u uyенно'nin n_u'p_u usauro'sa' upi', imaimu etasa' auya'nokon p_ura iyesi, item_u' niri ensa' auya'nokon p_ura ri niri iyesi.

³⁸ Imaimu ko'man_uk_u auya'nokon p_ura niri iyesi iyewan kon yau, ap_une p_ura inennoko'p_u apuri auya'nokon p_ura iyesi ke.

³⁹ Iye'menukasa' itekare pi' iusenupa kon; [†] tiwiri uko'man nito' esi iyau tukai' iusenuminka kon pi', upi' ri si t_husauro'sen.

⁴⁰ E'tane ri, upiya' isi'pai p_ura iwesi kon iuko'manto' kon epose'na.

⁴¹ "Ka'pon am_u' uya ri uyapuripi'to' i'se esi pen.

⁴² E'tane ii'tu uya 'nokon Papa i'nankato' auya'nokon p_ura iyesi iyewan kon yau.

⁴³ "Ukup_un_u ese' yau uye'sa' e'tane uyereutana'sa' auya'nokon p_ura iyesi. E'tane

^{5:33} Isaan 1:19-27; 3:27-30 ^{5:37} Ma'siu 3:17; Ma' 1:11; Uru' 3:22

[†] ^{5:39} iusenupa kon; miri pe p_ura, iusenupati' wak_u pe

təron ni uye'sa' a'tai tese' yau, kəri ri ereutanəku auya'nokon mīri.

44 F'rī tukai' apuri auya'nokon itonpa kon wini ayapuripi'to' kon eponin nan pe esii'ma, e'tane i'rī rī kupu auya'nokon pūra iyesi ayapuripi'to' kon eporo kon pa tikin nan ni Papa wini təuye'sen?

45 "Kisenuminkatuu urī uya ikupuñu ena' iyeseru'ti kon tukai', Mosi' riken kəri ri iyeseru'tinin kon, kəri ri anapuri'pu kon.

46 Mosi' apurisa' auya'nokon pe iyesi yau, uya-purisa' auya'nokon nīri nesii'no, apuñe pūra urī pi' imenukasa' iya.

47 E'tane inmenuka'pu apuri auya'nokon pūra iyesi pi', i'rī tukai' umaimu apuri auya'nokon?" ta'pu iya.

6

5,000 Kaisaron Kon Eweku Sises Uya (Ma'siu 14:13-21; Ma' 6:30-44; Uru' 9:10-17)

1 Seri pata'pu pe, Sises enna'po'pu parau ku'piri Kiyarari (parau ku'piri Taipiriyas tato' ri mari) ratoi pona.

2 Anpisin uya kuru ri e'ma'pu ka'pu, apuñe pūra ti'tuto' ipikiri ku'sa' iya pi' takuru'kena' nan pi'.

3 Sises enuku'pu i'ku'ru pona, mīripan ereuta'pu təpoitoru ton pokon pe.

4 To' Epoi Iti'pu Weyu Ra'pu, Esuweru amu' nukupuñu e'seporo esi'pu.

5 Sises uya tenu təsa' a'tai, anpisin pe kuru ri ka'pon amu' uyepu ene'pu iya tekare pi', ta'pu iya Piri' pi', "Nai yau pūreti enna pūsamoro ka'pon amu' ni'ton?" ta'pu iya.

6 (Seri ta'p^u iya Piri' i'tupitu pe ri; tankup^un^u pe te'sen i'tukap^ui'ma ri.)

7 Piri' uya eiku'p^u, "8 kaisaron kap^ui yau e'turawasoman nisa' epe'p^u* uya eke pe kiyari enna p^ura ri iyesi miri to' nonpa ton nu'kw^u ri mara ri," ta'p^u iya.

8 Ipoitor^u ton tonpa pe te'sen, Anturu, Saiman Pi'ta akon uya ta'p^u ipi',

9 "Miri yau warawo' m^ure man, 5 kaisa ri p^ureti miri awonsi'ki asa'ron kon aiko ton moro' am^u' esi ipiyau. Miri e'tane i'ri p^u'k^u pona iti tu'kan kon ewek^u pi'?" ta'p^u iya.

10 "Ka'pon am^u' ereutato' pe iku'ti'," ta'p^u Sises uya. (Miri yau, wana' e'kwa pe pata esi'p^u.) 5,000 kaisaron kon ka'pon am^u' ereutapitu'p^u.

11 Sises uya p^ureti anam^u'p^u, miri awonsi'ki tenki ta'p^u iya, miri awonsi'ki itupitu'p^u iya iyereutas^ua' kon ka'pon am^u' ena'. Miri kasa ri mari moro' am^u' kup^up^u iya.

12 To' a'wetapi'sa' a'tai, Sises uya ta'p^u t^upoitor^u ton pi', "Ip^u'ka r^up^u ton am^uranu'ti", itonpa'p^u uma'ta namai'," ta'p^u iya.

13 Miri, to' uta're'ti'p^u tonpa'p^u am^uranu'ku'p^u to' uya 12 kaisa ri pa'siki'ti am^u' t^upe' ke'ne.

14 Miri a'tai, ka'pon am^u' seri eke Papa turawasooi i'tuto' ipikiri e'kup^u ennin nu'san uya ta'p^u, "Inapai ri kuru ri p^use ri esi Pu'kena'[†] t^uuye'ton ta'p^u ipi' pe," ta'p^u to' uya.

* **6:7 8** kaisaron kap^ui yau e'turawasoman nisa' epe'p^u; miri pe p^ura, **200** kaisaron p^urata pun. Tikin ni miri parata pun esi'p^u tikin ni wai e'turawasoman nisa' epe'p^u, tenariyas itese'. † **6:14** Pu'kena': Ap^une Isaan 1:21 enki.

¹⁵ Sises uya to' uya tanamu tumiri ta'kwakai' kin pe, tukai' i'tusa' a'tai, iti'pu tikan sari i'kura ponâ.

*Sises Usari Tuna Puro'po
(Ma'siu 14:22-33; Ma' 6:45-52)*

¹⁶ Pata uko'mansa' a'tai, ipoitoru ton uti'pu parau ku'piri ka',

¹⁷ miripan kon ekanwa'tisa' uti'pu parau ku'piri ratoi pona Ka'paneyan winikui'. Pata ewaru-mankaa'pu, Sises uye'sa' pura ri mari iye'tane to' piya'.

¹⁸ Pana' pe a'setun uyeepu isi pe sipa'sipa pe tuna tuku'se.

¹⁹ Ipoitoru ton utika'sa' esi'pu kanau yau 3 mayiru, 4 mayiru e'to' airi ri, miri a'tai Sises uyepe'ne'pu to' uya tuna puro'po. A'ko pe kanau piya' iyepu a'tai, to' etapitu'pu.

²⁰ E'tane, "Ketaipi'tuu; ur*i* ri," ta'pu Sises uya to' pi'.

²¹ Miri a'tai, to' uya ikanwa'ti'pu kanau ya', miripan kon uya pata tuutito' kon ya' eporo'pu inke pura ri.

Ka'pon Amu' Uya Sises Warinpa

²² Miri ema'sa' yau, anpisin ton parau ku'piri ratoi po iye'ninsa' kon uya tikan nan niken kanau uti'pu i'tu'pu. To' uya i'tu'pu Sises uti pura iyesi'pu kanau yau tupoitoru ton a'kiri, ipokon pe pura to' uti'pu.

²³ Turon ni ton kanau amu' uyeepu Taipiriyas winipai'ne, miripan e'te'kapitu'pu a'ko pe ka'pon amu' anpisin ton uya pureti iku'pu airi, Sises uya tenki ta tupo.

24 Sises miri pe p^ura ipoitor^u ton ene t^uuya'nokon kasa p^ura, ka'pon am^u' anpisin ton ekanwa'tipi'sa' kanau ton ya' uti'p^u Ka'paneyan pona, iwarinpa pi'.

Sises Uko'man Nito'A're'

25 Ka'pon am^u' uya Sises epesa' a'tai parau ku'p^uri ratoi po, ta'p^u to' uya ipi', "Rapai,[‡] i'ri a'tai seri ya' iuyee'p^u?" ta'p^u to' uya.

26 Sises uya to' eiku'p^u, "I'napairon ekama uya ipi'nokon; uwari^u auya'nokon, ap^une p^ura eke pe ri p^ureti i'sa' auya'nokon pi' i'se iwe'to' kon awiri ri, ui'tuto' ipikiri ku'sa' uya to'ka'n^u'sa' auya'nokon pi' pen ni.

27 Aka'nero' ri kiyari pi' ke't^urawasomat^u; e't^urawasomiⁱ tiwiri ri iuko'manto' kon pe iku'nin kon kiyari pi'. Seri kiyari ke Ka'pon, Papa winon uya irepa kon miri. Papa, ik^uip^un^u uya enpoikasa' iyena'nokon urⁱ piyau merunti esi," ta'p^u Sises uya.

28 Miripan kon uya ekama'po'p^u, "I'ri kuru ken kup^u ina uya, Papa t^urawasooi kup^u pe ta auya?" ta'p^u to' uya.

29 Sises uya to' eiku'p^u, "Se seri Papa t^urawasooi ikup^u auya'nokon i'se iye'to'; inennoko'p^u apuriti'," ta'p^u iya.

30 To' uya eiku'p^u, "I'ri eke Papa t^urawasooi ii'tuto' ipikiri kup^u auya ina nenton, ina uya aya-purito' pe? I'ri kup^u auya?

[‡] **6:25** Rapai, Ti'sa ta e'kwa pe **6:27** Saira' 24:19-22

31 Utamokori kon uya mana tato' i'pitah'pah rimono' tau, itekare iye'menukasa' nekamayai'ne', 'To' ni'ton pahreti ke to' repapitah'pah iya Epah poi,' tukai',"§ ta'pah to' uya.

32 "Inapairon ekama uya ipih'nokon; Mosi' uya irepa'pah kon na'ne' ike esi'pah Epah poino pen ni; ukahipanah nin kuri ri i'napairon Epah poino pahreti ke irepanin kon.

33 Pahreti, Papa naturunah nin kuri ri Epah poi iu'tisa' pata repanin uko'man nito' ke," ta'pah Sises uya.

34 "Itepuru, tiwiri ri ken si seri pahreti ke ina irepapi'ki," ta'pah to' uya ipi'.

35 "Uri ri esi uko'man nito' a're' pe; kuri upiya' naye'ai'ne' e'to' oton pen ni iwan pe; kuri uyapuri pi' na'ne' e'to' oton pen ni tuna'kiri' ke.

36 Sekamai ko ipih'nokon; uyenka'sa' auya'nokon e'tane uyapuri auya'nokon pen ni.

37 Tanporon kon ukahipanah urepayai'ne' ike ton uyepah miri upiya'; inah' ri upiya' tawuye'sen nurunpa uya paha ri iyesi,

38 apahne paha uye'sa' seri Epah poi uyenno'nin nah'pah eseru ku'se'na, uyeseru ku'se'na pen.

39 Kuri uyenno'nin nah'pah esi se kupah uya i'se; kamo urepa'pah iya ike ton nonka uya i'se paha iyesi, e'tane tanporo to' i'mah'sa'kato' pe uya pata weyu u'ma'sa' a'tai.

40 Ukahipanah eseru esi tanporon kon imu ennin nah'san miri awonsik'i apurinin nah'san uya tiwiri ri uko'man nito' epoto' pe; to' i'mah'sa'kato' pe uya pata weyu u'ma'sa' a'tai," ta'pah iya.

§ **6:31** E'sotas 16:4-15; Eren 78:24; Ipu'ketah 16:20-21.

41 Esuweru amu' e'sara'ti'pu ipi' entarun ni pi', apune pura, "Uri kuri ri pureti Epun poi iu'tisa'," ta iya pi'.

42 Miripan kon uya, "Sises sa'ne puse ri ko, Isose' mu, pen pe'? Ikuipuna miri awonsi'ki isan uni'tunu kon. Nai kasa, 'Epun poi u'tisa,' ta iya nin si?" ta'pu to' uya.

43 Sises uya to' eiku'pu, "Iyentarunto' kon e'paka'nu'ti'.

44 Inu' ri uyepu pura iyesi miri upiya' ik*u*ipuna, uyenno'nin na'pu uya riken iki'ma a'tai upiya' iyepu ri; miripan i'mu'sa'kato' uya oton pata weyu u'ma'sa' a'tai.

45 Pu'kena' amu' uya imenukasa', 'Tanporon kon ni ka'pon amu' enupato' oton Papa uya,' tawon.* Miri pi', tanporon kon ik*u*ipuna maimu etanin nan miri awonsi'ki iwini tuusenupasan uyepu upiya'.

46 Seri uya, inu' uya ri ik*u*ipuna ene'pu ta pen; kuri Papa winon uya riken ik*u*ipuna ene'pu.

47 I'napairon ekama uya ipi'nokon; kuri apuripi' na'ne' uya tiwiri ri uko'man nito' epesa'.

48 Uko'man nito' a're' pureti pe esi.

49 Atamokori kon amu' uya mana tato' i'pitu'pu rimono' tau, e'tane to' eri'pitu'pu.

50 E'tane seri nin si pureti Epun poi iu'tisa'; inu' ri i'nin na'pu eriku' pen ni nin.

51 To'panu'nin pureti pe esi, Epun poi iu'tisa'. Inu' uya ri seri pureti i'sa' yau, iko'manto' oton ni tiwiri ri. Pureti seri upun, untuton pata uya uko'man nito' epoto' pe," ta'pu iya.

52 Seri uya isi pe Esuweru amu' e'sei'pitu tiwano'

* **6:45** Aisaya 54:13

kon pe sara'ti'pu. “Nai kasa tupun ke uya're'ti iya 'nokon?” ta'pu to' uya.

⁵³ Sises uya to' eiku'pu, “I'napairon ekama uya ipi'nokon; Ka'pon, Papa winon pun pi' auta're'tisa' kon pura iyesi yau, imanu ri ensisa' auya'nokon pura iyesi yau, uko'man nito' pura ri iyesi miri ayau'nokon.

⁵⁴ Inu' ri upun pi' tuuta're'tisen, umanu ensinin uya tiwiri ri uko'man nito' eposa' miri, miripan i'mu'sa'kato' uya oton pata weyu u'ma'sa' a'tai.

⁵⁵ Upun esi pi' i'napairon kuru kiyari pe, umanu niri i'napairon tensisen pe.

⁵⁶ Upun pi' tuuta're'tisen ni, umanu ensinin ni uko'mamu miri uyau, iyau niri uko'mamu.

⁵⁷ Tu'uko'mansen ikupanu uya uyenko'sa', kuri ri uriya' uko'mamu ri mari. Miri kasa ri, upi' tuuta're'tisen uko'mamu miri uru uriya'.

⁵⁸ Se si esi pureti Epun poi iu'tisa'. Iku tupo atamokori kon amu' eriku'pu na'ne' waraino pen. Kuri seri i'nin uko'manto' oton tiwiri ri,” ta'pu Sises uya.

⁵⁹ Sises uya seri ta'pu Esuweru amu' usenupato' iwu' tau to' enupa tuuya a'tai Ka'paneyan po.

Tu'kan Kon Iya'kiron Kon Uya Sises Nimi

⁶⁰ Seri etasa' tuuya'nokon a'tai, tu'kan kon ipoitoru ton uya, “Sa'man pe kuru se usenupan nito' man. Inu' uya ri seri anumu?” ta'pu.

⁶¹ Inu' uya tupana'tii' pura ri, Sises uya tupoitoru ton entarumu seri pi' i'tusa' esi'pu, miripan uya ta'pu to' pi', “E'nonkapai na'ki seri iku'atu?

⁶² I'ri pe iyesi Ka'pon, Papa winon enuku ene auya'nokon a'tai wapiya tesi'pu ya'?

63 Papa A'kwara uya uko'man nito' thru; se pe ri nin ka'pon meruntira esi miri. Main ton ayauro'kasa' uya 'nokon na'ne' ike esi, a'kwara wann*i* miri awonsi'ki uko'man nito' ku'nin.

64 Miri e'tane moro man itonpa kon amu' apurinin nan pen," ta'pu iya. Sises uya i'tusa' esi'pu iyepiya'ti'pu si'kiri, apurinin nan pen miri awonsi'ki teparanka ton.

65 Miripan uya ta'pu, "Seri pi' sa'ne si kanyauro'kata'thi ko: inu' ri uyepu para iyesi upiya' ikupuna uya riken iye'ku'to' pe iku'sa' a'tai iyepu," ta'pu iya.

66 Miri whi awonsi'ki, tu'kan kon ni ipikiri thutisan enna'po'pu, iya'kiri to' uti pura.

67 Miripan pi' Sises uya ta'pu 12 kaisaron kon tupoitora ton pi', "Imiri'nokon si, e'nonkapai ri mari na'ki me'atu?" ta'pu iya to' pi'.

68 Saiman Pi'ta uya eiku'pu, "Uyepuru, inu' piya' niri ina uti? Ipiyau sa'ne Main esi miri ko, tiwiri ri uko'man nito' pe ku'nin.

69 Ina uya i'tu miri awonsi'ki ina uya apuri imiri esi Waku, Papa iwano'," ta'pu iya.

70 Sises uya eiku'pu, "12 kaisaron kon pe' imiri'nokon anannin nu'pu pen uru? Miri e'tane, itonpa kon esi makoi pe!" ta'pu iya.

71 (Isutas pi' isauroku'pu, Saiman Eskariya' mu pi'. 12 kaisaron kon tonpa pe ri esii'ma, Isutas uya teparankato' oton pi').

7

*Sises Ut*i* Surusiran Pona*

¹ Miri tapo, Sises esi'p^u upinin ni pi' Kiyarari awiri. Isutiya pona itipai p^ura iyesi'p^u, ap^une p^ura Esuwer^u am^u'epuru ton esi pi' tuwini i'se miri yau.

² Thusiwatantipi'se Esuwer^u am^u' nkupunu weyu e'seporo esi'p^u.

³ Miri pi' si, iyakon non uya ta'p^u Sises pi', "Seri t^uninse, Isutiya pona enta, ipoitor^u ton uya eke Papa turawasooi kup^u auya ento' pe.

⁴ In^u' uya ri tankupunu tuturawasooi onamu p^ura ri iyesi miri ti'tu i'se e'ni yau. Seri ton am^u' kup^u auya pi', tiwi tanporon pata ii'tui," ta'p^u to' uya.

⁵ Iyakon non uya ri niri apuri p^ura iyesi'p^u.

⁶ Sises uya ta'p^u to' pi', "Uweyu pe kuru te'sen e'seposa' p^ura iyesi. Iweyu kon nin esi miri ti'tui' p^ura ri.

⁷ Pata uya iyewaruma'ti kon p^ura iyesi, e'tane uyewaruma'ti iya, ap^une p^ura iri pe iyeseru man ta uya pi' t^upi'.

⁸ Entanti' t^uku'sen ya'. Miri ya' nin uti p^ura man,* ap^une p^ura uweyu pe kuru te'sen e'seposa' p^ura iyesi pi'," ta'p^u iya to' pi'.

⁹ Seri ta tapo, Kiyarari po iye'nimi'p^u.

Sises Thusiwatantipi'se T^uku'sen Yau

¹⁰ Takon non uti'p^u t^uku'sen ya' tapo, Sises ri niri si utikaa'p^u, e'tane ama'ai ri nin iti'p^u, eke pe ti'tui' pen.

¹¹ Esuwer^u am^u' epuru ton uya iwarinpa esi'p^u t^uku'sen yau. "Nai k^uri si?" ta'p^u to' uya.

^{7:2} Ripaiti'kas 23:34; Isu'taronomi 16:13 * ^{7:8} Utⁱp^ura man; miri pe p^ura, uti p^ura man seri a'tai.

12 Mi awiri ri anpisin koro'tawiri etarerun ni pi' to' esi'pu ipi'. "Waku kuru sa'ne," ta'pu turon kon ka'pon amu' uya.

"Kane," ta'pu turon kon uya, "Ka'pon amu' ri enku'ti iya," ta'pu to' uya.

13 E'tane eke pe annau to' usauroka'pu pen ipi', apune pura Esuweru amu' epuru ton pi' tenari'numu kon pi'.

14 To' nukupanu e'nonkakapu iwa koro'tau ri, Sises ewomu'pu Esuweru amu' use'mato', iparemato' iwu' ta', miripan e'sara'ti'pu to' enupa pi'.

15 Esuweru amu' epuru ton usewansiuka'pu ipan pe ri, miripan kon uya ta'pu, "Nai kasa puse ri uya eke pe ri i'tu, ur*i*nokon kasa enupasa' kasa ri?" ta'pu to' uya.

16 Sises uya to' eiku'pu, "Iyenupato' kon uya ike esi uwinon pen ni, e'tane Papa, uyenno'nin nu'pu wini iyepu.

17 Inu' ri Papa e'to' i'se inku'pai na'ne' uya i'tuto' oton kinyenupayatu'ne' esi Papa winon pe m*ir*i pe pura uiwano' pe ri tukai'.

18 Ka'pon tiwano' pe ri nusauro'ai'ne' esi tapurito' ipikiri ri i'se, kuri tenno'nin nu'pu apurito' ipikiri i'se te'sen esi miri, usenku'tin ipi' pen ni.

19 Mosi' uya Main ke irepa'pu kon, pen ni kat*i*? E'tane tikin nan ni iyawiron pura ri iyesi. I'ri wenai uwipai iwesi kon?" ta'pu iya.

20 Ka'pon amu' anpisin ton uya eiku'pu, "Ene ri esi m*ir*i ayau! Inu' nai iwi*n*i i'se?" ta'pu to' uya.

21 Sises uya to' eiku'pu, "Tikin ni eke Papa turawasooi kupu'pu uya, miripan pi' iusewansiuka'pu kon.

22 Mosi' uya ayapiyonti'pu kon imunki kon yun pi'pi puturukapitu kon pa (Mosi' pen ni e'tane atamokori kon amu' uya isara'ti'pu), Sapa' a'tai si warawo' mure yun pi'pi puturuka auya'nokon.

23 Warawo' mure yun pi'pi si puturuka yau Sapa' a'tai, Mosi' maimu si e'kwitu namai', i'ri pi' ken si upi' ausakorota kon ka'pon epi'tisa' uya pi' Sapa' a'tai?

24 Kipo'po ri ka'pon eseru aimenkato' auya'nokon ereutanu'ti', i'napairon yai eseru aimenkato' iku'ti'," ta'pu iya.

Sises Pe'Esi Kurai Pe?

25 Miri a'tai, turon kon ka'pon amu' Surusiran pon kon usekama'po'pu, "Puse ri pen pe' iwini i'se to'na'ne'?

26 Apune enti', iye'nama pura ri annau isauroku, inu' uya i'ri ta pura ri ipi'. Pata epuru ton uya pe', Kurai[†] ri ta pe iyesi ipi'?

27 E'tane sa'ne, Kurai uye'sa' a'tai, inu' uya ri miri winon tukai' i'tuto' pura ri nin iyesi. E'tane i'tu'nokon miri winon pe tukai'," ta'pu to' uya.

28 Esuweru amu' use'mato', ipuremato' iwu' tau ka'pon amu' enupai'ma eke pe tumaimu tuku'se Sises uya, "Ui'tu auya'nokon kuru ri si, miri winon tukai' kuru ri niri. E'tane sa'ne uiwano' pe uye'sa' pen, e'tane ri uyenno'nin nu'pu esi ikasima auya'nokon pokena' pen ni. Ini'tunu kon pen ni,

29 e'tane uni'tunu, apune pura iwinon pe esi, miri awonsi'ki inennoko'pu pe esi," ta'pu iya.

7:22 Iseneses 17:10; Ripaiti'kas 12:3 **7:23** Isaan 5:9 [†] **7:26**
Kurai; miri pe pura, Me'saya; v. 27, 31, 41, miri awonsi'ki 42 yau ri
niri.

30 Miripan a'si i'se to' esi'pu, miri e'tane ina' uya ri a'pi'pitu'pu pen ni, apune pura iweyu e'seposa' pura ri mari iyesi'pu.

31 E'tane tu'kan kon anpisin tonpa ton uya ri apuri'pu, miripan kon uya, "Kurai uye'sa' a'tai, puse ri naku'ai'ne' entai kuru niri ken pe' eke Papa turawasooi ti'tuto' ipikiri ku'to' iya oton?" ta'pu to' uya.

Erasu Ton Ennoko'pu Sises A'sise'na

32 Pari'si amu' uya seri ton pi' ka'pon amu' etarerumu eta'pu, miripan kon uya use'man nito' turawasomanin nan epuru ton miri awonsi'ki Pari'si amu' uya use'man nito', ipureman nito' iwu' erasu ton ennoko'pu Sises a'sise'na.

33 Sises uya ta'pu, "Ipiyau'nokon esi seri mara ru'kw*i* pari, miri awonsi'ki nin si ut*i* miri uyенно'nin nu'pu piya'.

34 Uwarinpato' auya'nokon oton e'tane uyepoto' auya'nokon oton pen, apune pura iyau e'ai'ne' ya' iut*i* kon pura iyesi," ta'pu iya.

35 Esuweru amu' epuru ton usekama'po'pu tutonpa kon amu' pokon pe esii'ma, "Nai ya' mairi it*i* eporo poken pura? Kiri' amu' pata'se' air*i* kat*i* it*i* Esuweru amu' na'ne' air*i*, Kiri' amu' enupai'?

36 'Uwarinpato' auya'nokon oton e'tane uyepoto' auya'nokon oton pen,' miri awonsi'ki, 'Iyau e'ai'ne' ya' iut*i* kon pura iyesi,' ta iya pi' sa'ne. I'ri ta iya e'kwa pe iyesi?" ta'pu to' uya.

To'panu'nin Tuna

37 Tuku'sen weyu u'matu esi'pu ipan pe, eke pe kuru te'sen pe. Miri wui a'tai, Sises e'soto'kasa' uya

ta'p^u eke pe t^umaimu t^uku'se, “In^u' ri tuna'kiri' ke te'sen n^uyepai upiya' t^uyuku epose.

³⁸ In^u' uya ri uyapuri pe iyesi a'tai, iye'menukasa' itekare n^ukayai'ne' kasa ri, 'Tnapaino ri to'pan^unin tuna epa'ka miri iyapai,' ta'p^u iya.

³⁹ Seri ta'p^u Sises uya miri, A'kwara^u pi' kamoro tapurinin nan pe te'san nepoton pi'. Miri a'tai, A'kwara^u e'tusa' p^ura ri mari iyesi'p^u, ap^une p^ura Sises enasa' p^ura iyesi'p^u tapuripi'to' ya'.

Ka'pon Am^u' Epantakapitu'p^u

⁴⁰ Tu'kan kon ka'pon am^u' anpisin koro'tawon kon uya seri ta iya eta'p^u, miripan kon uya, “P^useri ri esi seri Pu'kena' pe,”[‡] ta'p^u to' uya.

⁴¹ T^uron kon uya, “K^urai p^use ri,” ta'p^u.

Miri e'tane t^uron kon uya, “K^urai uye'to' p^ura ri iyesi Kiyarari winipai.

⁴² Iye'menukasa' itekare uya ta, K^urai e'to' pe iyesi kin Tepi' pa r^up^u pe, Pe'teri'en po iyentu, Tepi' uko'mam^u'p^u r^up^u yau,” ta'p^u to' uya.

⁴³ Miri pi' si ka'pon am^u' epantakapitu'p^u k^uri ri uriya'.

⁴⁴ T^uron kon esi'p^u a'si i'se, e'tane in^u' uya ri temiyatu^u t^uru'p^u pen ipi'.

Apurinin Nan Pen Esuwer^u Am^u' Epuru Ton

⁴⁵ Erasu ton enna'po'p^u use'man nito' t^urawasomanin nan epuru ton miri awonsi'ki Pari'si am^u' piya', miripan kon uya ta'p^u to' pi', ‘F^uri pi' t^une'se p^ura iwesi'p^u kon?’ ta'p^u to' uya.

7:38 Isi'kiyer^u 47:1; Sakaraya 14:8 [‡] **7:40** *Pu'kena'*: ap^une Isaan 1:21 enki. **7:42** 2 Sanwer^u 7:12; Mai'ka 5:2

46 Miri pi' erasu ton uya, "Inu' ri usauroku pura iyesi puse ri kasa," ta'pu to' uya.

47 "Iyenku'tisa' iya 'nokon kanan na'ki?" ta'pu Pari'si amu' uya to' pi'.

48 "Itepuru tonpa ton ni miri pe pura Pari'si amu' tonpa ton ni uya pe' apuri tukai' mi'tuyatuu?

49 Pusamoro uya main, Mosi' winon i'tu pura iyesi miri; miri wenai, Papa nupa'nukus'an pe to' esi miri," ta'pu to' uya.

50 Nekutimas esi'pu to' tonpa pe, wapiya ewarupi nau itisa' ru'pu Sises piya',

51 miripan uya, "Main uya, 'Ka'pon pi' iri ta pura iyesi eta tu'po pura ri miri awonsi'ki inkupu'pu eposa' pen ni e'tane,' tasa'," ta'pu iya.

52 "Kiyarari pon ni mari pe' imiri? Iye'menukasa' itekare pi' isenupa'; miri a'tai, i'tu auya miri Pu'kena' uye'to' pura ri iyesi Kiyarari wini," ta'pu to' uya.

[Wapiyaro' iwa ton miri awonsi'ki en yawo'nan penaro' ton pari yau Isaan 7:53–8:11 pura iyesi.]

53 Miri a'tai, tanporon kon utunta'pu.

8

Uri'san Iyekuma Koro'tau Eposa'

1 E'tane Sises uti'pu Are' Wupu pona.

2 Miri ema'sa' yau awanakui' iyenna'po'pu Es-uweru amu' use'mato', ipuremato' iwu' pu'ku ta'. Anpisin pe ka'pon amu' amura'pu iwoi, miripan ereuta'pu to' enupase'na.

3 Main pi' enupanin nan miri awonsi'ki Pari'si amu' uya uri'san nee'pu, iyekuma koro'tau

təneporo'pə kon, mīripan soto'ka'pə to' uya tu'kan kon annau,

⁴ mīripan kon uya ta'pə Sises pi', "Ti'sa, pəse ri uri'san epoza' ina uya ekuman pi'.

⁵ Main yau Mosi' uya ina pi' tasa' kamoro waraino kon uri'sami'si amə' tuwisan ti' ke, tasa' iya. F'ri ken mukayan?" ta'pə to' uya.

⁶ Seri tukai' to' uya ekama'po'pə təmusunu kon pe eseru'tito' təuya'nokon ipikiri pe.

E'tane Sises e'timuika'pə, mīripan e'sara'ti'pə non menuka pi' temiyatə ke.

⁷ Tekama'popitə pi' ri to' e'tane, iye'mu'sa'kasa' uya ta'pə to' pi', "Inə' ri i'koro'tawon kon esi yau imakooi pūra, tiwi si asara'tii'nokon ti' ke iwini pi', ta'pə iya.

⁸ Mīripan e'timuikakaa'pə kanan non menukai'.

⁹ Mīri pi', kamoro etanin nu'san e'sara'ti'pə utipi' ni pi' tikin pa'ne, kiiyi' amə' wapiya, Sises riken tənonkai', uri'san niñen si e'soto'kasa' mīri yau pokon pe.

¹⁰ Sises e'mu'sa'ka'pə, mīripan uya ekama'po'pə, "Ma'non, nai kamo si? Inə' uya iri ta uya uya iyeno'masa' pūra ri?" ta'pə iya.

¹¹ "Itepuru, inə' pūra ri man," ta'pə iya.

"Uri uya ri niri si iri ta pe iyeno'mato' pūra man. Enta si, makoi yau iuko'manto' tənonkai'," ta'pə iya.*

8:5 Ripaiti'kas 20:10; Isu'taronomi 22:22-24 **8:7** Susana 34

* **8:11** Tu'kan ni imenukapi'sa' mīri awonsi'ki pena iwa main enpoiakapi'sa' yau seri ton pūra iyesi; taron ni ton yau iyesi Isaan 21:24 pikiri; taron ni ton yau iyesi Urur' 21:38 pikiri; tikin nan ni imenukasa' yau iyesi Isaan 7:36 pikiri.

Sises Pata Weyu

¹² Ka'pon amu' auro'kakapu tuuya a'tai kanan, Sises uya ta'pu, "Pata weyu pe esi. Inu' ri upikiri tuuye'sen uya, uko'man nito' weyu eporo miri, miri awonsi'ki ewarupi yau isato' oton pen ni," ta'pu iya.

¹³ Pari'si amu' uya ta'pu ipi', "Miri si iiwano' pe iusekama, mukayai'ne' esi miri i'napai ri pura ri," ta'pu to' uya.

¹⁴ Sises uya to' eiku'pu, "Uiwano' pe ri si usekama pe iyesi yau, ukayai'ne' nin si esi i'napairi ri, apune pura iwin*u* uye'sa' ru'pu miri awonsi'ki utito' ya' i'tu uya. E'tane nai win*u* uye'sa', nai ya' uti tukai' i'tu auya'nokon pura iyesi.

¹⁵ Ka'pon pe kuru ri eseru aimenka auya'nokon; inu' eseru aimenka uya pura nin man.

¹⁶ E'tane inu' ri eseru aimenka uya pe iyesi yau, iyawiri kuru iku'sa' uya miri, apune pura tikin sari esi kasa pura, ik*u*ipunu, uyennno'nin na'pu pokon pe esi.

¹⁷ Iiwano' kon ni Main, Mosi' winon yau iye'menukasa', asa'ron kon ka'pon amu' uya ekama a'tai i'napai ri iyesi tasa'.

¹⁸ Uiwano' pe ri si usekama, turon ni uyekamanin kanan esi ik*u*ipunu, uyennno'nin na'pu," ta'pu iya.

¹⁹ Miri a'tai, to' uya ekama'po'pu, "Nai kuri ken si ik*u*ipunu?" ta'pu to' uya.

"Ui'tu auya'nokon pura iyesi, uk*u*ipunu ri niri i'tu auya'nokon pura iyesi. Ui'tu auya'nokon yau, uk*u*ipunu ri niri mi'tutai'no," tukai' to' eiku'pu iya.

20 Seri ta pi' Sises esi'p_u to' enupai'ma Esuwer_u am_u' use'mato', ip_uremato' iwu' p_u'k_u tau, to' use'mato' en ton pata piyau iwa esii'ma. E'tane inu' uya a'si'p_u pen ni, ap_une p_ura iweyu e'seposa' p_ura iyesi pi'.

Futi Kon P_ura Iyesi Utiyai'ne' Ya'

21 Sises uya kanan takaa'p_u to' pi', "Utito' oton miri. Uwarinpato' auya'nokon oton, e'tane amakooi kon yau r_i auma'tato' oton kon. Futi kon p_ura iyesi utiyai'ne' ya'," ta'p_u iya.

22 Seri uya Esuwer_u am_u' usekama'po emapu'ti'p_u, "Tiwano' pe pe' iye'wini? Miri pi' pe', 'futi kon p_ura iyesi utiyai'ne' ya', ta iya?" ta'p_u to' uya.

23 E'tane miyari r_i ta'p_u iya, "Iyo'non winon pe iwesi kon, itepoino winon pe e'tane. Seri non pon kon pe iwesi kon, seri non pon pe p_ura e'tane.

24 Auma'tato' oton kon amakooi kon yau ta'p_u uya, k_uri r_i uri, ukayai'ne'[†] apuri auya'nokon p_ura iyesi yau, auma'ta kon kuru r_i amakooi kon yau," ta'p_u iya.

25 "Inu' pe ken iwesi?" ta'p_u to' uya ipi'.

"Misi'kiri r_i sa'n_e k_uri r_i ukayai'ne' ri," tukai' Sises uya to' eik_u'p_u.

26 "Eke pe r_i tato' uya man iyeseru kon aimenka pe. E'tane uyennonin nu'p_u kuru esi i'napairon pe; k_uri r_i wini uneta'p_u nin ekama uya non pon kon pi'," ta'p_u iya.

[†] **8:24** *Kuri ri uri, ukayai'ne'*; miri pe p_ura, *Kuri ri uri* Esuwer_u am_u' pona, ipan kuru waka Papa ese' pe "Yawe" esi'p_u; tenpoikasen pe "Uri" tukai'. Isaan n_amenuka'p_u itekare yau, "Uri" tawon apuripitu'p_u Sises uya k_uri r_i pe tesi ekamanin pe.

27 To' uya ito'ka'naku pura iyesi'pu tukai

anu

 pi' tauro'ka tane iya 'nokon.

28 Miripan pi' Sises uya ta'pu, "Ka'pon, Papa winon, anunsa' auya'nokon a'tai ka'takui', miri a'tai ui'tuto' auya'nokon oton inu' pe esi tukai', miri awonsi'ki i'ri ri kupu uya pura iyesi uiwano' pe, e'tane ikai

anu

 uya riken uyenupa'pu pi' us-auroku.

29 Uyенно' nin nu'pu ri pokon pe esi; tikan sari unonkasa' iya pen, apune pura ipori'manin ku'nin pe esi ke," ta'pu iya.

30 Isauro'tane ri mari, tu'kan kon uya ri apurito' tuuya'nokon tura'pu ipi'.

Epura'an Munki Amu'

31 Esuweru amu' tapurininnan pi' ta'pu Sises uya, "Iyenupato' kon uya pi' auta'sisa' kon yau, upoitoru ton pe kuru ri iwesi kon miri.

32 Miri a'tai i'napairon i'tuto' auya'nokon oton, miripan uya imo'kasa' pe ikupu kon miri," ta'pu iya.

33 To' uya eiku'pu, "Ina kamoro Epura'an payan ton; inu' ri enawon kon ye' pen ni. Nai kasa imo'kasa' pe iwe'to' oton kon ta auya?" ta'pu to' uya.

34 Sises uya to' eiku'pu, "I'napairon ekama uya ipi'nokon; tanporon kon numakoitayai'ne' nan esi makoi poitoru ton pe.

35 Ipoitoru pe te'sen esi miri t^utonpa ton koro'tawon pen ni, e'tane imu riken esi miri, miri yawon tiwiro' e' pe ri.

36 Imu uya imo'kasa' kon pe iyesi yau, imo'kasa' pe kuru ri iwesi kon miri.

37 Epura'an payan pe iwesi kon tukai' si'tuyai', miri ri e'tane uwini pi' iye'kamasa' kon, apene pura umaimu pata pura ri iwesi kon wenai ayau'nokon.

38 I'napairon ekama uya ipi'nokon; unene'pu ikuipuna piyau; ikuipuna kon wini ineta'pu kon kupu auya'nokon ni niri miri,"‡ ta'pu iya.

39 "Epura'an kuri ri ina kuipuna," tukai' to' uya eiku'pu.

"Epura'an munki pe ri ru'san pe iwesi kon yau, inkupu'pu muku'tui'no. §

40 Na'ne' ri si, uwini pi' iye'kupu kon, ka'pon sa'ne i'napairon ekamanin ni ipi'nokon tñeta'pu Papa winon. Epura'an uya muku'atui'ne' waraino ku'sa' pura ri iyesi.

41 Ikuipuna kon nukupuna ri nin kupu auya'nokon miri," ta'pu iya.

"Purau amu' ton pen ni ina, Papa riken kuri ri ina kuipuna," ta'pu to' uya.

Makoi Munki Ton

42 Sises uya ta'pu to' pi', "Papa esi yau ikuipuna kon pe, ui'nunkatui'no, Papa winipai uye'sa' pi' seri ya'. Uiwano' pe uye'sa' pen, e'tane uyенно'sa' iya.

43 Iri pe iyesi pi' sa'man pe ri umaimu esi ipona'nokon? Umaimu inetapai pura iwesi kon pi' iyesi.

‡ **8:38** *ikuipuna kon wini ineta'pu kon kupu auya'nokon ni niri miri;* miri pe pura, *miri pe iyesi pi' ikuipuna wini ineta'pu kon iku'ti'*. Apene v. 58 enki niri. § **8:39** *Epura'an munki pe ri ru'san pe iwesi kon yau, inkupu'pu muku'tui'no;* miri pe pura, *Epura'an munki pe iwesi kon yau, inkupu'pu iku'ti'*.

44 Ikuipanu kon, Makoi munki pe iwesi kon, ikupanu kon maimu awiri e'pai iwesi kon. Te'wisen ye' kari ri iyepiya'ti'pu si'kiri ri, tua'sisen pen ni i'napairon pi', i'napairon ye' pe para tesi pi'. Kasi pe iyesi a'tai, teseru pe ri te'sen kupu iya miri, kasi ye' pe tesi pi' miri awonsi'ki kasi ye' ton kuipanu pe tesi pi'.

45 I'napairon ekama tane uya, uyapuri auya'nokon pura iyesi.

46 Inu' ri uya temakooi ke ui'tu? I'napai ri us-auroku pe iyesi yau, i'ri pe iyesi pi' uyapuri

ipai

pura iwesi kon?

47 Papa iwano' uya ri, Papa maimu eta miri. Eta auya'nokon pura iyesi, apane pura Papa iwano' pe pura iwesi kon pi', ta'pu iya.

Sises Usekama'pu

48 Esuweru amu' uya eiku'pu, "Ina uya pe' ta pu Sameriya pon pe iwesi, iri a'kwaru yen pe?" ta'pu to' uya.

49 "Iri a'kwaru yen pen ni uri," ta'pu Sises uya, "ukupanu nama uya, e'tane unama auya'nokon pura iyesi.

50 Uyapuri

ipu

'to' warinpa uya pen, e'tane moro iyesi miri iwarinpanin; kari ri kari ri eseru aimenkanin.

51 I'napairon ekama uya ipi'nokon; umaimu awiron esi yau, iyeri'to' oton pen ni," ta'pu Sises uya.

52 Miri pi' Esuweru amu' uya, "Seri si ina uya i'tu iri a'kwaru yen pe iwesi tukai! Epura'an eriku'pu, miri awonsi'ki pu'kena' amu' ri niri eriku'pu, miri

e'tane si ina' ri esi yau umaimu awiri iyeri'to' oton pen ni ta auya.

53 Eke pe kuru pe' ina kuipanu Epura'an entai iwesi? Iyerikupu, miri awonsi'ki pu'kena' amu' ri niri erikupu. Inu' pe kuru iye'kupu?" ta'pu to' uya.

54 Sises uya to' eikupu, "Uiwano' pe utapuripi'u yau, utapuri pe pura ri iyesi. Ukuipanu, ina e'to' itese' pi' mukayatui'ne' uya nin uyapuripi'u miri.

55 I'tu tane auya'nokon pura ri, i'tu uya nin. I'tunin pen urit auya yau, kasi pe esi, akasa'nokon, e'tane i'tu uya, imaimu awiri niri esi.

56 Ikuipanu kon, Epura'an esi'pu pori' pe uweyu ento' oton tuya pi'; miripan uya ensa' epori'ma'pu," ta'pu iya.

57 "50 kaisa ri pura ri iwipiyyaai man, miri pe' e'tane Epura'an ene'pu auya?" ta'pu Esuweru amu' uya ipi'.

58 "Inapairon ekama uya ipi'nokon; Epura'an entu rawiri ri, urit esi*!" ta'pu iya to' pi'.

59 Miri pi', ti' amuku'pu to' uya ipona eno'mapi'to' pe tuya'nokon, e'tane Sises e'sonamupu, iti'pu Esuweru amu' use'mato', ipuremato' nono apai.

9

Tenku'ne Te'sen Ka'pon Epi'ti Sises Uya

* **8:58 Uri' esi**—Esuweru amu' ponan, ipan kuru wakupapa ese' pe "Yawe" esipu; tenpoikasen pe "Uri" tukai'. Isaan namenuka'pu itekare yau, "Uri" tawon apuripi'u'pu Sises uya kuri ri pe tesi ekamanin pe. "Uri" miri Papa ese' "Yawe" tato' Esuweru amu' uya, ipan kuru wakupapa ta e'kwa pe. Apune Isaan 6:35; 8:24; 9:5; 10:7, 11; 11:25 enki.

¹ Sises usari koro'tau, tentu'pu si'kiri tenku'ne te'sen ka'pon ene'pu iya.

² Ipoitoru ton uya ekama'po'pu, "Rapai,* inu' uya makoi kupu'pu—puse ri ka'pon uya pe', isanon uya kati, tenku'ne iyentu temapu'tii?" ta'pu to' uya.

³ Sises uya to' maimu eiku'pu, "Puse ri ka'pon e'makoimasa' pura iyesi, isanon niri, e'tane Papa turawasooi usenpoikato' pe iyawiri iye'ku'sa' pe iyesi.

⁴ Wui nai pata esi koro'tau, uyenno'nin nu'pu turawasooi ku'pai'nokon. Ewarupi nuye'an, inu' ri e'turawasoma weyu pen.

⁵ Seri non po esi koro'tau, ur*i* esi non weyu pe," ta'pu iya.

⁶ Seri kasa tuusauroku'pu tupo, non pon aiyeta'ta'pu. Tawa koneka'pu iya eta' namanka'pu ke, miripan turu'pu iya ka'pon enu pon a.

⁷ Ta'pu iya ipi', "Ekumi'ta, Sairon ku'piri ka'," ta'pu iya. (Sairon tawon main esi miri Enno'sa' ta e'kwa pe.) Miri a'tai, iti'pu, iyekumisi'pu, iyee'pu ennин pe tenai'.

⁸ Miri a'tai, itonpa ton miri awonsi'ki wapiya tenku'ne ennин nu'san uya ta'pu, "Puse ri pen pe' tereutai' eta'kwanun ni pi' nuko'manpi'taine' pen?" ta'pu.

⁹ Turon kon uya, "Puse ri kuri ri," ta'pu.

Turon kon uya, "Kuri ri kasa ri mari isene," ta'pu.

E'tane, "Ur*i* ri kuri," ta'pu iya.

¹⁰ Miri a'tai, "Iri tukai' iyenu uta'kokasa'?" ta'pu to' uya ipi'.

* ^{9:2} Rapai, Ti'sa ta e'kwa pe ^{9:5} Ma'siu 5:14; Isaan 8:12

¹¹ To' maimu eiku'p^u iya, "Sises tukai' tesa'sen uya tawa koneka'p^u. Miri t^upo, uyenu pon^a itur^a'p^u iya. Ta'p^u iya upi', 'Ekumi'ta Sairon ku'piri ka.' Utⁱ'p^u ekumi'se'na, miri t^upo ene'p^u uya," ta'p^u iya.

¹² Miri t^upo ta'p^u to' uya ipi', "Nai k^uri ken si?" "I'tu uya p^ura iyesi," ta'p^u iya to' pi'.

*Pari'si Am^u' Uya Tenku'nan Na'p^u
Ekama'popit^u'p^u*

¹³ Tenku'ne iko'mansa' r^u'p^u nep^u'p^u to' uya Pari'si am^u' piya'.

¹⁴ Sapa' a'tai Sises uya tawa koneka'p^u, itenu niri a'koka'p^u iya esi'p^u.

¹⁵ Miri a'tai, Pari'si am^u' uya kanan ekama'po'p^u nai kasa ennин pe iyенаса' tukai'. Ta'p^u iya to' pi', "Tawa nonka'p^u iya uyenu pon^a, ikumisi'p^u uya, ennин pe nin si esi seri," ta'p^u iya.

¹⁶ Miri a'tai, t^uron kon Pari'si am^u' uya ta'p^u, "Papa winon pe p^ura p^use rⁱ ka'pon esi, ap^une p^ura Sapa' apuri iya p^ura iyesi," ta'p^u to' uya.

"I'^ri tukai' i'tuto' ipikiri' kup^u t^umakooikenan ni ka'pon uya?" ta'p^u t^uron kon ka'pon am^u' uya, miripan kon epantakapitu'p^u.

¹⁷ Tenku'nan pi' kanan tera'tii', "I'^ri ta auya k^uri iyenu a'kokanin nu'p^u pi'?" ta'p^u to' uya.

"Pu'kena' pe iyesi!" ta'p^u iya to' pi'.

¹⁸ E'tane Pari'si am^u' uya apuri'p^u pen tenku'ne iyesi'p^u tukai', miripan enasa' ennин pe tukai', tenku'nan sanon ki'ma t^uuya'nokon pon^a ri.

¹⁹ To' uya to' ekama'po'p^u, "P^use rⁱ pe' esi i^mure kon pe? Tenku'ne iyentusa' r^u'p^u tato' auya'nokon

ipi'? Nai kasa ken si ennин pe iyenasa'?" ta'pu to' uya.

20 Isanon uya to' maimu eiku'pu, "Ina uya i'tu puse ri esi ina mure pe, iyentusa' ru'pu tenku'ne.

21 E'tane i'ri tukai' ennин pe iyenasa' tukai' ina uya i'tu pura iyesi. Inu' uya itenu a'kokasa' tukai' niri ina uya i'tu pura iyesi. Ekama'poti'. Eke pe iyesi; tiwano' pe tuusauro'sen pe iyesi," ta'pu to' uya.

22 Seri ta'pu isanon uya, apune pura enari'ke' to' esi'pu Esuweru amu' pi', apune pura Esuweru amu' e'ku'sa' esi'pu inu' uya ri Kurai[†] pe Sises esi tukai' ekamasa' a'tai, ipa'kato' pe iyesi usenupan nito' iwu' tapai tukai'.

23 Miri wenai, "Eke pe iyesi; tiwano' pe tuusauro'sen pe," ta'pu isanon uya.

24 Iyakon ite'kwa pe tenku'nan nu'pu ka'pon ki'makaa'pu to' uya kanan. Ta'pu to' uya ipi', "Papa apuri'pi'ki;[‡] puse ri nin i'tu pi' ina man tumakooikenan pe," ta'pu to' uya.

25 To' maimu eiku'pu iya tai'ma, "Tumakooi ke iyesi, miri pe pura imakooi pura iyesi, i'tu uya pura iyesi, e'tane tikin nan ni i'tu uya; tenku'ne esi'pu, e'tane seri pe ene uya!" ta'pu iya.

26 Miri tupo kanan to' uya ekama'po'pu, "F'ri kupu'pu iya ipi'? F'ri tukai' iyenu a'koka'pu iya?"

27 To' maimu eiku'pu iya, "Ayauro'kakaa'pu uya 'nokon, etasa' auya'nokon pura iyesi. F'ri pe iyesi

[†] **9:22** *Kurai* (Kiri' maimu yau), miri pe pura *Me'saya* (Ipuru maimu yau), asa'ri ri mari iyesi, *Papa Nanumunu* ta e'kwa pe. [‡] **9:24** *Papa apuri'pi'ki*; miri pe pura, *Papa pi' Tenki ka'ki*. Seri seri e'se'ne' pe ta'pu to' uya ru'pu ipi' i'napai ri isauro'to' pe. Apune Isa'suwa 7:19 enki.

pi' iinetapai kanan iwesi kon? Ipoitorʉ ton pe niri pe e'pai iwesi kon?" ta'pʉ iya.

²⁸ Miri tʉpo to' uya ipa'nukʉ'pʉ, "Imiri esi miri ipoitorʉ pe! Ina nin Mosi' poitorʉ ton," tai'ma.

²⁹ "Papa uya Mosi' auro'ka'pʉ tukai' ina uya i'tu, e'tane nai wini kʉri rī uye'sa' tukai' ina uya i'tu pʉra iyesi," ta'pʉ to' uya.

³⁰ Ka'pon uya to' maimu eika'pʉ, "I'ri pan si ti'tupi'sen pen ni! Nai wini iye'sa' tukai' i'tu auya'nokon pʉra iyesi, e'tane uyenu ton a'koka'pʉ iya.

³¹ Papa uya tʉmakooikena' nan eta pʉra iyesi, tukai' i'tu'nokon, e'tane Papa uya tasa' kasa te'sen, iteseru niri kupʉ'i'ma eta iya.

³² Non e'sara'ti'pʉ si'kiri, isetasa' pʉra iyesi inʉ' uya rī tenku'ne iyentusa' rʉ'pʉ enu a'kokasa' tawon.

³³ Papa winon pe pʉra pʉse rī ka'pon uye'sa' a'tai, i'ri kupʉ iya pen," ta'pʉ iya.

³⁴ To' uya imaimu eiku'pʉ tai'ma ipi', "Makoi yau iyentu'pʉ! Nai kasa rʉ'kwī ina enupa i'se iwesi!" ta'pʉ to' uya. Miri tʉpo, to' uya enpa'ka'pʉ usenupan nito' iwʉ' tapai.

Iya'kwarʉ Yau Tenku'ne E'ni

³⁵ Sises uya to' uya enpa'ka'pʉ eta'pʉ. Eposa' tʉuya a'tai, ta'pʉ iya ipi', "Ka'pon, Papa winon pe' mapuriyan?" ta'pʉ iya.

³⁶ Imaimu eiku'pʉ iya, "Itepuru, inʉ' pe iyesi?" tukai', ekama'po'pʉ iya. "Ekamaki, apurinın pe e'to' pe," ta'pʉ iya.

³⁷ Sises uya, "Ensa' auya miri; kʉri rī ipokon pe masauro'ai'ne'," ta'pʉ.

38 Ta'pu iya, "Uyepuru, ayapuri uya," tai'ma iyepurema'pu ipi'.

39 Sises uya ta'pu, "Eseru aimenkato' wenai seri non pona uye'sa'kamoro tenku'ne te'san uya ento' pe, miri awonsi'ki kamoro ennин nan enato' pe tenku'ne," ta'pu iya.

40 Pari'si amu' iya'kiri te'san kon uya seri ta iya eta'pu. Ta'pu to' uya ipi', "F'ri? Tenku'ne niri ina esi?" ta'pu to' uya.

41 Sises uya ta'pu to' pi', "Tenku'ne iwesi kon yau, imakooi pura iwesi kon, e'tane ennин pe iye'ku pu kon pi', amakooi kon yau ri iwesi kon.

10

Karimeru Pa'simanin Miri Awonsi'ki Itikun Non

1 "I'napai ri ta uya ipi'nokon; kuri ri mura'ta awiri pura tewonsen karimeru amu' iwu'ta' e'tane turon ni wini tewonsen esi miri ama' e', rapumanin ni.

2 E'tane kuri ri mura'ta awiri tewonsen esi miri karimeru amu' esa' pe.

3 Itena' mura'ta turawasomanin uya mura'ta a'koka, karimeru amu' uya imaimu eta. To' ese' ton yai karimeru amu' ki'ma iya, miripan kon pa'ka iya.

4 Tikun non karimeru amu' pa'kasa' iya a'tai, to' wapiya iti, karimeru amu' uya niri e'ma'puka, imaimu i'tu to' uya wenai.

5 Ka'kuran e'ma'puka to' uya pura iyesi, e'tane to' apurumu ipiyapai, apune pura ka'kuran maimu i'tu to' uya pura iyesi."

6 Sises uya seri panton ekama'pu, e'tane to' uya ito'ka'nuku pura iyesi'pu i'ri ton pi' isauroku tukai'.

7 Miri t^upo, Sises uya kanan ta'p^u to' pi', "Inapairon ekama uya i^pi'nokon; urⁱ esi karimeru am^u' m^ura'taa*pe*.

8 Tanporo kamoro wapiya iye'sa' kon esi ama' e' ton, rapumanin nan pe nⁱri, e'tane karimeru am^u' uya to' maimu eta p^ura iyesi'p^u.

9 Uri esi m^ura'ta *pe*, urⁱ poro in^ua' ri ewom^u a'tai, iyepika'ti. Iyewom^u, mirⁱ awonsi'kⁱ iyepa'ka nⁱri ti'kiyari pata'se' epose'na.

10 Ama' e' uyep^u ama'mase'na riken, mirⁱ awonsi'kⁱ iwise'na, mirⁱ awonsi'kⁱ ima'tan^u'se'na. Uri uye'sa' uko'man nito' epoto' pe to' uya, eke pe kuru nⁱri to' uya epoto' pe.

11 "Uri esi wak^u karimeru am^u' pa'simanin. Wak^u karimeru pa'simanin pe te'sen uya t^uku'manto' nonka karimeru am^u' iwano' pe.

12 E'tane k^uri ri te'masen pe iye'to' pe ekama'posa', karimeru am^u' esa' pen, karimeru am^u' esi itik^un non pe p^ura. Ene kaikusi uyep^u ene iya a'tai, karimeru am^u' nimi iya. Iyain^umu, ene kaikusi uya to' a'si, karimeru am^u' nⁱri e't^uru'kwa.

13 Ka'pon ain^umu, ap^une p^ura te'masen pe iye'to' pe ekama'posa' pe tesi ke, aiko tawon pe p^ura iyesi karimeru am^u' pi'.

14 "Uri esi wak^u karimeru am^u' pa'simanin. Uik^un non karimeru am^u' i'tu uya; to' uya nⁱri ui'tu—

15 uk^uip^unu uya ui'tu na'ne' kasa, mirⁱ kasa uk^uip^unu i'tu uya—mirⁱ awonsi'kⁱ uko'manto' nonka uya karimeru am^u' iwano' pe.

16 Moro t̄aron kon karimeru am̄a' esi miri, seri yau p̄ra ri mari. Kamoro n̄ri nep̄a uya. To' uya n̄ri umaimu eta, miri awonsi'ki tikin ni iten to' esi,* tikin ni n̄ri to' pa'simanin esi.

17 Ukuipan̄a uya ui'n̄nka, apane para uko'manto' nonkasa' uya pi', an̄nka'to' pe uya kanan.

18 In̄a' ri uya imo'ka p̄ra iyesi upiyapai, e'tane ur̄i pe ri inonkasa' uya. Inonkato' merunti esi upiyau, an̄nka'to' uya ri kanan. Seri uyapiyo'mato' epesa' uya uk̄uipan̄a wini," ta'p̄a iya.

19 Seri ton main pikiri, Esuwer̄a am̄a' kanan epantakapit̄a'p̄a.

20 Tu'kan kon uya, "Makoi esi ipiyau, iya'kwar̄a p̄ra iyesi. I'ri pe iyesi pi' imaimu eta auya'nokon?" ta'p̄a.

21 T̄aron kon uya ta'p̄a, "Makoi esa' maimu ton pen ni seri. Makoi uya pe' tenku'nan enu a'koka poken nai?" ta'p̄a to' uya.

Esuwer̄a Am̄a' Apurinin Nan Pen

22 Esuwer̄a am̄a' use'mato', ip̄aremato' iw̄a' uta'koka'p̄a Weyu R̄a'p̄a e'seporo'p̄a Surusiran po. Ikomi' pe pata esi weyu pe iyesi'p̄a.

23 Sises usari koro'tau Esuwer̄a am̄a' use'mato', ip̄aremato' iw̄a' p̄a'k̄a tau, Saraman Epa'kato' Iya' tawiri,

24 miri a'tai, Esuwer̄a am̄a' uyee'p̄a iwoi. Ta'p̄a to' uya ip̄i', "I'ri p̄a'k̄a pona ina ko'man̄ka auya

* **10:16** to'esi; miri pe p̄ra, to' enato' oton **10:22** 1 Ma'kapis 4:36

usenuminkan pi'? Kurai[†] pe iwesi a'tai, waku pe ina pi' isekamaki," ta'pu to' uya.

25 Sises uya to' maimu eiku'pu, "Ayauro'kakaa'pu uya 'nokon, e'tane apuri auya'nokon pura iyesi. Seri eke tarawaso siku'ai'ne' uk*uipnu* ese' yau usauroku uiwano' pe.

26 E'tane apuri auya'nokon pura iyesi, apune pura uikn non karimeru amu'tonpa pe pura iwesi kon.

27 Uikn non karimeru amu' uya umaimu eta; to' i'tu uya, to' uya niri uye'ma'puka.

28 Tiwiri ri uko'man nito' ike ke to' repa uya, to' uma'tato' oton pen ni; inu' uya to' mo'kato' oton pen uyemiyatu apai.

29 Uk*uipnu* urepanin nu'pu kamoro ke esi eke pe tanporon kon entai ri.[‡] Inu' uya ri to' mo'ka pura iyesi uk*uipnu* piyapai.

30 Ik*uipnu* ya' tikin ni ina esi," ta'pu iya.

31 Miri tupo, Esuweru amu' uya ti' ton amuku'pu iwito' pe tuya'nokon,

32 e'tane Sises uya ta'pu to' pi', "Ik*uipnu* winon tu'kan ni eke tarawaso enpoika'pu uya iyena'nokon. Nai wenai kuru ti' ke uwini i'se iwesi kon?" ta'pu iya.

33 Esuweru amu' uya imaimu eiku'pu, "Seri ton wenai ti' ke iwin*i* se ina esi pen, e'tane is-apema auya wenai. Ka'pon pe ri esii'ma Papa pe iye'kupu," ta'pu to' uya.

[†] **10:24** *Kurai* (Kiri' maimu yau), miri pe pura *Me'saya* (Ipuru maimu yau), asa'ri ri mari iyesi, *Papa Nanmu* ta e'kwa pe.

[‡] **10:29** Wapiyaro' ton imenukasa' ton yau *Uk*uipnu* nurepa'*pu ike esi tanporo entaino pe, tawon esi. **10:33** Ripaiti'kas 24:16

34 Sises uya to' maimu eiku'pu, "Iye'menukasa' pura pe' nai Main yau, 'Ta uya i

u

i'nokon papa pe'ne iwesi kon,'§ tawon?

35 Papa pe'ne to' esa'sa' iya yau, Papa maimu uyee'pu na'ne' ipiya' ton, Papa Maimu i'kwitu po-ken pura niri iyesi.

36 I'ru pe ken si kuri nai, ik*u*ipanu nanumu'pu tiwano' pe kuru, miripan enno'sa' iya oru pona? I'ruto' pe ken iri pe isapema pe tuusauro'sen ta auya'nokon, 'Papa Mumu uri,' ta uya pi'?

37 Uri kusapurituu, uk*u*ipanu turawasooi ku'tane uya pura ri.

38 E'tane ikupu uya a'tai, uyapuri auya'nokon pura iye'tane, eke turawaso amu'kupu uya apuriti', i'tu kon pa apuri kon pa niri uk*u*ipanu esi uya, uri niri esi iyau tukai'."

39 Miri wenai kanan a'si i'se to' esi'pu, e'tane to' enapai iyemo'ka'pu.

40 Iti'pu Isotan ratoi pona, Isaan uya epa'taisiman kupu'pu pena iwa'ne pata piya'. Miri yau, iko'mamu'pu.

41 Tu'kan kon ka'pon amu' uyee'pu ipiya'. Ta'pu to' uya, "Isaan uya i'tuto' ipikiri kupu'pu pen, e'tane tanporon Isaan usauroku'pu puse pi' esi i'napai ri," ta'pu to' uya.

42 Tu'kan kon uya Sises maimu apuri'pu miri yau.

11

Urasaras Eri'to'

¹ Moro takuru'kenan ka'pon esi'p_u Urasaras itese', Pe'tani eke iwa pata pon, Meri mīri awonsi'ki Mata pata'se'.

² Puse ri Meri, ipi na'ne' esi'p_u takuru'ke, kuri ri esi'p_u Sises karapaimanin n_u'p_u, i'ta niri a'munakanin n_u'p_u tanse' ke.

³ Mīri a'tai, ipasi ton uya iki'mai' tamaimu kon ennoko'p_u, "Itepuru, ipan pe ini'n_unkau man takuru'ke," tukai'.

⁴ Sises uya mīri etasa' a'tai, ta'p_u iya, "Ser_i paran uya eri'n_u'ka pen ni, e'tane Papa meruntir_u usen-poikato' pe, Papa Mumu apurito' pe ipikiri iyesi," ta'p_u iya.

⁵ Sises uya Mata, itakon, mīri awonsi'ki Urasaras i'n_unkau esi'p_u.

⁶ Takuru'ke iyesi tukai' etasa' t_uuya a'tai, asa'ri w_{ai} iko'mam_u'p_u tes'i'p_u yau ri.

⁷ Mīri tupo, t_upoitor_u ton pi', "Isutiya pona kanan utinpai'nokon," ta'p_u iya.

⁸ Ipoitor_u ton uya ta'p_u ipi', "Rapai,* pena kuru p_ura ri Esuwer_u am_u' esi'p_u iwini i'se ti' ke. Mīri pe' e'tane mīri ya' iutikap_u kanan?" ta'p_u to' uya.

⁹ Sises uya to' maimu eik_u'p_u, "12 kaisa ri w_{ai} yau pata weyu p_ura pe' nai? In_u'usari a'tai w_{ai} nai ita'mo'ka pen, apune p_ura a'kwa pe non esi wenai.

¹⁰ E'tane ewarupi yau ka'pon usari a'tai, ita'mo'ka, ap_une p_ura a'kwa pe p_ura iyesi ke," ta'p_u iya.

¹¹ Ser_i ton ta tupo, ta'p_u iya to' pi', "Utonpa kon Urasaras e'n_um_u, e'tane uti enpakase'na iye'n_unto' apai," ta'p_u iya.

^{11:1} Uru' 10:38-39 ^{11:2} Isaan 12:3 * ^{11:8} Rapai, Ti'sa ta e'kwa pe

¹² Miri tupo ipoitorʉ ton uya ta'pʉ, "Itepuru, iye'nʉnsa' pe iyesi yau, ito'pamʉ rɨ miri," ta'pʉ to' uya.

¹³ Sises usaurokʉ esi'pʉ iyeri'sa' pi', e'tane iye'nʉmʉ pi' usaurokʉ pe to' uya ekama'pʉ.

¹⁴ Miri a'tai nin si to' pana'tikaa'pʉ iya miri wakʉ pe, "Urasaras eri'sa' kuru rɨ miri, tukai'.

¹⁵ Pori' pe e'ai', imiri'nokon pi', miri yau e'sa' pura iyesi pi', apuri kon pa. E'tane pura utinpai'nokon ipiya'," ta'pʉ iya.

¹⁶ Miri tupo, Tamas (Titimas tukai' tesa'sen) uya ta'pʉ tutonpa ton, ipoitorʉ ton pi', "Utinpai'nokon ni niri uma'tan nito' pe ipokon pe," ta'pʉ iya.

Sises Uya Urasaras Pasi Rʉsan A'kwarʉ Ne'pitʉ'pʉ

¹⁷ Sises uye'sa' a'tai, asakiri'ne wʉi uruwai' yau iko'manka'sa' eporo'pʉ iya.

¹⁸ Pe'tani esi'pʉ inni pura Surusiran piyapai, 2 mayirʉ e'to' airi ri.[†]

¹⁹ Miri a'tai, tu'kan kon Esuwerʉ amʉ' uyee'pʉ Meri miri awonsi'ki Mata pokon a'kwarʉ ne'pi'se'na to' pi pata'pʉ yau.

²⁰ Mata uya Sises uyepʉ eta pe ri, iti'pʉ ite'matai, e'tane Meri esi'pʉ iutɁ tau moro ri.

²¹ Miri a'tai, Mata uya ta'pʉ Sises pi', "Itepuru, seri yau iwesi yau, upi nʉma'tai'no pen.

²² E'tane i'tu uya i'ri ri ekama'po auya a'tai Papa pi', Papa uya irepa," ta'pʉ iya.

²³ Sises uya ta'pʉ ipi', "Ipi kanan e'mʉ'sa'kato' oton," ta'pʉ iya.

[†] **11:18** 2 mayirʉ e'to' airi—15 stetiya Kiri' maimu yau (3 kilometers e'to' airi).

24 Mata uya imaimu eiku'pu, "Si'tuyai' iye'mu'sa'kato' oton kanan e'mu'sa'kan weyu a'tai, pata weyu u'ma'sa' a'tai," ta'pu iya.

25 Sises uya ta'pu ipi', "Urī esi i'mu'sa'kanin pe, uko'man nito' ku'nin pe ri niri esi. Urī yau apurin in esi a'tai, iyeri'sa' pe ri iye'tane, iko'manto' oton ni.

26 Inu' ri təuko'mansen uyapuri pi' uma'tato' oton pen. Seri pe' mapuriyan?" ta'pu iya ipi'.

27 "Ewai', uyepuru, sapuriyai' Kūrai‡ pe ijesi, Papa Mumu pe təuye'ton seri non pona, tasa' ru'pu," ta'pu iya.

28 Seri ta təuya təpo, iti'pu ama'ai takon ki'mase'na. "Ti'sa uye'sa' man, iki'ma iya," ta'pu iya.

29 Miri eta təuya pe ri, iye'mu'sa'ka'pu, iyee'pu inke pura ipiya'.

30 Sises uye'sa' pura ri mari iyesi'pu eke iwa pata pona, e'tane Mata uya teporo'pu yau ri mari iyesi'pu.

31 Esuweru amu' Meri piyau iye'sa' kon iuti tau iya'kwaru nepu pi' uya iye'mu'sa'ka ensa' inke pura, miripan epa'ka a'tai, to' uya e'ma'pu'ka'pu, təuta'kwarukai' akaranse ti' akasa' uruwai' pe ya' iti pe tekamai'.

32 Meri uya Sises pata eposa' a'tai, ensa' təuya a'tai, i'ta piyau ita'mo'ka'pu, "Itepuru, seri yau iwe'sa' yau, upi nu'ma'tai'no pen ni," tai'ma.

33 Ikaramu' ensa' təuya a'tai, miri awonsi'ki Esuweru amu' niri iya'kiri iye'sa' kon ukaramu', ipan pe ipokoita'pu tewan temo'kai'.

‡ **11:27 Kūrai** (Kiri' maimu), miri pe pura Me'saya (Ipuru maimu), Papa Nanumu'pu ta e'kwa pe.

34 “Nai yau inonkasa' auya'nokon?” ta'pu iya to' pi'.

“Itepuru, entanu'ki,” ta'pu to' uya.

35 Sises ukaramu'pu.

36 Esuweru amu' uya, “Ipan pe i'nunka iya!” ta'pu.

37 E'tane turon kon uya, “Tenku'nan enu a'kokanin na'pu uya ri pe' puse ri ka'pon eriku namai' ikupu pura iyesi'pu?” ta'pu.

Sises Uya Urasaras Eri'sa' I'mu'sa'ka

38 Pokoi pe kuru ri mari esii'ma, Sises uti'pu uruwai' piya'. Ti' euta pe iyesi'pu eke ti' tusa' imura'taa'i po.

“Ti' amati'” ta'pu iya.

E'tane Mata, eke' pasi uya, “Uyepuru, iki pe ikitaka'sa' seri, asakiri'ne w*ai* iko'manka'sa' miri yau,” ta'pu iya.

40 Miri a'tai, Sises uya, “Apuri auya yau, Papa meruntiru ene auya tukai' pe' apana'ti uya pun?” ta'pu.

41 Miripan kon uya ti' ama'pu. Miri a'tai, kakui' tenu tuuse Sises uya ta'pu, “Papai, tenki ukayai' umaimu etasa' auya pi'.

42 I'tu uya umaimu etanin pe ri iwesi tiwiri ri, e'tane ta uya ri nin pusamoro iye'soto'pi'sa' kon na'ne' uya ri nin apurito' pe uyenno'sa' auya tukai'” ta'pu iya.

43 Seri ta tupo, eke pe iki'pi'numu'pu, “Urasaras, epa'ka'!” tukai'.

44 Iyeri'sa' ru'pu epa'ka'pu, auronpi'sa' pe itemiyatu ton i'ta ton, pon saai'pi'sa' kusan ton

pe epe'kena' pon renen tato' atu ke, miri awonsi'ki pon atu itemu' woi.

Sises uya, “Iponkati' uruwai' pon apai, tiwi itito' pe,” ta'pu to' pi'.

*Sises Wini Pi' To' E'kama
(Ma'siu 26:1-5; Ma' 14:1-2; Uru' 22:1-2)*

⁴⁵ Miri pi' si tu'kan kon ka'pon amu' Meri piya' iye'sa' kon, Sises nukupunu ennин nu'san uya apuri'pu.

⁴⁶ E'tane turon kon uti'pu Pari'si amu' piya' Sises nukupu'pu ekamai' to' pana ya'.

⁴⁷ Miri a'tai, use'man nito' turawasomanin nan epuru ton eke ton kuru miri awonsi'ki Pari'si amu' uya tkonsurui kon mitimu kupu'pu.

“I'ri kupu'nokon nai?” ta'pu to' uya. “Puse ri ka'pon uya tu'ke ri eke Papa turawasooi i'tuto' ipikiri kupu.

⁴⁸ Seri ku'tane iya enpi'sa' yau, tanporon kon uya ri apuri, miri awonsi'ki Roman amu' uya use'man nito', ipureman nito' iwu' miri awonsi'ki upata kon mo'ka miri,” ta'pu to' uya.

⁴⁹ Miri a'tai, to' tonpa, Kaya'pas itese', use'man nito' turawasomanin nan epuru pe te'sen miri w*u*ipiya yau, usauroku'pu, “Ini'tunu kon pura ri iyesi miri!

⁵⁰ Ito'ka'nuku auya'nokon pura iyesi waku iwa pe iyesi ipona'nokon tikin ni ka'pon eri'to' pe ka'pon amu' iwano' pe, tanporon kon ka'pon amu' ekota'ma entai,” ta'pu iya.

⁵¹ Tu'miri pe seri ta'pu iya pen ni, e'tane use'man nito' turawasomanin nan epuru pe ri nin tesu pi' miri w*u*ipiya yau, Sises eri'to' oton ni nin ekama'pu iya ka'pon amu' iwano' pe.

52 Kamoro iwano' pe riken pen e'tane iye'ta'nʉ'sa' kon Papa munki amʉ' iwano' pe ri niri, to' amuranu'nin pe tikan ni to' takonekai'.

53 Miri pi' nin si, iwinʉ pi' to' e'kama'pʉ miri, miri whi awonsi'ki.

54 Miri wenai, Sises si usari pʉra iyesi'pʉ miri Esuwerʉ amʉ' annawiri. E'tane ru'ku iyemo'ka'pʉ rimono'ta nono winikui', eke iwa pata E'pʉren tato' ya', miri yau iyesi'pʉ təpoitorʉ ton pokon pe.

55 Esuwerʉ Amʉ' Epoi Iti'pʉ Weyu Rʉ'pʉ e'sepokapʉ ri a'tai, tu'kan kon ni uti'pʉ miri pata yapai Surusiran pona, ekorukase'na miri Weyu wapiya.

56 Sises ene i'se to' esi'pʉ, use'man nito', ipʉreman nito' iwʉ' airi te'soto'pi'se' to' usekama'popitʉ'pʉ, "I'ri tukai' mi'tuyatʉ? Iyepʉ pen ni pe' seri Weyu Rʉ'pʉ pi'?" ta'pʉ to' uya.

57 Use'man nito' tʉrawasomanin nan epuru ton miri awonsi'ki Pari'si amʉ' uya tasa' esi'pʉ, inʉ' uya ri Sises esi miri yau tukai' i'tusa' yau, ekamato' pe iya, a'sito' pe tʉuya'nokon.

12

Sises Ekarapaima Pe'tani Po (Ma'siu 26:6-13; Ma' 14:3-9)

1 6 kaisa ri whi To' Epoi Iti'pʉ Weyu Rʉ'pʉ rawiri, Sises uti'pʉ Pe'tani pona, Ɂrasaras, Sises nʉ'mʉ'sa'ka'pʉ iyeriku'pʉ apai pata'se' ya'.

2 Iyenta'nato' koneka'pʉ to' uya miri yau, Mata esi'pʉ ekamu pi', Ɂrasaras e'tane Sises piyawon kon tʉteire' kon po tepʉrʉ piyau te'san koro'tau.

3 Miri a'tai, Meri uya ten yau ri esukenan natʉ, epe'kena' po'piyun nee'pʉ, miripan ma'pʉ iya

Sises p^uta pona, ikuka'p^u iya t^unse' ke, miripan po'piyun kitun uya a'po'ne iutⁱ ki'n^unpasa' esi'p^u.

⁴ E'tane Sises poitor^u ton tonpa, Isutas Eskariya', eparanka ton si pona ipoken p^ura iyesi'p^u,

⁵ miripan uya, "F^ri pe iyesi pi' seri po'piyun kur^upo'pomasa' p^ura ri iyesi, itepe'p^u ke entu'manin nan repato' pe? Tikin ni w^uipiya yau e't^urawasoman nisa' epe'p^u e'to' airi ri iyesi miri," ta'p^u iya.

⁶ Aiko tawon pe tesi pi' entu'manin nan pi' seri ta'p^u iya pen ni, e'tane ama' e' pe tesi pi'. P^urata paikii esa' pe tesi koro'tau, iyawon enno'nin pe iye'pit^u'p^u i'se te'to' pi'.

⁷ "Tiwi nesii," ta'p^u Sises uya. "Inenkurunpa'p^u miri po'piyun uwu'na'ti weyu iwano' pe, tasa' iya ru'p^u.

⁸ Inke ri i'koro'tau'nokon te'san kamoro entu'manin nan, e'tane inke ipiyau'nokon esi pen nin," ta'p^u iya.

⁹ Miri koro'tau anpisin ton kuru ri Esuwer^u am^u' uya etasa' esi'p^u miri yau Sises esi tukai', miripan kon uyee'p^u, kuri ri pikiri riken pen e'tane Urasaras ri niri ense'na, ini'm^usa'ka'p^u iyeriku'p^u yapai.

¹⁰ Miri pi' nin si use'man nito' t^urawasomanin nan epuru ton e'kama'p^u Urasaras ri niri wi'ni pi',

¹¹ kuri ri uriya' tu'kan kon ni Esuwer^u am^u' uya t^unonka kon pi' Sises piya' t^uutito' kon pe miri awonsi'ki to' uya ri apuri pi'.

^{12:3} Uru' 7:37-38 * ^{12:5} *Tikin ni w^uipiya yau iye't^urawasoma' epe'p^u; miri pe p^ura, 300 kaisaron p^urata pun, tenariyas itese'.* Tikin nan p^urata pun esi isenupasa' pen nu'kwi e'mato' ike. ^{12:8} Isu'taronomi 15:11

*Sises Epa'ka'p_u Surusiran Pona
(Ma'siu 21:1-11; Ma' 11:1-11; Hru' 19:28-40)*

¹² Miri ema'sa' yau, anpisin ton kuru r_i iye'sa' kon n_u'san Iweyu R_u'p_u pi' uya Surusiran pona Sises uti etasa' esi'p_u.

¹³ Miripan kon uti'p_u ite'matai patawa ye' apimu ton itenau'n_e, iki'pi'n_unpi'tai'ma, "Usana!"[†]

"Pori' pe k_uri_i esi miri Itepuru ese' yau n_uye'ai'ne'!"[‡]

"Pori' k_uri_i ri kin Esuweru amu' epuru!" ta'p_u to' uya.

¹⁴ Sises uya isa'ka'si m_ure eporo'p_u, miripan ereuta'p_u ipo, iye'menukasa' itekare uya ta awiri ri,

¹⁵ "Kenari'n_um_uai, Sayan ensi r_u'kwi;
enki, iyepuru, kin uye'n_i pi' man,
iyereutasa' isa'ka'si m_ure po,"[§]

tawon.

¹⁶ Miri a'tai, ipoitoru ton uya tanporo seri ton to'ka'n_uku'p_u pen. Sises r_i nin enasa' tapuripi'to' ya' tupo—iyeri'sa' r_u'p_u, e'mu'sa'kasa' tupo r_i nin—to' uya i'tu'p_u seri ton e'menukasa' esi'p_u ipi', seri ton ni'kena' si ku'sa' to' uya esi'p_u itiwano' pe.

¹⁷ Anpisin ton si iya'kiri iye'sa' kon n_u'san ni esi'p_u ekama pi' Hrasaras ki'ma'p_u iya uruwai' apai, iyeri'sa' apai i'mu'sa'ka'p_u iya r_i ekama pi'.

¹⁸ Tu'kan kon ni uti'p_u seri eke Papa t_urawasooi i'tuto' ipikiri e'ku'sa' tetai' ite'matai.

¹⁹ Miri pi' si Pari'si amu' uya ta'p_u miri t_utonpa kon pi', "Menyat_u, i'ri kup_u pokon p_ura r_i iyesi.

[†] **12:13 Usana!** Ipuru amu' maimu, *Pika'ti!* ta e'kwa iyenasa' apuripi'nito' yai pe. [‡] **12:13** Eren 118:25-26 [§] **12:15** Sakaraya 9:9

Enti', tanporo pata yawon kon uti ipikiri!" ta'pu to' uya.

Sises Uya Tuuma'tato' Ekama'pu

²⁰ Moro Kiri' amu' tonpa ton esi'pu to' koro'tau ipuremai' itisa' kon nu'san Iweyu Ru'pu pi'.

²¹ To' uyee'pu Piri', Pe'saita, Kiyarari airon winon piya', i'se te'to' kon ekama'poi' ipi', "Itepuru, Sises inenpai ina man," ta'pu to' uya.

²² Piri' uti'pu Anturu pana'tii'; Anturu miri awonsi'ki Piri' uya nin si Sises pana'ti'pu miri.

²³ Sises uya to' eiku'pu, "Iweyu si e'seposa' man Ka'pon, Papa winon apuripi'to' weyu.

²⁴ I'napairon ekama uya ipi'nokon, a'nai' ena'pi uta'mo'kasa' non pona eri'sa' para iyesi yau, tikan ni ri iko'mamu miri, e'tane iyeri'sa' yau, tu'ke ri nin itena'pi epamu miri.

²⁵ Ka'pon tuuko'manto' i'nankanin uya inonka miri, k*u*ri tuuko'manto' ewaruma'tinin seri non po uya ri nin iko'manu miri tiwiri uko'man nito' iwano' pe.

²⁶ Inu' ri uyapiyo' pe na'ne' uya uye'ma'pukato' pe iyesi; e'ai'ne' yau ri upoitoru ri kanan e'to' pe iyesi. Ukuipunu uya ri uyapiyo' pe na'ne' nama miri.

²⁷ "Ekamura uyewan enasa' man, i'ri ken si ta uya? 'Papai, upika'tiki seri iweyu apai,' ta uya? Kane, seri pi'kiri sa'ne seri iweyu pu'ku' pona uye'sa' seri ko.

²⁸ Papai, eke pe iyese' e'to' enpoikaki," ta'pu iya.

Miri a'tai main uyee'pu Epun poi, "Enpoikaka'sa' uya ri man, miri awonsi'ki enpoikakapu uya ri kanan miri," tawon.

²⁹ Anpisin miri yau te'san uya etasa' uya, "Korume e'turunka," ta'pu; turon kon uya, "Inseru uya auro'ka," ta'pu.

³⁰ Sises uya, "Iwano' kon pe seri main esi'pu miri, ur*i* iwano' pe pen," ta'pu.

³¹ "Seri si iweyu oru eseru aimenkato' yai. Seri oru epuru pe si te'sen ainunpato'.

³² E'tane, ur*i* utanunsa' a'tai non apai, tanporon kon ni ki'mato' uya oton upiya'," ta'pu iya.

³³ Seri ta'pu iya, se kasa uma'tato' oton ta tuuya ekama pe ri.

³⁴ Anpisin uya ta'pu, "Ina uya etasa' man Main, Mosi' winon wini, Kurai* uko'manto' oton tiwiri ri, miri ken pe' e'tane, 'Ka'pon, Papa winon utanunto' oton,' ta auya? Inu' puse ri Ka'pon, Papa winon?" ta'pu to' uya.

³⁵ Miri a'tai, Sises uya ta'pu, "Iweyu e'to' oton miri ipiyau'nokon inke ru'kwi ri mara ri. Ipininti' iweyu esi koro'tau, ewarupi uya iyeporo kon rawiri. Ka'pon ewarupi yau tuutisen uya tuutito' ya' i'tu pura ri iyesi miri.

³⁶ Iweyu apuriti' moro ipiyau'nokon iyesi koro'tau, iweyu munki amu' pe iyena kon pa," ta'pu iya. Tuusauro'to' nonkasa' tuuya a'tai, Sises utipu, miripan e'so'namu'pu to' piyapai.

Apurinin Nan Pen Esuweru Amu'

* **12:34** *Kurai* (Kiri' maimu yau), miri pe pura *Me'saya* (Ipuru maimu yau), asa'ri ri mari iyesi, *Papa Nanumunu* ta e'kwa pe.

12:34 Eren 110:4; Aisaya 9:7; Isi'kiyeru 37:25; Taniyeru 7:14

37 Seri ton eke ton Papa t̄rawasooi ti'tuto' ipikiri ku'sa' Sises uya e'tane t̄'koro'tau'nokon, to' uya apuri p̄ra ri mari iyesi'p̄.

38 Seri esi'p̄ pu'kena' Aisaya maimu a'ku'tin in pe:

"Itepuru, inu' uya ina nekamanu etasa';
inu' ena' Itepuru meruntiru usenpoikasa'?"[†]
tawon.

39 Miri wenai, to' uya apuri p̄ra ri iyesi, Aisaya uya tasa' na'ne' awiri ri:

40 "To' enu ri a'kop'i'sa' iya
miri awonsi'ki to' ewan ni sa'mantanu'pi'sa'
iya,

to' uya ene namai' tenu kon ke,
to' uya ito'ka'nuku namai' tewan kon ke,
to' era'ti namai' to' epi'tito' pe uya,"[‡]
tawon.

41 Aisaya uya seri tasa' apune p̄ra Sises apuri'pi'to'
ipikiri ensa' t̄uya pi', ipi' usauroku'p̄.

42 Miri ri e'tane miri koro'tau ri tu'kan kon ni
itepuru ton uya apuri'p̄ ri. E'tane Pari'si amu'
esi pi', t̄napurinu kon inekamapai p̄ra to' esi'p̄.
To' uya tenpa'ka kon t̄usenupato' kon iwu' tapai
tukai' to' enari'namu'p̄;

43 ka'pon amu' uya tapuripi'ku kon i'se te'san pe
tesi kon pi' Papa uya tapuripi'ku kon i'se tesi kon
entai.

44 Miri a'tai, Sises usauroku'p̄ eke pe, "Ka'pon
uya uyapuri a'tai, uru riken apuri iya pe iyesi pen,
e'tane kuri uyenno'nin nu'p̄.

45 Uyene iya a'tai, uyenno'nin nu'p̄ ene iya miri.

[†] **12:38** Aisaya 53:1 (LXX) [‡] **12:40** Aisaya 6:10

46 Uye'sa' seri pata weyu pe, inh' ri uyapurin in pe na'ne' enkurumh namai' moro ewarupi yau.

47 "Kuri nin ka'pon umaimu eta pi' na'ne' e'tane, ikuph iya pura na'ne', iteseru aimenka uya pen ni, aphne pura pata eseru aimenkai' uye'sa' pen, e'tane ipika'tii'.

48 Moro unurunpanin miri awonsi'ki umaimu ananhnpaino pen eseru aimenkanin esi miri, miri ri main usauro'ai'ne' uya eno'mato' oton pata weyu u'ma'sa' a'tai.

49 Uiwano' pe usauro'sa' kasa pura, e'tane ik*h*iphnh uyenko'nin nu'ph uya uyapiyo'masa' usauro'to' pe umaimu'tisa' iya ri.

50 I'tu uya, seri uya arin tiwiri ri uko'man nito' ya'. Miri pi' si usauro'ai'ne' ik*h*iphnh uya upana'ti'ph ru'ph ekama uya," ta'ph iya.

13

Sises Uya Tupoitorh Ton Pata Korhka

1 To' Epoi Iti'ph Weyu Ra'ph pi' e'nito' rawiri kuru ri, Sises uya i'tusa' esi'ph seri non ninto' thuya weyu e'seposa', ik*h*iphnh piya' si thutito'. Tiwano' ton pe te'san i'nankakaph tupo, non po te'san, miripan kon ena' nin si ipan pe to' i'nankato' thuya enpoikakaa'ph iya.*

2 Ko'maan pe enta'nan nito' utanhnkaa'ph, Makoi uya Isutas Eskariya', Saiman mu ku'sa' esi'ph isenuminkato' pe Sises eparanka pi'.

* **13:1** *Miripan kon ena' nin si ipan pe to' i'nankato' thuya enpoikakaa'ph iya; miri pe pura, miripan uya to' i'nankato' iu'math ph'kh pona.*

3 Sises uya tanporon ni nonkasa' ikuipana uya tena' tukai' i'tu'pu; tuuye'sa' Papa wini, miripan enna'po Papa piya' tukai' ri.

4 Miripan e'musa'ka'pu teupara piyapai, tuupon puuro'pon mo'ka'pu iya, miripan uya towera e'me'pu tuuworo'pai pi'.

5 Miri tuupo, tuna ma'pu iya pesan ya', miripan uya tuupoitora ton puta korukapitu'pu a'munakapitui'ma tuuworo'pai pokon towera ke.

6 Miripan uye'kaa'pu Saiman Pi'ta poi ri, tekama'po ton, "Uyepuru, u'ta si koruka auya?" tukai'.

7 Sises uya eiku'pu, "Ito'ka'nuku auya pura iyesi miri siku'ai'ne', e'tane emennu'pu ito'ka'nu'to' auya oton," ta'pu iya.

8 "Kane, u'ta korukato' auya pura ri iyesi miri," ta'pu Pi'ta uya ipi'.

Sises uya eiku'pu, "Ikorukasa' uya pura iyesi a'tai, upu'ku pe iwesi pen," ta'pu iya.

9 Miri a'tai, Saiman Pi'ta uya eiku'pu, "Uyepuru, u'ta riken pen ken si e'tane, uyemiyata ton miri awonsi'ki u'pai ri niru ken!" ta'pu iya.

10 Sises uya eiku'pu, "Ka'pon iyeku'pisa' esi ti'ta riken korukato' iya pe; tanporon nin ipun esi miri waku pe. Waku pe nin iwesi kon miri, tanporo kuru iwe'tane'nokon pura ri," ta'pu iya.

11 I'tu tuuya wenai teparanka ton; miri pi' nin si, tanporo waku pe iwesi kon pen, ta'pu iya na'ne'.

12 To' puta koruka nonka tuuya tuupo, iyepontikaa'pu kanan, miripan enna'po'pu tuupata'pu ya'. Miripan uya, "Mu'to'ka'nu'atu pe' ipi'nokon siku'ai'ne'?" ta'pu to' pi'.

13 “ ‘Ti’sa,’ ‘Uyepuru,’ tukai’ uyesaku
auya’nokon, miri esi ipoken ni, kuri ri ri uri.

14 Miri si uri, iyepuru kon, iti’saai kon uya a’ta
kon korukkasa’, itonpa kon pata si tukorukkase e’ti’.

15 Ene kon pa iku’sa’ uya miri, ikupu kon pa
ipi’nokon iku’sa’ uya na’ne’.

16 I’napairon ekama uya ipi’nokon, ipoitoru esi
pura ri iyesi eke pe tesa’ entai, miri pe pura main
anin ni esi pura iyesi eke pe tenno’nin nu’pu entai.

17 Seri ton i’tu auya’nokon pe iyesi pi’,
ipuremanokon miri, miri ton kupu auya’nokon
yau.

Sises Uya Teparankato’ Ekama

18 “Tanporon kon imiri’nokon pi’ ta uya pen
ni; i’tu uya kamo unanumusan, e’tane seri esi
iye’menukasa’ itekare a’ku’tinin pe: ‘Upokon pe
ri iyenta’nasa’ ru’pu enasa’ uyewa’nomanin pe,[†]
tawon.

19 Ekama uya seri ipi’nokon iye’kupu wapiya,
iye’kupu a’tai apuri kon pa kuri ri pe esi tukai’.

20 I’napairon ekama uya ipi’nokon, inu uya ri
inu ri unennokonu anumu uya uyanumu ri, miri
awonsi’ki inu uya ri uyanumu uya kuri uyenno’nin
nu’pu anumu,” ta’pu iya.

21 Seri ta’pu iya tepo, ipan pe ipokoita’pu
ta’kwaru yau, miripan uya ekama’pu, “I’napairon
ekama uya ipi’nokon, itonpa kon uya
uyeparankato’ otom,” ta’pu iya.

22 Miripan poitoru ton usenpi’tu’pu, inu pi’ ta iya
ta pe.

13:15 Uru’ 22:27

13:16 Ma’siu 10:24; Uru’ 6:40; Isaan 15:20

[†] **13:18** Eren 41:9

13:20 Ma’siu 10:40; Ma’ 9:37; Uru’ 9:48; 10:16

23 To' tonpa Sises ni'nankanʉ ipoitorʉ esi'pʉ ipiyau tʉteire' po.

24 Saiman Pi'ta uya kʉri rɨ wui'ka'pʉ ekama'poto' pe iya, "Ekama'po' inʉ' pi' ta iya tukai'," ta'pʉ iya.

25 Sises pona nin si te'tʉnkai' ekama'po'pʉ iya miri, "Uyepuru, inʉ' si?" ta'pʉ iya.

26 Sises uya eiku'pʉ, "Kʉri sa'ne pʉreti piya'pi tʉki'se itena' sitʉyai'ne'," ta'pʉ iya. Miripan uya pʉreti piya'pi kii'pʉ, miripan tʉru'pʉ iya Isutas Eskariya', Saiman mu ena'.

27 Pʉreti a'si iya pe rɨ, Se'tan‡ ewomʉ'pʉ iya'. "Inkupʉnʉ pe te'sen iku'ki inke pʉra," ta'pʉ Sises uya ipi',

28 e'tane inʉ' rɨ enta'nan pi' te'sen uya ito'ka'nakʉ'pʉ pen i'ri pe iyesi pi' seri ta Sises uya ipi' tukai'.

29 Apʉne pʉra Isutas esi'pʉ parata esa' pe, tʉron kon ni nin si usenuminka'pʉ miri, i'se te'to' kon Iweyu Rʉ'pʉ pi' e'ní iwano' pe rɨ na'ki ennato' pe iya, miri pe pʉra entu'manin nan irepaki ta iya ri na'ki ta'pʉ to' uya.

30 Isutas uya pʉreti a'si pe rɨ, iyepa'ka'pʉ nin si. Ewarupi nau seri esi'pʉ.

Pi'ta Uya Tʉnonkato' Oton, Ekama Sises Uya

31 Iyepa'ka'pʉ pata'pʉ yau, Sises uya ta'pʉ, "Seri si Ka'pon, Papa winon apuripi'to' ipi', miri awonsi'ki Papa apuripi'to' si rɨ man iyau.

‡ **13:27** *Se'tan*—Makoi ese' isakon, *Papa eseru ewaruma'tinín ta e'kwa pe.*

³² Papa apuripi'to' esi yau, iyau, Papa uya ri niri t̄mu apuripit̄ miri t̄yau, inke p̄ra apuripit̄ iya miri. §

³³ "Umunki am̄', mara r̄'kw̄ kuru inke r̄'kw̄ esi seri ipiyau'nokon, uwarinpato' auya'nokon oton, Esuwer̄ am̄' pi' ukataine' kasa ri ta uya ipi'nokon: Utiyai'ne' ya' iuyep̄ kon poken p̄ra iyesi.

³⁴ "Emenna' main ke irepa uya 'nokon: It̄onpa kon i'n̄nkati'. Ii'n̄nkasa' uya 'nokon na'ne' kasa, miri kasa it̄onpa kon i'n̄nkati'.

³⁵ Tanporo ka'pon am̄' uya i'tu miri upoitor̄ ton pe iwesi kon tukai' it̄onpa kon i'n̄nka auya'nokon yau," ta'p̄ iya.

³⁶ Saiman Pi'ta uya ekama'po'p̄, "Uyepuru, nai ya' iuti?" ta'p̄ iya.

Sises uya eik̄'p̄, "Utiyai'ne' ya' upikiri iuyep̄ p̄ra iyesi, e'tane emennu'p̄ ri upikiri iuye'to' oton," ta'p̄ iya.

³⁷ Pi'ta uya ekama'po'p̄, "Uyepuru, i'ri pe iyesi pi' seri pe uti p̄ra iyesi ipikiri? Iwenai ri uma'ta miri," ta'p̄ iya.

³⁸ Miri a'tai, Sises uya eik̄'p̄, "Uwenai kuru pe' auma'ta? I'napairon ekama uya seri ipi', kirikit̄ uturum̄ rawiri, osorawau ite'kwa kuru ui'tunin pe p̄ra iye'ku'to' oton!" ta'p̄ iya ipi'.

14

Sises Uya T̄poitor̄ Ton A'kwar̄ Ne'pit̄

§ **13:32** *Papa apuripi'to' pe iyesi yau, iyau; seri tawon p̄ra iyesi miri t̄ron ni yau'ne.* **13:33** Isaan 7:34 **13:34** Isaan 15:12-17; 1 Isaan 3:23; 2 Isaan 5

1 Sises uya ta'pu, "Kisewankamatu! Papa apuriti';* uri ri niri apuriti'.

2 Tu'ke ri pata wanni man ukuipunu iwu' tau; sekamai'no miri pe pura iyesi yau. Miri ya' uti seri apata'se' kon oton konekai'.

3 Utisa' pe iyesi yau apata'se' kon konekai', uye'kapu kanan ayase'na'nokon upiyau iwesi kon pa, e'ai'ne' yau iwesi kon pa.

4 Ite'ma i'tu auya'nokon miri utin nito' ya' utiyai'ne' ya'," ta'pu iya.

Sises Esi Ite'ma Pe Ikuipunu Piya'

5 Tamas uya ta'pu ipi', "Uyepuru, ina uya sa'ne i'tu pura iyesi nai ya' iuti tukai'; nai kasa ken ina uya ite'ma i'tu?" ta'pu iya.

6 Sises uya eiku'pu, "Uri ri esi ite'ma pe, miri awonsi'ki i'napairon ni, miri awonsi'ki uko'man nito' ri. Inu' ri uti pura iyesi ukuipunu piya' uri poro riken itito' esi.

7 I'napai ri kuru ui'tu auya'nokon pe iyesi yau, ukuipunu ri niri i'tu auya'nokon miri. Seri awonsi'ki i'tu auya'nokon, miri awonsi'ki ensa' auya'nokon," ta'pu iya.

8 Piri' uya ta'pu, "Uyepuru, ikuipunu enpoikaka'ki ina ena'; miri riken i'se ina esi miri," ta'pu iya.

9 Sises uya eiku'pu, "Ui'tu auya pura pe' iyesi, Piri', ipiyau'nokon ni inke ri uko'manka'sa' e'tane? Inu' ri kuri uyennin pe na'ne' uya ri ukuipunu ensa' pe iyesi. Nai pe mairi, 'Ikuipunu enpoikak*u* ina ena', ta auya?

* **14:1** *Papa apuriti'*; miri pe pura, *Papa apuri auya'nokon*.

10 Apuri auya para pe' iyesi uri esi ik&ipana yau, ik&ipana niri esi uyau? Main sekamayai'ne' ipi'nokon esi uiwano' pen e'tane ik&ipana, uyau nako'manyai'ne' uya tutarawasooi kupa miri.

11 Uyapuriti', uri esi ik&ipana yau, ik&ipana esi uyau ta uya a'tai; miri pe para, eke Papa t&rawasooi ama' kupa uya ri apuriti'.

12 I'napairon ekama uya ipi'nokon, ina' ri uya-purinin esi pe iyesi yau, kuri ri uya iku'to' oton miri siku'ai'ne' ri. Miri entaino kuru ri ku'to' iya oton siku'ai'ne' entai kuru ri, apane para uti wenai ik&ipana piya'.

13 Ikupa uya ri inekama'pona kon uyese' yau, imu uya ik&ipana apuri'po' ipikiri enpoikato' pe.

14 Uyekama'po[†] auya'nokon ni miri i'ri pi' ri uyese' yau, ikupa uya ri miri.

Sises Usauroka WakaA'kwaEnno'to'Tauya Pi'

15 "Ui'nanka auya'nokon pe iyesi yau, umaimu awiri ri iwesi kon miri.

16 Ik&ipana ekama'po uya miri, miripan uya ipika'tinin kon t&aron ni enno'to' pe, ipiyau'nokon te'ton tiwiri ri.

17 Puse ri I'napairon A'kwa, seri non pon kon nanamana pen ni, apane para ene to' uya para iyesi, miri awonsi'ki i'tu to' uya para ri iyesi, e'tane i'tu auya'nokon apane para ipiyau'nokon iyesi, ayau'nokon ni niri iye'to' oton.[‡]

18 Piyapaino pe inimi uya 'nokon pen; ipiyau'nokon uyepa ri.

[†] **14:14** Uyekama'po; miri pe para, Ekama'po [‡] **14:17** ayau'nokon ni niri iye'to' oton; miri pe para, ayau'nokon ni niri iyesi.

19 Seri pe ri, seri non pon kon uya uyene p̄ura iyena, miri e'tane uyento' auya'nokon oton. Ap̄ane p̄ura uko'mam̄a pi', imiri'nokon ni mari uko'manto' oton.

20 Uto'ka'n̄at̄ai'ne' a'tai i'tuto' auya'nokon oton uk̄ip̄an̄ yau esi, imiri'nokon esi uyau, miri awonsi'ki ur̄i esi ayau'nokon.

21 In̄ri umaimu esa' pe na'ne' esi miri iyawiri ri, k̄uri ri k̄uri ri ui'n̄ankarin ye' ri. K̄uri ri ui'n̄ankarin i'n̄anka uk̄ip̄an̄ uya miri, ur̄i uya ri n̄iri i'n̄anka kanan miri awonsi'ki usenpoika ri itena'," ta'p̄u iya.

22 Miri a'tai, Isutas (Isutas Eskariya' pen) uya ta'p̄u, "E'tane sa'ne Uyepuru, i'ri pe iyesi pi' ina enu ya' iusenpoika, seri non pon kon enu ya' p̄ura ri?" ta'p̄u iya.

23 Sises uya eik̄u'p̄u, "In̄ri uya ri ui'n̄anka pe iyesi yau, tenupato' uya awiri ri iyesi miri. Uk̄ip̄an̄ uya i'n̄ankato' oton, m̄iripan piya' ina uye'to' oton, iyau t̄apata kon koneka ina uya.

24 K̄uri ri ui'n̄anka iya p̄ura na'ne' esi miri tenu-pato' uya awiri p̄ura ri. Seri ton main am̄a' metayat̄ai'ne' esi uiwano' pen; uyенно'nin n̄u'p̄u ik̄ip̄an̄ iwano' pe iyesi.

25 "Seri ton pi' usaurok̄a miri ipiyau'nokon esi koro'tau.

26 E'tane k̄uri Ipika't̄inin kon, Waku A'kwaru, ik̄ip̄an̄, uyes'e' yau nenne'ai'ne' uya iyenupato' oton kon tanporon pi' ri, iyemiya'pont̄i iya 'nokon ni kanyauro'kapi'ta't̄ine' pi'.

27 T̄usewankamai' p̄ura iwe'to' kon n̄imi uya seri ipiyau'nokon; uiwano' pe te'sen taru uya

iyena'nokon. Seri non nʉtʉyai'ne' kasa itʉrʉ uya pen. Kisewankamatʉu, kenari'nʉntʉu.

28 “Ta uya etasa' auya'nokon, ‘Utì seri, uye'kapʉ rì mari iipiya'nokon.’ Uinʉnka auya'nokon yau, pori' pe rì iwesi kon miri utì pi' ikʉipʉnʉ piya', apʉne pura ikʉipʉnʉ esi eke pe uyentai.

29 Seri ekamasa' uya seri iipi'nokon iye'kupʉ rawiri, iye'kupʉ a'tai si ti apuri kon pa.

30 Inke kuru ayauro'ka uya 'nokon pen, apʉne pura seri pata epuru uye'nì pi' man. F'ri pe uku'nin pen ni,

31 e'tane seri non pon kon uya i'tuto' pe iyesi ikʉipʉnʉ i'nʉnka uya, miripan uyapiyo'ma'pʉ iya rʉ'pʉ kupʉ uya iyawiri kuru.

“Isi'ti', utinpai'nokon,” ta'pʉ iya.

15

Ite' Miri Awonsi'ki Ipanta Ton

1 “Uri esi i'napairon ite' pe; ukʉipʉnʉ nin si esi miri imainanpanin pe.

2 Upanta tepetasen pen a'tipitʉ iya, tepetasen pu'kuima iya ikaima pe, miyari rì iyepetato' pe.

3 Ikaimaka'sa' pe iwesi kon miri main kanyauro'kayatʉi'ne' ike uriya'.

4 Moro uyau iko'mant'i', moro ayau'nokon niriuko'manto' pe. Ipanta epeta pura iyesi tiwa ri; moro tʉye' pi' iko'manto' pe iyesi. Imiri'nokon ni niri epeta pura iyesi miri moro uyau iuko'mamʉ kon pura iye'tane.

5 “Ite' pe esi; imiri'nokon esi ipanta ton pe. Moro ka'pon esi yau uyau miri awonsi'ki uri niri iyau,

tu'ke ri iyepeta miri; urı p̄ura iye'tane i'ri kupu auya'nokon p̄ura ri iyesi.

⁶ Inh' ri esi p̄ura iyesi yau moro uyau, iyesi miri eno'masa', useketasa' ipanta kasa; miri waraino ipanta ton amuku miri eno'mato' pe apo' ya', iyepo'tito' pe.

⁷ Moro uyau iwesi kon pe iyesi yau, umaimu ri niri esi moro ayau'nokon, i'se iwe'to' kon ekama'poti', irepa kon ni miri ike.

⁸ Se uya uk̄ipuñu apuripi'to' enpoika, tu'ke iyepeta kon, upoitoru ton pe iwesi kon ekamanin pe.

⁹ "Ik̄ipuñu uya ui'n̄nkasa' na'ne' kasa, miri kasa ii'n̄nkasa' uya 'nokon. Moro si usi'n̄nkato' yau e'ti'.

¹⁰ Umaimu awiri iwesi kon yau, usi'n̄nkato' yau moro iwesi kon miri, uk̄ipuñu maimu awiri e'sa' na'ne' kasa kuru miri awonsi'ki moro isi'n̄nkato' yau e'ai'ne' kasa.

¹¹ Seri ke apana'tisa' uya 'nokon miri pori' pe e'to' pe ipi'nokon miri awonsi'ki pori' pe iwe'to' kon e'to' pe mararon pe p̄ura.

¹² Se seri apiyontin nito' uya: Ittonpa kon i'n̄nkati', ii'n̄nkasa' uya 'nokon na'ne' kasa.

¹³ Inh' ri usi'n̄nkato' p̄ura ri iyesi miri eke pe, kuri t̄utonpa ton iwano' pe t̄uko'manto' t̄anin entai.

¹⁴ Utonpa ton pe iwesi kon miri ayapiyo'ma'pu uya 'nokon kupu auya'nokon yau.

¹⁵ Upoitoru tukai' si iyesaku uya 'nokon pen seri enta', apuñe p̄ura ipoitoru kuri ri tepuru turawasooi i'tunin pen. E'tane ru'ku, iyesaku uya

'nokon utonpa ton tukai', apne pra tanporon ni usenupa'pu ipi' ukupanu wini i'tu kon pa iku'sa' uya pi'.

16 Uyannsa' auya'nokon pen, e'tane ayannsa' uya 'nokon iuti kon pa epetai', iteperu moro tuko'mansen ye' pe. Miri a'tai, ikupanu uya irepa kon i'ri ri uyes'e' yau inekama'ponu kon ke.

17 Seri seri apiyontin nito' uya: Itonpa kon i'nankati'.

Oru Uya Ipoitoru Ton Ewaruma'ti

18 "Oru uya iyewaruma'ti kon yau, iyenu kon yau maku'tui' wapiya uri ewaruma'ti'pu iya.

19 Oru iwano' pe iwesi kon yau, ii'nanka iya 'nokon miri tiwano' pe iwesi kon pi'. Na'ne' ri nin si, oru iwano' pe iwesi kon pen, e'tane ayannsa' uya 'nokon oru apai. Miri wenai, oru uya iyewaruma'ti kon.

20 Iyenu kon yau main usauroku'pu ru'pu maku'tui': 'Inu' ri ipoitoru esi pra iyesi eke pe tesa' entai,' tawon. To' uya ukota'masa' yau, to' uya ri mari ikota'ma kon miri. Uri uya tenupato' kon awiri to' esi yau, to' ri esi miri imiri'nokon uya to'enupa'pu awiri ri mari.

21 Seri kasa to' uya ikupu kon miri uyes'e' pi' iwesi kon pi', apne pra to' uya i'tu pra iyesi kari uyенно'nin nu'pu.

22 Uye'sa' pra iyesi yau to' auro'kase'na, tumakooi ke to' esi pi' iri pe to' nesii'no pen ni. E'tane nin si, miri pi', tumakooi kon wapu'tito' uya pokon pra iyesi.

23 Kuri uyewaruma'tinin uya ukupuñu ri mari ewaruma'ti miri.

24 Ina' nukupu'pu pen ni ku'sa' uya pura iyesi yau to' koro'tau, t̄makooi ke tesi kon pi' iri pe to' nesii'no pen ni. E'tane si seri eke turawaso amu' kupu uya ensa' to' uya, e'tane si asa'ri ri mari uri, miri awonsi'ki ukupuñu ewaruma'tisa' to' uya.

25 E'tane seri iye'menukasa' Main uta'ku'tito' pe iyesi: 'Iwenai pura ri to' uya uyewaruma'ti'pu,' tawon.*

26 "Ipika'tinin kon uye'sa' a'tai, unennoko'pu ikupuñu winipaino, i'napairon A'kwarru, ikupuñu yapai tepe'kasen uya uyekamato' oton ipi'nokon.

27 Mekamatui' ri niri imiri'nokon upiyau iwe'sa' kon miri iyepiya'ti'pu si'kiri.

16

1 "Tanporo seri ke apana'tisa' uya 'nokon seri autano'ma kon namai'.

2 To' uya iyenpa'kato' oton kon usenupan nito' iwu' tapai; i'napai ri iweyu uye'kapu, iwinin e'ku'to' oton waku' kupu t̄uya pe tekamai' Papa iwano' pe.

3 Seri rupi ton kupu to' uya miri, apuñe pura to' uya ikupuñu miri pe pura uri i'tu pura iyesi pi'.

4 Seri ke apana'tisa' uya 'nokon, iweyu uye'sa' a'tai, apana'ti'pu uya 'nokon e'to' pe iyenku kon yau. Seri ke apana'ti uya 'nokon puñ wapiya, apuñe pura ipiyau'nokon esi pi'.

Waku A'kwarru Turawasooi

5 "Utiyai' si uyenko'nin nu'pu piya', e'tane inu' uya uyekama'po pura man, 'Nai ya' iuti?' tukai'.

* **15:25** Eren 35:19; 69:4

⁶ Apʉne pʉra si seri ton ekamasa' uya pi' iupokoitasa' kon nin si.

⁷ E'tane i'napairon ekama uya ipi'nokon: Wakʉ pe iwesi kon pa uti seri. Utisa' pʉra iyesi yau, ɻpika'tinin kon uyepʉ pʉra iyesi ipiya'nokon; e'tane utisa' yau, ennoko uya miri ipiya'nokon.

⁸ Iye'sa' a'tai, orʉ pi' enpoika iya miri ipoken pʉra makoi pi' iyesi pi', iyawiron pi', miri awonsi'ki eseru aimenkato' pi':

⁹ makoi pi', apʉne pʉra ka'pon amʉ' uya uyapuri pʉra iyesi pi':

¹⁰ iyawiron pi', apʉne pʉra ikʉipʉnʉ piya' uti pi', miri enta' uyene auya'nokon pʉra iye'to' ya':

¹¹ miri awonsi'ki eseru aimenkato' pi', apʉne pʉra seri orʉ epuru si esi pi' eno'masa' pe.

¹² "Eke pe ri tato' uya man ipi'nokon, e'tane a'si auya'nokon poken pʉra iyesi.

¹³ E'tane kʉri, i'napairon A'kwarʉ uye'sa' a'tai, ayari iya 'nokon miri i'napairon ya'. Tiwano' pe isauro'to' oton pen, tʉnetapʉ pi' riken isauro'to' oton, miri awonsi'ki ekamato' iya oton miyari ri tʉuye'sen.

¹⁴ Uyapuri pi'to' ipi' nepʉ iya miri uiwano' mo'ka tʉuya wini i'tunin pe iwesi kon pa ikupʉ iya.

¹⁵ Tanporo ikaipʉnʉ iwano' pe na'ne' esi miri uiwano' ri. Miri pe iyesi pi' ukayai'ne', Iya'kwarʉ uya uiwano' mo'ka i'tunin pe iwesi kon pa ikupʉ iya.

¹⁶ Seri pe iwa ri miri enta' uyene auya'nokon pʉra iyena miri, miri awonsi'ki miri tʉpo uyento' auya'nokon oton miri," ta'pʉ iya.

Ipoitorʉ Ton Pokooi Era'tito' Oton Epori'man Pe

17 Ipoitora ton tonpa ton uya ta'pu t^utonpa kon pi', "I'ri ta iya e'kwa pe iyesi, 'Seri pe iwa ri miri enta' uyene auya'nokon pura iyena miri, miri awonsi'ki miri t^upo uyento' auya'nokon oton miri,' miri awonsi'ki, 'Apune pura ikuipanu piya' uti pi', nikayai'ne?" ta'pu to' uya.

18 To' esi'pu usekama'popi' ni pi', "I'ri ta iya e'kwa pe iyesi, 'seri pe iwa ri' nikayai'ne? Ito'ka'nuku'nokon pura man," ta'pu to' uya.

19 Sises uya ene'pu tekama'popai'nokon to' esi seri pi', miripan uya ta'pu to' pi', "Iusekama'popitu kon i'ri ta uya e'kwa pe iyesi, 'Seri pe iwa ri miri enta' uyento' auya'nokon oton pen, miri awonsi'ki miri t^upo uyento' auya'nokon oton ni miri'?

20 I'napairon ekama uya ipi'nokon, iupokoitato' oton kon, tuuta'kwarukai' aukaranto' oton kon pata epori'ma tane. Iupokoitato' oton kon, e'tane ipokooi kon era'tito' oton epori'man pe.

21 Tentusen uri'san utaimerunpa miri e'ne' pe tesi pi', apune pura tuweyu e'seposa' pi'; e'tane nin si tumure entusa' a'tai, e'ne' pe tesi'pu pu'tika'nuku iya miri, apune pura pori' pe tesi pi' mure entunu'sa' tuuya pi' oru pona.

22 Miri kasa ijesi kon miri: Iupokoita kon weyu si seri, e'tane iyento' uya 'nokon oton; miri a'tai, iyepori'ma kon miri, inu' uya ri pori' pe iwe'to' kon mo'kato' oton pen.

23 Miri wui a'tai, i'ri pi' ri uyekama'po auya'nokon pen ni miri. I'napairon ekama uya seri ipi'nokon; ukupanu uya ri irepa kon uyese' yau inekama'po'pu kon ke.

24 Seri pu'ku pona ri i'ri ri ekama'posa' auya'nokon pura man uyese' yau. Ekama'poti';

miri a'tai, eporo auya'nokon ni miri, mararon pe pura pori' pe iwe'to' kon esi miri.

²⁵ "Panton yai ayauro'kapi'sa' uya 'nokon, e'tane iweyu naye'an seri rupi main yai ayauro'kato' uya 'nokon weyu pen ni, e'tane sa'man yai pura ri ukupanu ekamato' uya oton ipi'nokon.

²⁶ Miri whi a'tai, uyes'e' yau ekama'poto' auya'nokon oton. Amaimu kon pe ikupanu ekama'poto' uya oton ta uya pen.

²⁷ Kane, ikupanu uya ri tamiri pe ii'nanka kon, apune pura ui'nankasa' auya'nokon pi' miri awonsi'ki Papa wini uye'sa' pi' apurisa' auya'nokon pi'.

²⁸ Uyee'pa ikupanu winipai seri oru pona; seri nin si oru nimi uya, ikupanu piya' enna'po," ta'pa iya.

²⁹ Miri a'tai, ipoitoru ton uya ta'pa, "Miri si ausauroku ito'ka'nuku poken, panton yai pura.

³⁰ Seri si ina uya i'tu tanporon ni i'tunin pe iwesi miri awonsi'ki inu' uya ri iyekama'poto' i'se pura ri iwesi. Seri uya ina kupu Papa winon pe ayapurinin pe," ta'pa to' uya.

³¹ "Miri si apurisa' auya'nokon iu'matuh ya' ri!"* tukai' Sises uya to' eikuh'pu.

³² "E'tane iweyu naye'an, iye'ka'sa' ri, iye'ta'nuh'to' oton kon apata'se' kon ya'ne. Tikin sari unonkato' auya'nokon oton. E'tane ri tikin sari esi pen, apune pura ukupanu esi ke upiyau.

³³ "Seri ton ekamasa' uya ipi'nokon, uyau iwesi kon pa ewankamanin pura. Seri oru po eke

* ^{16:31} *Miri si apurisa' auya'nokon iu'matuh ya' ri;* miri pe pura, *Seri pe pe' nai apuri auya'nokon?*

ri iyewankamanin kon esi, e'tane iyewan kon imeruntitanu'ti': Oru wapiya'kasa' uya man," ta'pu iya.

17

Tupona Sises Ipurema'pu

¹ Seri ton ta'pu Sises uya tupo, tenu taru'pu iya Epun winikai', miripan uya ta'pu,

“Papai, iweyu uye'sa' man. Imu apuripi'ki, imu uya niri ayapuripi'to' pe.

² Tanporon kon esa' pe iye'to' pe merunti ke irepasa' auya na'ne' kasa, tiwiri ri uko'man nito' tuto' pe iya, irepa'pu auya na'ne' nan ena'.

³ Seri tiwiri ri uko'man nito', to' uya ii'tuto' pe i'napairon Papa pe iwesi, Sises Kurai niri i'tuto' pe to' uya inennoko'pu tukai'.

⁴ Seri non po ayapuripi'to' ne'sa' uya man, tarawaso intaru'pu iku'to' pe uya i'ma'kasa' uya wini.

⁵ Papai, seri pe uyapuripi'ki upiyau iwesi ke ri, pena ipokon pe esi a'tai uyapuripi'taine' kasa non ekoneka wapiya.

Tupoitoru Ton Pona Sises Ipurema'pu

⁶ “Ii'tuto' pe iyenpoika'pu uya* ka'pon amu' urepasa' auya na'ne' nan oru apai ena'. Iiwano' pe to' esi'pu; to' tusa' auya uyena', miripan kon uya amaimu apurisa'.

⁷ To' uya niri i'tusa' seri tanporon urepa'pu auya esi iwinon pe tukai'.

* ^{17:6} *Ii'tuto' pe ikupu'pu uya; miri pe para, Iyes'e' i'tuto' pe ikupu'pu uya;* v. 26 yau kanan.

8 Main urepa'pu auya ike ke to' repasa' uya, miripan anansa' to' uya. To' uya niri i'tusa' iwini uye'sa' tukai', uyенно'sa' auya tukai' niri to' uya apurisa'.

9 To' pona ipurema. Oru pona ipurema pen, e'tane urepa'pu auya ton pona, apune para iiwano' pe to' esi pi'.

10 Tanporo upiyau na'ne' niri esi iiwano' pe, tanporo ipiyau na'ne' esi niri uiwano' pe. Kamoro uriya' uyapuripi'to' uye'sa'.

11 Inke seri oru po esi pen, e'tane seri oru po to' esi, miri awonsi'ki uti nin si ipiya'. Waku ikuipunu, iyese' merunti ke to' iwapu'tiki—itese' urepa'pu auya ike—tikin ni to' e'to' pe, tikin ni e'ni na'ne' kasa.

12 To' piyau esi koro'tau, to' wapu pe e'sa' man, to' pa'sima pi' miri itese' urepa'pu auya ike ke. Inu' ri utano'masa' para man, kur*i* riken tuuma'tasen ye' pe ri iye'ku'sa' ru'pu iye'menukasa' itekare a'ku'tinin pe ri.

13 "Ipiya' si uti seri, e'tane seri ton ekama uya seri non po ri mari' esi koro'tau, pori' pe e'to' eponin pe to' e'to' pe tuyau'nokon.

14 Amaimu ke to' repasa' uya, miripan kon ewaruma'ti oru pon kon uya, oru pon kon pe para to' esi wenai, ur*i* niri esi oru pon pe para na'ne' kasa.

15 Ipurema oru apai to' mo'ka pa pen, e'tane to' wapu pe iwesi pa iri namai'.

16 Oru iwano' ton pe para to' esi, oru iwano' pe para e'ai'ne' kasa.

¹⁷ Wak^u pe i'napairon poro to' iku'ki, amaimu esi i'napairon.

¹⁸ Or^u pona uyenco'sa' auya na'ne' kasa, miri kasa ri marⁱ to' enco'sa' uya non pon kon koro'ta'.

¹⁹ To' iwano' pe ekonekasa' wak^u pe, to' niri ekonekasa' e'to' pe wak^u pe.

*Tanporon Kon Apurinⁱⁿ Nan Pona Sises
Ip^urema'pu*

²⁰ "Kamoro riken pona ip^urema pen, e'tane kamoro uyapuriⁱⁿ nan pona niri to' maimu wenai.

²¹ Tikit ni tanporo to' e'to' pe, Papai, imiri esi na'ne' kasa uyau, urⁱ niri ayau. To' niri e'to' pe tikit ni niri uyau'nokon, or^u pon kon uya apurito' pe uyenco'sa' auya tukai'.

²² Uyapuri^{ip}i'to' pe urepa'pu auya na'ne' ke to' repasa' uya, to' e'to' pe tikit ni, tikit ni e'ni na'ne' kasa ri marⁱ:

²³ urⁱ to' yau, imiri niri uyau. To' ekonekato' pe wak^u pe tikit nan ni yau, uyenco'sa' auya tukai' or^u pon kon uya i'tuto' pe, to' i'nankasa' uya, ui'nankasa' auya na'ne' kasa.

²⁴ "Papai, urepasa' auya ike na'ne' nan i'se esi upiyau e'ai'ne' yau, uyapuri^{ip}i'to' ento' pe to' uya, urepa'pu auya na'ne' ike, ap^une pura ui'nanka auya pi', or^u ekoneka rawiri ri.

²⁵ "Ipokena' Papai, or^u uya ii'tu pura iye'tane, ii'tu uya. Uyenco'sa' auya tukai' niri purasamoro uya i'tu.

²⁶ Iyenpoikasa' uya to' ena', miri kup^u uya mi-yari ri, ui'nankato' auya e'to' pe to' iwano' pe, urⁱ ri niri si e'to' pe to' yau,"

tukai' iwipurema'pu.

18

Sises A'si'pu To' Uya

(*Ma'siu 26:47-56; Ma' 14:43-50; Uru' 22:47-53*)

¹ Tuwipurema e'nonkasa' a'tai, Sises uti'pu tupoitoru ton pokon pe Kituron aranta tun'i'kwiri'nu'se. Iratoi po are' e'kwa esi'pu, miri ya' tupoitoru ton pokon pe Sises uti'pu.

² Isutas si, eparankanin oton, uya miri pata i'tu'pu, apune pura miri ya' inke ri tupoitoru ton pokon pe tuutipi'sen pe Sises e'pitu pi'.

³ Miri pi', Isutas uti'pu are' e'kwa na', tamu'kuru' tawon kon soisa amu' ari pe miri awonsi'ki use'man nito' turawasomanin nan epuru ton eke ton kuru miri awonsi'ki Pari'si amu' poitoru ton ari pe. To' uya ta'surai' ton, raan'pu ton miri awonsi'ki tepaai kon ari esi'pu.

⁴ Sises uya tanporon ni tupi' te'ku'ton i'tu wenai, iti'pu to' ekama'poi', "Inu' i'se iwesi kon?" tukai'.

⁵ "Sises, Nasare' pon," tukai' to' uya eiku'pu.

"Kuri ri uri," ta'pu Sises uya. (Isutas nin si eparankanin e'soto'kasa' esi'pu miri to' pokon pe.)

⁶ Sises uya, "Kuri ri uri," ta etasa' tuuya'nokon a'tai, ta'poi kon ya' to' enna'po uta'mo'ka'pu non pona.

⁷ To' kanan ekama'pokaa'pu iya, "Inu' i'se iwesi kon?" ta'pu iya.

Miripan kon uya, "Sises, Nasare' pon," ta'pu.

⁸ "Kuri ri uri, ukayai'ne ko," ta'pu Sises uya. "Uwarinpa auya'nokon pe iyesi yau, tiwi pusamoro ka'pon amu' natii," ta'pu iya.

9 Seri e'kupah'puh isauroku'puh a'ku'tinin pe: "Tikin ni ri urepa'puh auya ton tonpa ano'masa' uya pura man," ta'puh iya ru'puh.

10 Miri a'tai, Saiman Pi'ta, supara esa' pe te'sen uya imo'ka'puh, miripan uya use'man nito' turawasomanin nan epuru poitoruh pana enwo'ne' winon a'ti'puh. (Ipoitoruh ese'esi'puh Maru'kas.)

11 Sises uya Pi'ta apiyo'ma'puh, "Isuparaai emaika'! Ukaipuh uya pe' uwo'pasa' na'ne' ike ensi uya pen?" ta'puh iya.

Anas Piya' Sises Ari

12 Miri a'tai, tamu'kuru' tawon kon Roman soisaai amuh', tepuru kon pokon pe esii'ma, miri awonsi'ki Esuweruh amuh' erasu ton uya Sises a'si'puh. To' uya auronpituh'puh.

13 miripan kon uya ari'puh wapiya Anas piya' Kaya'pas tamo, miri w*u*piya yau use'man nito' turawasomanin nan epuru pe te'sen.

14 Kaya'pas keri ri Esuweruh amuh' pi' wakuh pe iwa iyesi miri tikin nan ka'pon uma'tasa' a'tai ka'pon amuh' iwano' pe tawon nu'puh.

Pi'ta Uya Sises Nonka'puh

(*Ma'siu 26:69-70; Ma' 14:66-68; Uru' 22:55-57*)

15 Saiman Pi'ta miri awonsi'ki turon ni ipoitoruh uya Sises e'ma'puhka esi'puh. Apune pura use'man nito' turawasomanin nan epuru ni'tunuh pe puse ri ipoitoruh esi'puh, miripan uti'puh Sises a'kiri use'man nito' turawasomanin nan epuru iwu' puh'ku ta'.

16 E'tane Pi'ta esi'puh mera'ta nau itenupikiri e'n*ni* pi'. Turon ni ipoitoruh use'man nito'

18:9 Isaan 6:39 **18:11** Ma'siu 26:39; Ma' 14:36; Uru' 22:42

18:14 Isaan 11:49-50

turawasomanin nan epuru ni'tuna, enna'posa' uyee'pu, miripan uya miri yawon uri'san auro'ka'pu, miripan uya Pi'ta ewonnaku'pu.

¹⁷ “Imiri pen pe' kari ri, kari ri poitora ton tonpa, imiri ri?” tukai' uri'san mura'ta nawon uya Pi'ta ekama'po'pu.

Entakanoma'pu iya, “Uri pen ni kari ri,” tukai’.

¹⁸ Komi' pe pata esi'pu, miri pi' to' poitora ton miri awonsi'ki eke ton ni e'soto'pi'sa' esi'pu a'non pi' apo' piyau. Pi'ta ri niri e'soto'kasa' esi'pu to' koro'tau a'non pi'.

Sises Ekama'popitu'pu

(*Ma'siu 26:59-66; Ma' 14:55-64; Uru' 22:66-71*)

¹⁹ Miri koro'tau, use'man nito' turawasomanin nan epuru uya Sises ekama'popitu'pu ipoitora pi' miri awonsi'ki enupan nito' iya pi'.

²⁰ Sises uya imaimu eiku'pu, “Ama'ai para us-auro'sa' man usenupan ku'sa' uya man Esuwera ama' usenupato' iwa' tau, use'man nito', ipureman nito' iwa' tau, Esuwera ama' amarato' yau'ne.

²¹ F'ri pe iyesi pi' uyekama'po auya? Uyetanin nu'san ekama'poki. To' uya ri i'tu miri umaimu ru'pu,” ta'pu iya.

²² Seri kasa isauroka a'tai, soisa ama' tonpa iye'mu'sa'kasa' uya temiyatu' ke itemu' pi' iwini'pu. “Miri kasa pe' tumaimu'sen kari use'man nito' turawasomanin nan epuru?” tai'ma.

²³ Sises uya imaimu eiku'pu, “Ipoken para us-auro'sa' pe iyesi yau, ekama'. E'tane i'napairon pi' usauro'sa' pe iyesi yau, f'ri pe iyesi pi' uwini auya?” ta'pu iya.

²⁴ Anas uya ennoko'p_u auronpi'sa' pe ri mari Kaya'pas piya' use'man nito' t_urawasomanin nan epuru.

Iyakon Ite'kwa Pe, Itosor_uwano Ite'kwa Pe Sises Nonka'p_u

(*Ma'siu 26:71-75; Ma' 14:69-72; Uru' 22:58-62*)

²⁵ Saiman Pi'ta e'mu'sa'kasa' esi koro'tau a'non pi'. "Ipoitor_u ton tonpa pen pe' imiri?" ta'p_u to' uya ipi'.

I'tunin pe p_ura iye'kuu'p_u, "Uri pen ni," ta'p_u iya.

²⁶ Use'man nito' t_urawasomanin nan epuru poitor_u tonpa pe te'sen, Pi'ta nakutu'p_u ipana tonpa pe te'sen uya ta'p_u, "Imiri pen pe' iya'kiri are' e'kwa nau sentaine' pen?" ta'p_u iya.

²⁷ Pi'ta kanan e'ku'kaa'p_u i'tunin pe p_ura. Miri a'tai ri, kiritiki epiya'ti'p_u uturun ni pi'.

Sises Ari'p_u To' Uya Paire' Piya'

(*Ma'siu 27:1-2, 11-31; Ma' 15:1-20; Uru' 23:1-5, 13-25*)

²⁸ Miri a'tai, Esuwer_u am_u' uya Sises ari'p_u Kaya'pas piyapai Roman am_u' kop_unaai iw_u' ta'. Awanak_u' si pata enaka'sa' esi'p_u, iri pe enapai p_ura tesi kon pi' Esuwer_u am_u' ewom_u'p_u pen miri ya', enta'napai tesi kon pi' Itepoi Iti'p_u Weyu R_u'p_u a'taino pi'.

²⁹ Paire' epa'ka'p_u to' piya', "I'ri waraino ke eseru'ti auya'nokon?" tase'na.

³⁰ To' uya imaimu eiku'p_u, "Iri ku'sa' iya p_ura iyesi yau, ina n_unep_ui'no pen iyena'," ta'p_u to' uya.

³¹ Paire' uya ta'p_u to' pi', "Ati' si iteseru aimenka kon pa main, Mosi' winon awiri," ta'p_u iya.

Esuweru amu' epuru ton uya ta'pu ipi', "Main, Mosi' winon pe pura ri iyesi inu' ri tato' pe ina uya iyeri'to' ya'," ta'pu to' uya.

³² Seri e'kupu'pu Sises uya ta'pu ru'pu uta'ku'tito' pe miri kasa eri'to' oton ta'pu iya ru'pu.*

³³ Paire' kanan ewonkaa'pu tiwu' ta', miripan uya Sises ki'ma'pu, miripan uya ekama'po'pu, "Esuweru amu' kin pe' imiri?" tukai'.

³⁴ Sises uya imaimu eiku'pu, "Imiri pe ri pe' seri mukayan, turon kon uya ri kat*i* ayauro'kasa' upi?" ta'pu iya.

³⁵ Paire' uya imaimu eiku'pu, "Esuweru pe' uri? Itonpa ton, use'man nito' turawasomanin nan epuru ton eke ton kuru uya itusa' uyena'. I'ri kupu'pu auya?" ta'pu iya.

³⁶ Sises uya imaimu eiku'pu, "Seri non po itesa' pe e'to' esi pen. Seri non po itesa' pe e'to' esi yau, upoitoru ton nepanta'mai'no Esuweru amu' uya uya'si namai', e'tane seri po itesa' pe e'to' esi pen turon ni yau ri iyesi," ta'pu iya.

³⁷ Paire' uya ta'pu, "Kin pe ka'si iwesi wa!" ta'pu iya.

Sises uya imaimu eiku'pu, "Ipoken ni iwesi, kin pe esi mukayai'n'e'.[†] I'nai ri, entu'pu seri wenai, seri pi' uyee'pu seri non ponu, i'napairon ekamai'. Tanporon kon i'napairon wini na'n'e' uya umaimu eta," ta'pu iya.

^{18:32} Isaan 3:14; 12:32 * ^{18:32} *miri kasa uma'tato' oton ta'pu iya ru'pu*—Sises uya tuutanunse eriku ta'pu, kurusu' po teriku ta iya e'kwa pe iyesi'pu. Roman amu' uya iye'wisa' kon wini eseru esi'pu kurusu' ponu to' tupokapi'se, e'tane miri kasa inu' ri wini Esuweru amu' uya i'se pura to' esi'pu. † ^{18:37} *Kin pe esi mukayai' sa'n'e ko; miri pe pura, Ipoken ni miri ta auya miri.*

³⁸ Paire' uya ta'pu ipi', "F'ri miri i'napairon?" Seri ta pe, iti'pu kanan Esuweru amu' piya'. Ta'pu iya to' pi', "F'ri imakooi eposa' uya pura man.

³⁹ E'tane iyeseru kon esi tикин n*i* a'sisa' nonkato' pe Itepoi Iti'pu Weyu Ru'pu a'tai. Miri wenai Esuweru amu' kin ken pe' nonka uya iyena'nokon?" ta'pu iya.

⁴⁰ Tuuki'pi'numu kon yau, "Kane, kuri ri pen. Parapas kurul!" ta'pu to' uya. Parapas esi'pu Roman kopanaai ewa'noma yau iye'sa' ru'pu.

19

Sises Turu'pu Kurusu' Pona Ipokapi'to' Pe

¹ Miri a'tai, Paire' uya Sises anumu'pu, miripan ari'po'pi'to' pe ikupu'pu iya.

² Soisa amu' uya tikakena' e'mepitu'pu aro', kuron pe, miripan turu'pu to' uya i'pai pona. To' uya iponti'pu tatariren ya',

³ miripan ekare pi' to' utipitu'pu, "Miyari, Esuweru amu' kin!" tapitu'ma. To' uya temiyatu kon ke iwi*n*'pu itemu' pi'.

⁴ Paire' epa'kakaa'pu kanan Esuweru amu' pi' tase'na, "Apune enti', enpa'ka uya seri iyena'nokon i'tu kon pa iri pe iyesi tato' uya ipikiri pura ri iyesi," ta'pu iya.

⁵ Sises epa'kasa' a'tai, imi'n*i* si e'mepi'sa' iyarakooi pe miri awonsi'ki tatariren pe si ipon, Paire' uya si ta'pu to' pi', "Puse ri si!" ta'pu iya.

⁶ Ensa' tuya'nokon a'tai, use'man nito' trawasomanin nan epuru ton eke ton kuru miri awonsi'ki to' poitoru ton uki'pi'nunpitu'pu,

“Kurusu' pona ipokapi'ti'! Kurusu' pona ipokapi'ti'!” tukai'.

E'tane Paire' uya to' eiku'p_u, “Ananti', kurusu' pona ipokapit_u kon pa. Uri nin, iri pe iyesi tato' uya ipikiri p_ura nin man,” ta'p_u iya to' pi'.

⁷ Esuwer_u am_u uya ta'p_u, “Main esanon ina, miri awiri ima'tato' pe ri iyesi, ap_une p_ura Papa Mumu pe iye'kup_u pi',” ta'p_u to' uya.

⁸ Paire' uya miri etasa' a'tai, miri uya ri miyari ri enari'pa'p_u,

⁹ miripan enna'po'p_u tiw_u ta', miripan uya Sises ekama'po'p_u, “Nai winipai iuye'sa?” tukai', e'tane Sises uya eiku'p_u pen.

¹⁰ “Uyauro'kapai p_ura si iwesi?” ta'p_u iya ipi'. “I'tu auya p_ura pe' iyesi tumeruntir_u ke esi imo'kato' ike miri pe p_ura kurusu' pona ipokapi'to' ike?” ta'p_u iya.

¹¹ Sises uya eiku'p_u, “Uyentai i_umeruntir_u p_ura iyesi ka'tapai irepa'p_u ike. Miri pi' kuri iyena' utanin nu'p_u umakoitasa' miri eke pe kuru,” ta'p_u iya.

¹² Miri si'kiri, Paire' esi'p_u Sises inmo'kapai to' uya iwini namai', e'tane Esuwer_u am_u uki'pi'nunpit_u'p_u, “P_use ri utito' pe iku'sa' auya yau, Sisa tonpa pe p_ura ri iwesi miri. In_u' ri kin pe ne'ku'ai'ne' esi miri Sisa ewa'nomanin pe,” ta'p_u to' uya.

¹³ Seri etasa' t_uuya a'tai, Paire' uya Sises enpa'ka'p_u, miripan ereuta'p_u eseru aimenkato' apon po, pata, Ti' Konekasa' tato' yau, (Arami' pe Kapa'ta tato' ipi').

¹⁴ Itepoi Iti'p_u Weyu Ru'p_u e'ma ta' ekonekan nito' pe iyesi'p_u, p_ure'po'si e'to' a'tai ri,

“Puse ri si kin, iiwano' kon,” ta'pu Paire' uya Esuweru amu' pi'.

¹⁵ E'tane to' uki'pi'nunpitu'pu, “Ati'! Ati'! Kurusu' pona ipokapi'i'!” ta'pu to' uya.

“Kin pe' iiwano' kon pokapitu uya kurusu' pona?” ta'pu Paire' uya to' pi'.

“Ina kin pura ri man, e'tane Sisa riken ina kin,” ta'pu use'man nito' turawasomanin nan epuru ton eke ton kuru uya.

¹⁶ Iye'nonka pe ri nin si, Paire' uya ituru'pu miri to' ena' kurusu' pona to' uya ipokapi'i' to' pe.

Kurusu' Pona Sises Pokapitu'pu To' Uya

(*Ma'siu 27:32-44; Ma' 15:21-32; Uru' 23:26-43*)

Soisa amu' uya nin si Sises a'sikaa'pu miri.

¹⁷ Tiwar*i* ri tukurusukuuui ar*ii*'ma it*i*'pu Pu'pi f'u'pu Ru'pu pata'se' ya' (Arami' pe Koruko'ta tato' ya').

¹⁸ Seri yau si kurusu' pona to' uya ipokapitu'pu miri, asa'ron kon turon kon pokon pe, sen wini'ne Sises si to' aporo' po.

¹⁹ Paire' uya ento' ipi' menukasa' esi'pu, miripan tusa' iya esi'pu kurusu' pi', SISES, NASARE' PON ESUWERu AMu' KIN, tawon.

²⁰ Tu'kan kon Esuweru amu' uya seri tawon ene'pu, apune pura a'ko pe pata piyau Sises pokapi'sa' to' uya esi'pu, kurusu' pona ento' ipi' e'menukasa' esi'pu Arami' pe, Ra'ten pe, miri awonsi'ki Kiri' pe.

²¹ Esuweru amu' use'mato', ipuremato' turawasomanin nan epuru ton eke ton kuru uya ta'pu Paire' pi', “‘Esuweru Amu' Kin' tukai' ku'menukai, e'tane puse ri e'kupu Esuweru amu' kin pe, tukai' riken imenuka',” ta'pu to' uya.

22 Paire' uya to' eiku'pu, "Imenukasa' uya na'ne' esi miri, imenukasa' uya pe ri," ta'pu iya.

23 Sises pokapi'sa' tuuya'nokon a'tai kurusu' pona, soisa amu uya ipon anuma'pu asakiri'ne tkkaisari'nokon to' uya ekamu'pu, iyo'non ni^{ken} tunonkai'. Seri ipon esi'pu to'sa ri ika'sa' tikin nan ni inakapu ponsi'ki ipurakon pu'ku pona.

24 "Ikrapi'pai'nokon pura, apune tuusi'tui' te'wapiya'kai' imo'kapai'nokon," ta'pu to' uya.

Seri e'ku

u

'pu iye'menukasa' itekare uta'ku'tito' pe,

"To' uya tkkaisari'nokon upon ekamu'pu,
miri awonsi'ki tuusi'tui' te'wapiya'kai' to' uya
upon anuma'pu,"*

tawon. Miri si ku

u

'pu soisa amu uya miri.

25 Sises kurusukuui piyau isan e'soto'kasa' esi'pu, isan pasi Meri, Kuro'pas no'pu, miri awonsi'ki Meri Mataren.

26 Miri yau Sises uya tusan ensa' a'tai, miri awonsi'ki tupoitoru tuni'nunkanu e'soto'kasa' a'ko pe, ta'pu iya tusan pi', "Kuri ri si imare," ta'pu iya,

27 miri awonsi'ki tupoitoru pi', "Kuri ri si asan," ta'pu iya. Miri a'tai ri, ipoitoru uya ari'pu tupata'se' ya'.

Sises Eriku

(Ma'siu 27:45-56; Ma' 15:33-41; Uru' 23:44-49)

28 Emennu'pu, tanporon ni enuka'sa' i'tu tuuya pi', imenukasa' si itekare uta'ku'tito' pe, ta'pu miri, "Tuna'kiri' ke e'ai'," ta'pu iya.

* **19:24** Eren 22:18 **19:28** Eren 69:21; 22:15

29 Moro iyesi'pu miri yau wai yawon waain peneka, miripan ka'su'pa tuki'se, iyui i'so'pu ye'pi' to' uya inta na' itura'pu.

30 Miripan ku'kasa' tuuya a'tai, Sises uya, "Nu'ma'tai si," ta'pu. Miri pe ri nin si, ti'pai tupeimai' ta'kwara taru'pu iya miri.

31 Miri si esi'pu miri ekonekan weyu pe, miri ema'sa' yawon Sapa' esi pi' eke pe kuru To' Epoi Iti'pu Weyu Ru'pu pe. Apune pura Sapa' a'tai eke' amu' i'se pura tesi kon wenai kurusu' po'ne, Es-uweru amu' uya Paire' ekama'po'pu to' pisi ton i'kwi'pi'to' pe iku'to' pe iya, miripan kon ekepu nu'tipi'to' pe kurusu' poi.

32 Miri pi' si soisa amu' uyee'pu wapiyaro' pisi ton i'kwi'pi'se'na Sises pokon pe kurusu' pona ipokapi'sa' ru'pu, miri awonsi'ki si isakon pisi ton.

33 E'tane si Sises piya' to' uye'sa' a'tai, iyeri'ka'sa' pe to' uya ene'pu; miri wenai, to' uya i'si ton i'kwi'pitu'pu pen.

34 E'tane nin, soisa amu' tonpa uya apuruka'pu iteire' airi suparari ke, miripan yai mun miri awonsi'ki tuna e'kwamu'pu.

35 Ka'pon ennин nu'pu uya ekamasa', miripan nekama'pu esi i'napai ri. I'tu iya i'napai ri tunekamanu esi tukai', imiri ri niri uya apurito' pe tukasimai' pura.

36 Seri ton e'kupu'pu iye'menukasa' itekare uta'ku'tito' pe, "Tikin ni ri iyu'pu e'kwi'to' oton pen,"[†] tawon,

37 miri awonsi'ki turon ni kanan iye'menukasa', "Tunapuruka'pu kon enpi'to' oton to' uya,"[‡] tawon.

[†] **19:36** E'sotas 12:46; Nonpa 9:12; Eren 34:20. [‡] **19:37** Sakaraya 12:10; Isenpoikasa' 1:7

*Sises U'na'ti'p✉ Isose' Uya**(Ma'siu 27:57-61; Ma' 15:42-47; Uru' 23:50-56)*

³⁸ Emenn✉'p✉ iwa ri, Isose', Arama'tiya pon uya Sises ekepu ekama'po'p✉ Paire' pi'. Isose' esi'p✉ Sises poitor✉ pe, e'tane ama'ai, ap✉ne p✉ra Esuwer✉ am✉' pi' tenari'num✉ pi'. Paire' uya ewai' tasa' pi' iyee'p✉ Sises ekepu kan.

³⁹ Nekutimas esi'p✉ isakon pe, pena iwa Sises piya' ewarupi nau itisa' r✉'p✉. Nekutimas uya karapa mir✉ isumasa' aro tato' pokon pe nee'p✉, 75 pon e'to' airi' ri.

⁴⁰ Asa' ipi' si esii'ma Sises ekepu asa' t✉uya'nokon ontip✉ to' uya miri a'po'nan pokon pe, pon renen tato' at✉ saai'pi'sa' ke. Seri' esi'p✉ miri Esuwer✉ am✉' uya tekepu kon u'na'ti eseru yau.

⁴¹ Pata, Sises pokapit✉'p✉ to' uya kurusu' pona na'ne' airi' iyesi'p✉ umi, miri umi yau emenna' pe ti' akasa' uruwai' pe esi'p✉ in✉' ri emaikasa' r✉'p✉ pen ni ya'.

⁴² Ap✉ne p✉ra si Esuwer✉ am✉' ekonekato' weyu pe iyesi pi', miri awonsi'ki a'ko pe ti' akasa' uruwai' pe esi pi', miri ya' Sises emaika'p✉ to' uya.

20*Iyar✉ P✉n Ti' Akasa' Ur uwai'**(Ma'siu 28:1-10; Ma' 16:1-11; Uru' 24:1-12)*

¹ Awanakui' kuru, suntaaka epiya'ti pe, ewarupi pe ri mari' pata e'tane, Meri Mataren uti'p✉ ti' akasa' uruwai' pe pona, miri pan uya ti' utamasa' im✉ra'taai apai ene'p✉.

² Miripan eka'tunsa' uti'p_u Saiman Pi'ta miri awonsi'ki t_uron ni ipoitor_u, k_uri Sises ni'n_unkana piya', miripan uya ta'p_u, "To' uya Itepuru mo'ka'p_u man ti' akasa' uruwai' pe apai, miripan i'tu p_ura ri'yesi nai ya' ri nawon to' uya it_ur_u'p_u!" ta'p_u iya.

³ Miri pi' si Pi'ta miri awonsi'ki t_uron ni ipoitor_u ton e'sara'ti'p_u ti' akasa' uruwai' pe pona utin pi'.

⁴ Asa'ri ri to' eka'tum_u esi'p_u, e'tane isakon uya Pi'ta entaka'p_u, miripan uya ti' akasa' uruwai' pe eporo'p_u iwapiya.

⁵ Te'timukai' tenu t_up_uit_u'p_u iya pon renen at_u saai'pi'sa' kusan pe ene'p_u iya miri yau, e'tane iyewom_u'p_u pen.

⁶ E'tane nin si Saiman Pi'ta, ite'ma'p_u pe te'sen uyee'p_u, miripan ewom_u'p_u ti' akasa' uruwai' pe ya'. Pon saai'pi'sa' kusan pe renen tato' ene'p_u iya miri yau,

⁷ eke' on pe kanan te'sen Sises i'pai won nu'p_u. T_upona ri e'mepi'sa' esi'p_u, pon renen at_u saai'pi'sa' kusan pe pokon pe p_ura.

⁸ Miri awonsi'ki nin si t_uron ni ipoitor_u, ti' akasa' uruwai' pe eponin nu'p_u wapiya, ri' mari ewom_u'p_u. Miripan uya t_unene'p_u apuri'p_u.

⁹ (To' uya ito'ka'n_uku p_ura ri' mari iyesi'p_u iye'menukasa' itekare Sises e'mu'sa'kato' oton teriku'p_u apai, tawon.)

Sises Usenpoika Meri Mataren Piyau

¹⁰ Miri a'tai, ipoitor_u ton enna'po'p_u t_upata kon ya',

¹¹ e'tane Meri, e'soto'kasa' esi'p_u ti' akasa' uruwai' pe piyau ukaran ni pi'. Akaram_ui'ma

te'timuikai' tenu t^{apita'}p_u iya ti' akasa' uruwai' pe ya',

¹² miripan uya asa'ron kon aimu'nan ipon ton inser^u am^u' ereutapi'sa' ene'p_u, Sises ekepu pata'p_u yau, i'pai pata'p_u airi miri awonsi'ki i'ta pata'p_u airi isakon.

¹³ To' uya ekama'po'p_u, "Ma'non, i'ri pi' aukaram^u?" ta'p_u to' uya.

"To' uya uyepuru arⁱp_u, nai ya' ri nawon to' uya it^{uru'}p_u," ta'p_u iya.

¹⁴ Tai'ma iyera'ti'p_u, miripan uya Sises ene'p_u iye'soto'kasa' miri yau, e'tane Sises tukai' i'tu iya pura iyesi'p_u.

¹⁵ "Ma'non, i'ri pi' aukaram^u? In^u' warinpa auya?" ta'p_u iya ipi'.

Umi turawasomanin pe ri nin si tekamai', "Ap^une ken, arⁱp_u auya pe iyesi yau, ekamaki nai ya' it^{uru'}p_u auya, ikan utito' pe," ta'p_u iya ipi'.

¹⁶ "Meri," ta'p_u Sises uya ipi'.

Iyera'ti'p_u Sises winikui' iki'pi'n^umu'i'ma Arami' pe, "Raponai!" (Ti'sa ta e'kwa pe).

¹⁷ Sises uya ta'p_u, "Upi' kata'sii, ap^une pura enna'posa' pura ri mari man ikuip^un^u piya'. E'tane, enta ru'ku uyakon non piya', to' pana'tii', 'Utiyai' ukuip^un^u piya', miri awonsi'ki ikuip^un^u kon piya', itese' pi' e'to' piya', miri awonsi'ki itese' pi' iwe'to' kon piya', " ta'p_u iya.

¹⁸ Meri Mataren nin si utⁱp_u miri itekareei esa' pe ipoitor^u ton piya', "Itepuru ene'p_u uya," ta'p_u iya. Tauro'ka'p_u iya ke to' pana'ti'p_u iya.

Sises Usenpoika'p_u T^{upoitor_u} Ton Piya'

(Ma'siu 28:16-20; Ma' 16:14-18; Uru' 24:36-49)

19 Miri ri suntaaka e'sara'ti ko'mamiri pe, a'samutu yau ipoitoru ton esi a'tai, mura'ta ta'kopi'se Esuweru amu' pi' enari'ke' pe tesi kon pi', Sises uyee'pu, miripan e'soto'ka'pu to' koro'tau, miripan uya, "Miyari'nokon!" ta'pu to' pi'.

20 Seri ta tupo, temiyatu miri awonsi'ki tuteire' enpoika'pu iya to' ena'. Ipan pe ri ipoitoru ton epori'ma'pu itepuru ensa' tuya'nokon a'tai.

21 Sises uya kanan takaa'pu to' pi', "Miyari'nokon! Ikhipan uya uyенно'sa' na'ne' kasa ri, iyennoko uya 'nokon seri," ta'pu iya to' pi'.

22 Miri tai'ma to' pona ise'netu'ka'pu, "Wakru A'kwaru ananti," tai'ma.

23 "Inu' makoi ton pi' ri iusentu'ma yau, ipi' ri usentu'man; miri ton pi' iusentu'ma pura iyesi yau, miri ton pi' ri usentu'man pura iyesi miri," ta'pu iya.

Sises Usenpoika Tamas Piya'

24 Tamas nin si (Titimas tato' ipi'), 12 kaisaron kon tonpa pura iyesi'pu, tutonpa ton koro'tau Sises uye'sa' a'tai to' piya'.

25 Taron kon nin si ipoitoru ton uya, Itepuru ensa' tuya'nokon nu'pu ekama a'tai, ta'pu iya, "Tui' i ru'pu itemiyatu pokon, miripan ya' uyemiyatu tusa' uya a'tai, miri awonsi'ki iteire' ya' uyemiyatu tusa' uya a'tai kuru nin apuri uya miri," ta'pu iya.

26 Tikin ni suntaaka patapu pe, ipoitoru ton kanan esi'pu iuti tau, Tamas nin si esi'pu miri to' piyau. Mura'ta ri uta'kosa' e'tane, Sises uyee'pu

to' koro'ta' e'soto'kai', miripan uya ta'pu, "Miyari'nokon!" ta'pu iya to' pi'.

²⁷ Miri a'tai, ta'pu iya Tamas pi', "Iyemiyatu itaki se ya'; uyemiyatu ton enki. Iyemiyatu tinkai' uteire' ya' itaki. Ikasimoto' auya tanonkai' apurik*i*," ta'pu iya.

²⁸ Tamas uya ta'pu ipi', "Uyepuru miri awonsi'ki Papa, itese' pi' e'to'!" ta'pu iya.

²⁹ Miri a'tai, Sises uya ta'pu ipi', "Apune pura uyensa' auya pi', apurisa' auya; pori' pe kamo esi miri ene tapo pura ri apurinin nan," ta'pu iya.

³⁰ Sises uya tu'ke ri eke Papa tarawasooi ti'tuto' ipikiri kupu'pu tapoitoru ton uya entane, e'tane seri kareta pi' iye'menukasa' pura iyesi.

³¹ E'tane seri ton e'menukasa' apuri kon pa,* Sises esi Kurai,[†] Papa Mu, miripan apuri auya'nokon wini iuko'manto' kon eporo kon pa itese' yau.

21

Sises Usenpoika Tapoitoru Ton Tonpa Ton Piya'

¹ Miri pata'pu pe, Sises kanan usenpoikakaa'pu tapoitoru ton piya', Taipiriyas* ku'piri piyau. Se kasa iyesi'pu:

² Saiman Pi'ta, Tamas (Titimas[†] tato' ipi'), Na'taniyeru, Kena, Kiyarari yawon winon; Sepiti

* ^{20:31} Seri ton e'menukasa' apuri kon pa; miri pe pura, Seri ton e'menukasa' miyari ri apuri kon pa † ^{20:31} Kurai (Kiri' maimu), miri pe pura, Me'saya (Ipuru maimu) Papa Nanuma'pu ta e'kwa pe. * ^{21:1} Taipiriyas; miri pe pura, Kiyarari † ^{21:2} Titimas—Esimunui' ta e'kwa pe.

munki amu', miri awonsi'ki asa'ron kon t^uron kon ipoitoru ton esi'pu a'samutu yau.

³ "E'saponka seri moro' amu a'sii'," ta'pu Saiman Pi'ta uya to' pi', miripan pi', "Aya'kiri ina uti seri," ta'pu to' uya. Miripan kon utisa' ekanwa'tipitupu kanau ya', e'tane miri ewarup*iii* tau, moro' amu a'si'pu to' uya pen ni.

⁴ Awanakui' kuru, Sises e'soto'kasa' esi'pu tuna e'pi po, e'tane ipoitoru ton uya ito'ka'nuku p^ura iyesi'pu Sises pe.

⁵ To' ki'pi'nunpa'pu iya, "Utonpa ton, moro' amu pe' a'sisa' auya'nokon p^ura nai?" ta'pu iya.

"Kane!" ta'pu to' uya.

⁶ "Ipunweru kon eno'mati' kanau enwo'netu winikui'; miri a'tai, to' ri eporo auya'nokon miri," ta'pu iya. To' uya iku'sa' a'tai, to' uya ipi'siku pokon p^ura ri to' punweru esi'pu, apune p^ura tu'ke ri moro' amu' esi ke.

⁷ Miri a'tai si, ipoitoru Sises ni'nunkanu uya Pi'ta pi', "Itepuru pe man!" ta'pu miri. "Itepuru pe man," ta iya etasa' t^uuya pe ri, Saiman Pi'ta uya t^upon p^uro'pon e'me'pu t^uwoi (imo'kasa' iya esi'pu), miripan e'sanumu'pu tuna ka'.

⁸ T^uron kon ipoitoru ton uya nin si e'ma'puka'pu miri kanau yau, tu'kan kon moro' amu' en punwe tewa'tii' to' uya ipi'siku'pu, apune p^ura inni kuru p^ura ri 300 pi'[‡] e'to' airi ri tuna e'pi piyapai tesi kon ke.

⁹ To' e'te'kasa' a'tai, enkena' pe apo' e'simikasa' ene'pu to' uya moro' e'puru ipo, miri awonsi'ki p^ureti esi'pu.

21:3 Uru' 5:5 **21:6** Uru' 5:6 [‡] **21:8** 300 pi'; miri pe p^ura, 200 kiyupi' amu'; 90 mi'ta e'to' airi.

10 Sises uya, “Moro' amʉ' si seri pe kuru ma'sitʉune' iinne'ti',” ta'pʉ miri to' pi'.

11 Saiman Pi'ta ekanwa'tisa' uya nin si punwe pi'sikʉ'pʉ miri makʉ'. Tu'ke ri, 153 kaisa ri eke ton moro' amʉ' esi'pʉ, e'tane punwe ekaraka pʉra ri iyesi'pʉ.

12 Sises uya, “Isi'ti', enta'natanʉ'ti',” ta'pʉ to' pi'. Ipoitorʉ ton uya, “Inʉ' imiri?” ta pʉra ri iyesi'pʉ ipi'. Itepuru pe to' uya i'tu'pʉ.

13 Sises uyee'pʉ, pʉreti tanʉnse to' repa'pʉ iya, miri kasa ri moro' ke to' repa'pʉ iya.

14 Seri si seri itosorʉwano ite'kwa pe Sises usenpoika'pʉ tʉpoitorʉ ton ena', terikʉ tʉpo te'mʉ'sa'kasa' a'tai.

Sises Uya Pi'ta Eri'to'Ekama'pʉ

15 Tenta'na kon e'nonkasa' a'tai, Sises uya ta'pʉ Saiman Pi'ta pi', “Saiman, Isaan momu, ui'nʉnka auya kuru ri pe' pʉsamo entai?” ta'pʉ iya.

“Ewai', uyepuru, ii'nʉnka uya ri i'tu auya,” ta'pʉ Pi'ta uya.

Sises uya ta'pʉ ipi', “Uikʉn non karimeru munki amʉ' ken si ewe'ki,” ta'pʉ iya ipi'.

16 Sises uya kanan takaa'pʉ ipi', “Saiman, Isaan momu, ui'nʉnka auya kuru ri pe'?” ta'pʉ iya.

Eikʉ'pʉ iya, “Ewai', uyepuru, ii'nʉnka uya ri i'tu auya,” ta'pʉ iya.

Sises uya, “Uikʉn non ken si karimeru amʉ' ipa'simaki,” ta'pʉ ipi'.

17 Itosorʉwano ite'kwa pe Sises uya ta'pʉ ipi', “Saiman, Isaan momu, ui'nʉnkayan pe'?” ta'pʉ iya.

Pi'ta ena'p^u pokoi pe, ap^une p^ura Sises uya tekama'posa' pi' osor^uwau ite'kwa, "Ui'n^unkayan pe?" tukai', miripan uya, "Uyepuru, tanporon ni i'tu auya; ii'n^unkka uya ri i'tu auya," ta'p^u.

Sises uya, "Uik^un non ken si karimeru am^u ewe'ki.

¹⁸ I'napairon ekama uya iipi'; moine pe iwa iwesi a'tai, iiwano' pe ri iyepontipitu'p^u miri awonsi'ki iutipitu'p^u i'se iwe'to' ya'; e'tane iukiii'pansa' a'tai, iyemiyatu ton inka auya miri awonsi'ki ka'pon uya nin si iponti miri, miripan uya ayari itipai iwe'to' pen ni ya'," ta'p^u iya iipi'.

¹⁹ Sises uya seri ta'p^u Pi'ta uma'tato' eseru ekama t^uuya pe Papa apuripi'to' iipi' pe, miripan uya, "Upikiri isi'ki!" ta'p^u iipi'.

²⁰ Pi'ta uya tenu ra'ti'p^u, miripan uya ipoitor^u, Sises ni'n^unkana^u uyep^u tupikiri'nokon ene'p^u. (Puse ri kari ri Sises pona iye't^unkasa' ru'p^u to' enta'na a'tai, "Uyepuru, inu' uya si iyeparankato' oton?" tawon nu'p^u)

²¹ Pi'ta uya ensa' a'tai, ekama'po'p^u iya, "Uyepuru, puse kanan si?" ta'p^u iya.

²² Sises uya eiku'p^u, "Iko'mam^u i'se esi yau enna'po pona ri, i'ri pe miri esi ipona? Isiri, upikiri isi'ki," ta'p^u iya iipi'.

²³ Miri si etasa' t^uuya'nokon tukai' itonpa ton esi'p^u miri, puse ri si ipoitor^u erik^u p^ura iye'to' oton, tukai'. E'tane Sises uya iyeri'to' oton pen tasa' p^ura iyesi; "Iko'mam^u i'se esi yau enna'po pona ri, i'ri pe miri esi ipona?" tasa' iya riken esi.

²⁴ Puse ri si kari ri ipoitora ekama pi' na'ne' imenukasa' iya ri na'ne'. I'tu i'napai ri inekamanra esi.

²⁵ Sises uya tu'ke ri taron ni ton ni niri kupu'pu. Tanporo ri iye'menukasa' pe iyesi yau, si'tuyai', seri non po imenukapi'sa' kareta ton pata pura iyesi.

**Wakʉ Itekare: Emenna' Pe Ekonekan Nito'
New Testament in Akawaio (GY:ake:Akawaio)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Akawaio

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Akawaio

ake

Guyana

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Akawaio

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

civ

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

0a50da4e-768d-5472-9dd1-d9747ff5918f